

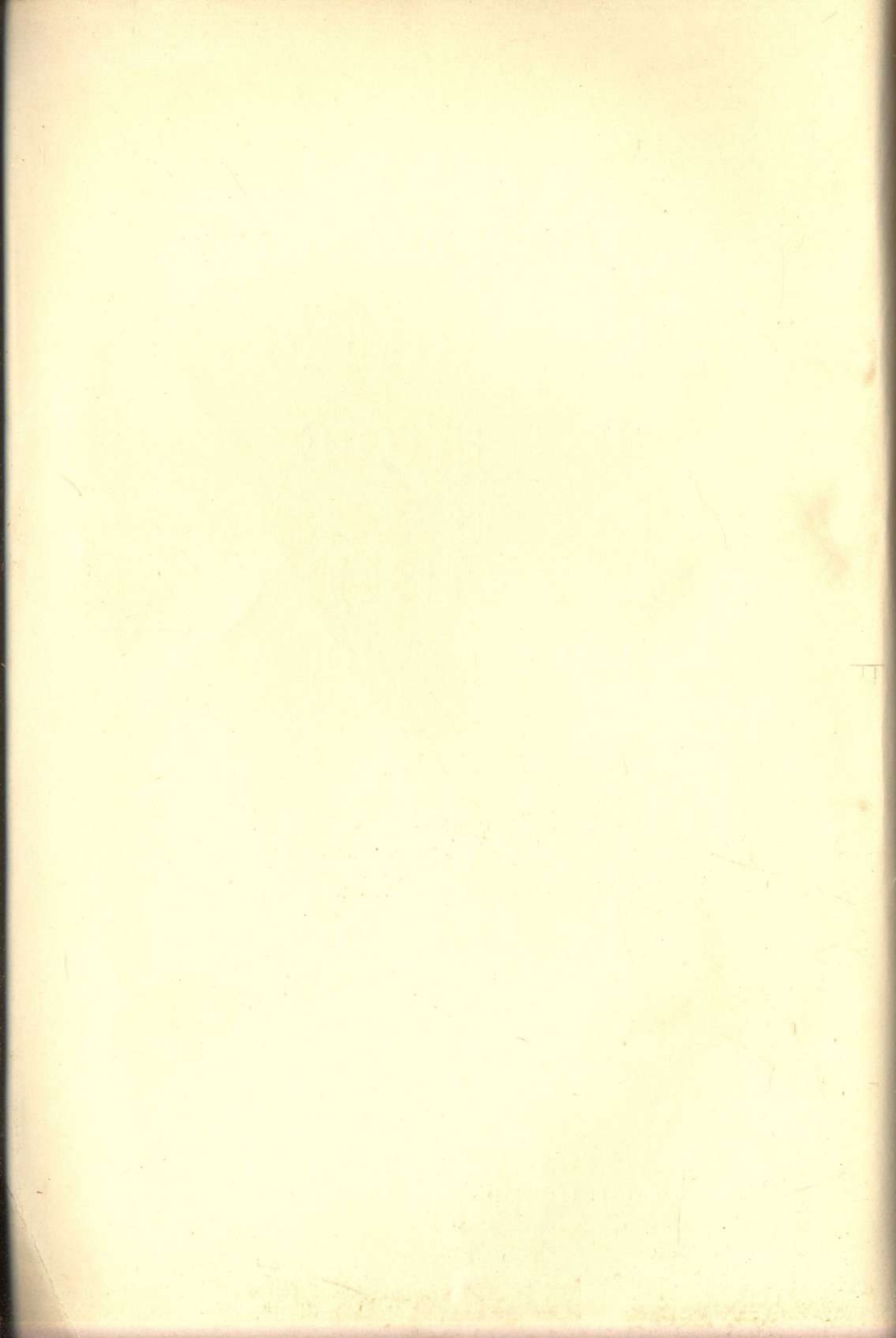
A SZÉKELYUDVARHELYI
REFORM. KOLLEGIUM
ÉRTESITŐJE
AZ
1907—1908-^{IK}
ISKOLAI ÉVRŐL

SZERKESZTETTE :
GÖNCZI LAJOS
IGAZGATÓ-TANÁR.

SZÉKELYUDVARHELY
NYOMATOTT BECSEK D. FIA KÖNYVNYOMDÁJÁBAN
1908.

2. A SZÉKELYUDVARHELYI

REFORM. KOLLEGIUM

ÉRTESITŐJE

AZ

1907—1908-**IK**

ISKOLAI ÉVRŐL

SZERKESZTETTE :

GÖNCZI LAJOS

IGAZGATÓ-TANÁR.

SZÉKELYUDVARHELY

NYOMATOTT BECSEK D. FIA KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

1908.

43391

I.

Egyházi beszéd Dr. Bartók György püspök emlék- ünnepélyén.

1908. május 17-én a ref. egyházközséggel közösen rendezett ünnepélyen tartotta:
Biró Sándor vallástanár.

Alapige: Jel. 3, 12 a.

K. aá! egy rövid órát szenteljünk azon férfi emlékének, aki egész életét anyaszentegyházunknak szentelé, akit közvetlen a munka mellől szólított el az Úr, megnyitván előtte az örökkévalóság kapuját; akit az Isten választott vala, hogy legyen e földön oszlopa és erőssége az igazságnak.

Dr. Bartók György halála után nagyobb, mint életében. Ez a szellem örökkévaló törvénye. A szellemi nagyságot csak hatásaiban ismerhetjük föl, a mi főpapjaink pedig csak szellemi nagyságuk által lesznek elsőkké, mint Péter hite, Pál az Ur iránti buzgósága által. Hatalom fénye nem ragyogja körül, földi javakban nem bővelkednek, ők csak úgy szólnak mint az apostol: »aranyom és ezüstöm nincs, de a mim van, azt adok: a Názáreti Jézus nevében mondom, kelj fel és járj«.

Bartók Gy. kilenc évi püspöksége koronája volt azon munkás életnek, mely előtt mindenki tisztelettel hajolt meg. Neve immár méltán sorakozik a halhatatlanok közé; nemcsak, neve eszménynyé magasztosul, mert egyházunk hivatása nyer benne megtestesülést.

Ha szép históriát akar valaki olvasni, nyissa fel a magyar ref. egyház történelmét. Isten keze irta e könyvet könnyből, nap-sugárból. Egy nemzeti gondolat támadt: legyen e föld magyar

és szabad, egy eszme született: legyen e földön egyenlőség, testvériség, szabadság. E nemzeti gondolat, ez égi eszme száll e földre a reformációban, ezekért küzdött századokon át a ref. egyház. Egyházunk Génusza hol diadalmasan fehérbe öltözött, hol gyászt öltve könnyezett, hol győzelmesen csillog kezében a kard, hol kettétörök, hol magosan lobog a zászló: Istenért, szabadságért, hol porba hanyatlik: ha győz, az igazság üli diadalát, ha bukik, az igazság hullatja könnyeit . . . és homlokán mindig ott ragyog a glória s hallja az igaz bíró szavát: »jól van, jó és hü szolgám«. Isten és haza, e két eszmény, melyekért harcra hív egyházunk. E nemes harcra mondja az Idvezítő: »Aki győzedelmes lesz, azt mivelem, hogy az én Istenem templomában oszlop legyen.«

Lássuk, melyek azok az erősségek, melyeken az Istenek temploma nyugszik. Bartók György lelkében három ilyen erősséget látok: *a tudományt, a hitet és a hűséget.*

I.

»Elvesz a nép, amely tudomány nélkül van« — írja Józeás proféta. »A gondolat adja az ember nagyságát« — tanítja a francia bölcs. Valóban, tudomány által leszünk a föld urai, tudásunk kényszeríti szolgálatunkba a természet hatalmas erőit. Értelem nélkül az ember lesülyed az állatok közé, hozzátapad a röghöz s görbedt derekával a rabigát huzza.

»A jó pap holtig tanul« — mondja a magyar példabeszéd. E jelszóval foglalta el Bartók György püspöki székét: a lelkipásztoroktól tudományt várok. És erre adott példát egész életével. Ha valamely életpályán szükség van a világos tudásra, úgy a lelkipásztori pálya az, amelyen ezt nélkülözni nem lehet. A papra lelkeket bizott az Isten, lelkeket őriz, lelkeket táplál. A papnak a vallás igazságait kell hogy föltárja az emberek előtt, a vallás igazságait, melyekből élet, erő, boldogság fakad. Ezen igazságokat megismerni az emberi lélek ismerete nélkül nem lehet. És kicsoda derithetné fel a lélek mélységes titkait a történelem tüköre nélkül? Avagy ismerheti-e valaki az emberiség történelmét, ha nem vizsgálta az emberi szellem örökkévaló megnyilatkozásait,

a költészet, művészet remek alkotásait? Oh az életnek számtalan útja van, de minden út fölfelé, Istenhez kell, hogy vezessen és a papnak minden utat ismernie kell, hogy hiveit átvezethesse a mulandó világból az örökkévalóba.

Világos tudás! ez volt az ő jelszava és ezt követeljük a vallás nevében ma, mikor az áltudósok valósággal ordítanak a vallás ellen. A vallás nem fél a tudománytól, hisz a tiszta tudás a vallásos érzés oszlopa. Végtelen tévedés, ha némelyek a vallás nevében és a vallás érdekében számüzni akarják a tudományt a vallás köréből. A sötétség nem lehet az élet kútforrása, táplálója. Az igazság világosság mindenütt — világosság a vallásban is.

A református egyház nemes tradíciója, hogy a fölvilágosodás zászlóját fennen lobogtassa. E zászlót nekünk elhagynunk nem szabad. És míg itt leng e zászló e templom ormán, rajta lesz a Bartók György neve, mert az ő lelke éhezte és szomjuhozta az igazságot és e szent sovárgás kényszerítette, hogy ezer gond között is fürkéssze mindig az Istenek mélységes titkait. Lelke izzott mennyei tüzében, vére forrott, idegei megfeszültek... a fáklya immár megemésztődött, de fénye szétlővelt s betöltötte az anyaszentegyházat. — Győzedelmes volt és ime oszlop lett az Istennek templomában.

II.

Második erősség a hit. A hit az apostol szerint oly dolgok mutatója, melyeket nem látunk s azoknak bizonyos valósága, melyeket remélünk.

Az egyház hiten épült és a hit lesz annak fentartó oszlopa minden időben. Ezt tanítja a biblia, erről tesz bizonyosságot a történelem. Hitt Ábrahám s hit által igaz ember lett Isten előtt. Hitt Ábrahám s hite által lett honalapító, hite által írta be nevét az örökélet könyvébe. Mózes a Horeben a hitnek szemével látja az Urat égő csipkebokorban; a hitnek fülével hallja az égi szót: »eredj és szabadítsd meg az én népemet.« A pusztában a hit hasítja meg a kősziklát, hogy vizet adjon, a hit nyitja meg a mennyboltozatot, hogy mannáat hullasson az éhező népnek. A hit fegyverével harcol Ilyés a király, a gonosz tanácsadók és a

félrevezetett nép ellen s egy ember egy népet győz meg, mert a hit égi erő. — Hit által győzi meg a Názáreti Jézus a világot. S nem a hit dicsőült-e meg Bocskay, Bethlen, Rákóczy nevében s a névtelen kálvinista papokban?!

Élő hittel az élő hitért vivta nemes harcát boldogult püspökünk. Akár prédikált, akár tanított, akár könyveket irt: e hitről tett tanubizonyságot. Élete a tiszta tudás és az igaz hit szent harmoniája volt. És van-e a mai társadalomnak nagyobb szüksége, égetőbb feladata, mint kibékíteni e két hatalmas erőt, hogy egyesülve szolgálják az emberiség boldogságát? Mert a tudomány hit nélkül hideg és veszedelmes, a hit tudomány nélkül sötétben tévelyeg. Mindig volt határvillongás e két erő között, de ilyen ádáz harc, mint ma, ritkán. Pedig az igazságok között mindig békeesség van s a hit jól megfér a tudomány mellett, csak legyen mindkettő igaz.

A tudomány tárgya az érzéki világ, a hit szeme a szellem birodalmába néz. Az én lelkem kényszerít, hogy a jelenségek között eszményt keressek, lelkem kényszerít, hogy higgyek, mert hit nélkül nem értem a világot, nem értem önmagam, nem ismerem életem célját. Ertelmemmel vizsgálom a körülöttem levő dolgokat, hitemmel megragadom ama láthatatlan kezet, amely véd, oltalmaz, ha elesem, fölemel, ha könnyezem, letörli könnyemet, ha sebet kap szívem, meggyógyít; amely vezet a porból egy magasabb világ felé.

Az igazi tudomány vajjon azt súgja-e a költőnek: ne énekelj, ne lángholjon kebled hazáért, szabadságért? Nem, nem! Az igazi tudomány nem lehüti, hanem fölmelegíti a szívet. A hit is a szívnek tüze, nemes lángja, melyben az Ur lakozik; örökkévaló zászló, mely alatt győzelmesen vivjuk meg az élet harcát. Aki pedig győzedelmes léssen, azt mivelem, hogy az én Istenem templomában oszlop legyen.

III.

Harmadik erő, mely által az ember élőoszloppá lesz, a hűség. Hűség, ez egy szó, mely régi jobb időkről beszél. Talán

volt valamikor idő, mikor a hűség volt a családi élet alapja — és az emberek boldogok voltak. Volt idő, mikor a hűségen épült föl a Krisztus anyaszentegyháza és az egyház nagy és dicső volt. Volt idő, mikor a hűség volt a társadalmi élet fundamentuma és az emberek ajkán nem örökös panasz, hanem megelégedés, hála és dicséret zengett. Volt idő valamikor . . . de nem, hisz csak nem régen is előttünk járt a hűség emberi formában, megtestesülve Bartók György személyében.

E földön minden munkának értéke a hűségtől függ. Az élet mindnyájunkra nézve megbízás, minden munkát egy nagyobb cél érdekében kell elvégezni. Az embert nem a pálya, hanem hűsége szerint kell értékelni. Az evangéliumi gazda olyan jutalmat ad annak a szolgának, aki két talentumon még kettőt szerzett, mint aki ötön ötöt nyert. Bármely útat mutatott számunkra a sors, mindenütt Istennek vagyunk követői s a követnek hűnek kell lennie megbízójához. Ez elveket vallotta és követte. Kálvin erkölcsi szigora, alkuvást nem ismerő jelleme támadt fel benne. A próféta komolyságával int, hogy aki lekipásztor akar lenni, vessen számot magával, ha van-e ereje, kedve, kitartása egyedül a Krisztusért követségben járni, alárendelni az érzéki világ összes érdekeit a szellemi világ érdekeinek. Pap csak az lehet, kire az Isten kitöltötte szent lelkét, kinek lelkében erkölcsi ideálok élnek, aki érzi a nép nyomorát, akinek lelke tele van szeretettel a küzdő, verejtékező nép iránt és aki csak egy boldogságot óhajt: boldoggá tenni hiveit. És ne feledjük, hogy mi mindnyájan papok vagyunk, bárhol munkálkodjunk, boldogságunk egyedüli kútforrása a hűség. A hűség, mely fakad a helyes belátásból és azon erős hitből, hogy Isten vezet mindeneket, ő tőle, ő általa, ő benne vannak mindenek.

K. aái! református egyházunk ereje mindig az egyéneken volt, kiknek értelme tiszta sugár, jelleme nemes érc vala, akik erős hittel győzedelmeskedtek s oszlopokká lettek az Isten templomában. Mig ilyen oszlopaink lesznek, addig meg nem rendül a magyar Sion.

Nagyoknak csak nagyok emelhetnek emléket. Szavaimnak gyengeségét pótolja a szeretet, melylyel csüngök emlékedben s követni vágyom utaid. A Te lelkednek nemes erői pedig éljenek,

hassanak és avassanak föl minket tanítványaiddá, hogy mi is hiveknek találtassunk s részünk legyen a győzelemben.

Amen.

II.

Félegyházi Antal.

Félegyházi Antal, aki 1876. szeptember elsején mint rendes tanár lépett iskolánk szolgálatába, 1907. szeptember havában nyugdíjaztatását kérte, mit a főhatóság előterjesztésére a nagymélt. Cult. miniszter ur november 1-től kezdődőleg teljesített is. Az ő érdemeinek méltatásába ezúttal nem bocsátkozunk, hisz ismert szerénysége megfosztott attól az alkalomtól is, hogy az ifjuság és tanártársai nyilvánosan búcsút vehessenek tőle.

A 31 évig hasznos és kiváló szolgálatokat teljesített tanártól előljáróságunk a következő irattal búcsuzott el: »Nyugdíjaztatása iránt benyújtott kérelmét a Nagymélt. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur teljesítvén, beterjesztett okmányait Igazgató-tanácsunk következő sorainak közlésével küldjük meg: »Felkérjük a m. t. előljáróságot, hogy Félegyházi Antal tanár aianak *hosszas, lelkes, buzgó és sikeres munkálkodásáért* igazgató-tanácsunknak köszönetét és elismerését tolmácsolni méltóztassék ama hő óhajtásunk kifejezése mellett, hogy bár a tanítás, nevelés nagy és fontos munkájától vissza is vonul, jól megérdemlett nyugalmában még sok éven át lehessen egyházunknak hű, munkás és buzgó tagja.« Midőn igazgató-tanácsunknak ezen meleg elismerő szavait a Tekintetes Tanár ur szives tudomására hozzuk, nem mulaszthatjuk el, hogy azért a lankadatlan, fáradságot nem ismerő, hű és buzgó munkálkodásáért, melyet székelyudvarhelyi ref kollegiumunk ér-

dekében oly hosszú időn keresztül önzetlenül teljesített, a magunk részéről is az őszinte elismerést és köszönetet ne nyilvánítsuk. Fogadja a Tek. Tanár ur azon őszinte jó kívánatunkat, hogy nyugalomban adjon Isten Önnek áldást, békességet, sok örömet; meleg érdeklődését pedig tartsa meg ezentul is kollegiumunkkal szemben.« Mint gazdasági felügyelő szintén elévülhetetlen érdemeket szerzett magának, mit igazol a főhatóság azon leirat: melyben gazdasági felügyelői tiszteről való felmentésekor a következő szavakkal ad kifejezést elismerésének: »Félegyházi Antal aianak azért a lelkiismeretes és lankadatlan buzgalmaért, melylyel a gazdasági felügyelői tisztséget *két évtizeden* át székelyudvarhelyi kollegiumunk javára betöltötte, igazgató-tanácsunk köszönetét és elismerését nyilvánítjuk.« Az előjáróság ehhez a megérdemelt főhatósági elismeréshez a maga részéről is szívből hozzájárult.

A fentebbi bucsuzóíratra Félegyházi Antal a következő levéllel válaszolt: »Jól eső örömmel vettem úgy a mélt. igazgató-tanács, mint a m. t. t. előjáróság meleghangu elismerését, hogy iskolánk javát, érdekeit önzetlenül munkáltam.

Midőn 31 évi szolgálat után búcsut veszek az intézettől, melynek érdekében és nemes céljaiért éltem, engedje meg a m. t. t. előjáróság, részben a magam mentségére és igazolására, kifejeznem azt, hogy egy szent meggyőződés vezérelt szolgálatom alatt, az nevezetesen, hogy az igazság és szeretet lelke kell hogy betöltse mindazokat, akik hivatva vannak magasztos célok megvalósítására. Mikor egy ily intézetbe, mint az igazság és szeretet felszentelt csarnokába belépünk, le kell az önérdék saruit oldani, künn kell hagyni az élet küzdelmeiben kapott sérelmeinket, tiszta tárgyilagossággal kell itt kötelességeinket elvégezni, még a barátság érzelmeit is el kell némitani az iskola érdekeinek szolgálatában.

Én is, amennyire emberi gyarlóságom megengedte, ily tárgyilagossággal, ügyszeretettel igyekeztem kötelességeimet az iskola érdekében elvégezni. Midőn ezt úgy az igazgató-tanács, mint az előjáróság elismerte, fogadja hálás köszönetemet érte; de azért esik ez nekem különösen jól, mert azon férfiakban is, akik ez idő szerint iskolánk céljait szolgálják, az igazság és szeretet lelkét látom működni, mely egyedül képes azon akadályokat elhárítani, melyek az intézet egészséges fejlődését zavarnák,

Adja Isten, hogy ezt a tanintézetet, annak előljáróit, tanárait, tanítványait az igazság és szeretet nemes érzelmei hassák át mindég, hogy ez a kollegiumunk magasztos hivatását hazánk, egyházunk javára minden időben betölthesse.

Megköszönve ismételten a Méltóságos Igazgató-tanács és Előljáróság irányomban tanusított jóindulatát, maradok továbbra is iskolánk és egyházunk iránt az eddigi szeretettel és érdeklődéssel.«

A társadalmi munkából is kivette bőségesen a maga részét: 20 évig viselte ingyen a Nőegylet pénztárnoki tisztét, mialatt az egyesületnek ezerekre menő tiszta vagyona lett, miben az ő takarékos és előre látó gazdálkodásának igen nagy része van!

Tartsa meg őt az Egek ura még soká friss egészségben és munkakedvben!

III.

Illyés István.

Illyés István kollégiumunk pénztárnoka 1908. február 8-ikán, napi munkájának elvégzése után rendkívül szeles, hideg időben haza érkeve, hirtelen összeesett és szivhüvésben, még mielőtt orvosi segély érkezhett volna, megszűnt élni. 68 évre terjedő élete, gyermekéveit, míg falusi iskolában járt és azt a pár esztendőt, melyet mint theologus Nagyenyeden töltött, leszámítva, jóformán kollégiumunk falai közt folyt le. Itt végezte gimnáziumi és jogi tanulmányait, itt viselt köztanítótságot 1890-ig s azután péztárnokságot halála órájáig.

Szívével, lelkének minden gondolatával iskolánkhoz volt nőve. Ennek javáért, felvirágzásáért minden tőle telhető áldozatra kész volt. Minden idejét az intézetben töltötte reggeltől estig. Csak

éppen étkezni és aludni járt városon levő szállására. Az intézet minden ügye érdekelte s egész lelki világát annak sorsa, jövője töltötte be. Lelkészi oklevelének megszerzése után állandóan az intézetnél maradt. Tanítói kötelességeit páratlan odaadással és szigorú lelkiismeretességgel végezte, mint pénztárnok ritka becsületességgel és buzgósággal kezelte az intézet vagyonát. Mint magános ember, mert családot nem alapított, csekély fizetéséből is takarított meg. Rideg, zárkózottnak látszott, de hogy mily melegen érző szívet takart a rideg külső, arról azok tehetnek bizonyosságot, akik szükségökben hozzá fordultak, vagy akiket ő önként vett pártfogó gyámolításába a rokonok és mások közül. Fiatalkorában amennyire szerette a társaságot, későbbi éveiben annyira kereste a magányt. Sok csalódásban lehetett része s e miatt utoljára emberkerülő lett, de akik iránt bizalmat érzett, azok előtt feltárta szívének minden érzelmét s agyának minden gondolatát. Sokat olvasott, sokat tapasztalt és gondolkodott, korunk mozgató eszméit megérteni felfogni törekedett. Éppen ezért a dolgokat és eseményeket helyesen tudta megítélni s az újabb áramlatokkal szemben egyházunk és iskoláink régi hagyományos szellemének minden áron való megőrzését vélte legszükségesebbnek.

Évek óta tartó gyengélkedése folytán el volt készülve a halálra. Nem esett nehezére megválni ettől a világtól, melyben puritán lelkülete már annyi kivetni valót talált. Végső kívánságához képest szülei nyugvóhelyén, Székelyszenterzsébeten temették el. Koszoru helyett barátai és tisztelői iskolai alapítvánnyal rótták le kegyeletüket.

Bíró Sándor vallástanár, ravatalánál az intézet nevében az alábbi beszéddel vett tőle búcsút:

»Még egy szót öreg bajnok! Búcsuzni jöttünk. Ne távozz oly hamar, hisz sokáig vala otthonod ez iskola, melynek immár halottja vagy. Hadd tegyük le koporsódra a legszebb koszorút: az elismerés koszoruját. Fél százados szolgálat, a munkában törhetetlen hűség, tiszta jellem, szeplőtlen becsület: ebből fonnak neked koszorút munkatársaid, kevés barátaid s tanítványaid.

Született, küzdött, elesett. Im egy élet tragikumja, az ember tragédiája. Szíve kemény volt, de mint a kemény kőbe, e szívbe is arany volt elrejtve: a becsület, a kötelességtudás, a jellem.

Remete volt, a modern kor remetéje. A remeték hajdan lemondtak a föld örömeiről a jövő élet boldoságáért. Ő is lemondott a világ örömeiről egy tisztább, magasabb világért, melyet ott hordott lelke mélyén, melylyel sokaknak világított mint tanító, példát adott mint hivatalnok. Hideg szobában, egyedül élt. De ez élet mégis értékes volt és nem semmisült meg. A csillag is kihül, kialszik, de fénye nem vesz el, hanem beleolvad a mindenségbe. A virág elhervad, de illata nem vesz el, hanem átváltozik vérré, örömmé, életté. A test összeomlott, de lelked átváltozott vezérlő-csillaggá. Emlékedet kegyelettel őrzik a jók, kegyelettel őrzi az intézet, a munkatársak, a tanítványok.

Ez emlék fényleni fog mint örök világosság. Nyugodj békén, emléked élni fog! Isten veled, Isten veled! ◀

Emléke legyen áldott!

IV.

A kollegium kormányzata s a tanári testület.

1. Kollegiumi előljáróság.

Iskolai főhatóságunk: az erdélyi református egyházkerület s annak állandó Igazgató-tanácsa Kolozsvárt. Az új szervezet szerint az előljáróság tagjai:

Sebesi Ákos, tiszteletbeli főgondnok (jogok és kötelességek nélkül), földbirtokos, kir. közjegyző, lakik Segesvárt.

Gyárfás Endre, főgondnok, az előljárósági gyűlések elnöke, földbirtokos, volt országgyűlési képviselő, lakik Székelykeresztúron.

Ugron János, főgondnok, földbirtokos, volt országgyűlési képviselő, lakik Bögözön,

Dr. Bodolla Gábor, gondnok, kir. törvényszéki elnök, lakik helyben.

Csanády Zolán, gondnok, a kir. járásbiróság vezetője, lakik helyben.

Vajda Ferenc, egyházi tag, esperes-lelkész, lakik helyben.

Menyhárt András, egyházi tag, lelkész, tb. esperes, lakik Kecseten.

Biró Áron, egyházi tag, lelkész, lakik F.-Boldogasszonyfalván.

Hegyi Péter, egyházi tag, főjegyző-lelkész lakik Peteken.

Lőrincz Gyula, egyházi tag, főjegyző-lelkész lakik Kisbáconban.

Dr. Ráczkövy Samu, világi tag, járási orvos, lakik helyben.

Gönczi Lajos, igazgató-tanár, ügyvivő elnök s előadó.

Solymossy Endre, rendes tanár, a tanárkar képviselője.

Olasz Gyula, rendes tanár, a tanárkar képviselője.

Szabó András, gazdasági felügyelő-tanár és szakelőadó.

Szabó Árpád, rendes tanár, a tanárkar képviselője, előjárósági jegyző.

Dr. Nagy Samu, jogügyi tanácsos és iskolai ügyvéd (tanácskozási joggal), ügyvéd, egyházmegyei gondnok, lakik helyben.

2. Tanári testület.

Bod Károly, r. tanár, 1903. április 1-től nyugalomban.

Félegyházi Antal, r. tanár, 1907. november 1-től nyugalomban.

1. *Gönczi Lajos*, r. tanár és igazgató, tanított természetrajzot a IV., V. VI. osztályban, heti 9 órán. A természetrajzi és vegytani szertár őre, a kollegiumi irattár kezelője, az erdélyi ref. egyházkerület egyházi értekezlete igazgató-választmányának és tanügyi bizottságának, valamint a törvényhatósági bizottság és a városi iskolaszék tagja. Egyházmegyei tanácsos.

2. *Solymossy Endre*, r. tanár, tanított földrajzot az I., II. és III. osztályban s történelmet a III., IV. és VIII. osztályban, heti 17 órán. A III. osztály főnöke. A földrajzi tanszertár s a kép-, érem- és régiségtár őre. A polgári leányiskola gondnokságának, a kő- és agyagipariskola felügyelő-bizottságának és az udvarhely-

megyei takarékpénztár igazgatóságának tagja. Törvényhatósági és városi bizottsági tag, egyházmegyei tanácsos és közgyűlési tag. A polgári önképző és segélyező egyletnek, a vasárnapi munkás-képző bizottságnak elnöke. A magyarországi munkások rokkant és nyugdíj egyletének tb. tagja, — a 138-ik fiók pénztár védnöke. A vármegyei iparfejlesztő bizottság tagja. A székely iparkamara levelező tagja. Az agyagfalvi székelyemlék végrehajtó bizottságának elnöke.

3. *Olasz Gyula*, r. tanár, tanított a II., IV., VI. és VIII. osztályban mennyiségtant, az I. és II. osztályban természetrajzot, heti 17 órán. A 2-ik félévben önként vállalkozóknak francia nyelvet, heti 2 órán.

4. *Kovács Dániel*, r. tanár, tanított latint és görögöt a VI. és VIII. osztályban, heti 18 órán. Rendkívülig tanított egyházi éneket I., IV. és V. osztálynak, heti 2 órán. A VI. osztály főnöke, kollegiumi könyvtárnok, közgyűlési tag, az alsófoku kereskedelmi és ipariskola igazgatója és óraadó tanára.

5. *Szabó András*, r. tanár, tanított latint az V., görögöt az V. és VII. osztályban és gyorsírást (önkéntvállalkozóknak 3 csoportban) heti 19 órán. Rendkívülig tanított tornát a IV—VIII. osztálynak heti 6, egyházi éneket a II., III. és VI—VIII. osztálynak, heti 2 órán. Gazdasági felügyelő, közgyűlési tag, az V. osztály főnöke. A Székelydalegylet alelnöke, a Fogyasztási szövetkezet igazgatósági tagja. A konviktus elnöke, a tornaszertár őre. Egyházmegyei képviselő s az Orsz. Gyorsíróegyesület választmányi tagja; tartalékos honvédhadnagy. A gyorsíró- és torna-kör vezetője.

6. *Szabó Árpád*, r. tanár, tanított latint a VII., magyart a III. s történelmet az V., VI. és VII. osztályban, heti 18 órán. Rendkívülig tanított tornát az I—III. osztálynak, heti 4 órán. A VII. osztály főnöke, a gyermekkönyvtár felügyelője, az internátus elnöke. A Nőegylet tb. titkára. A korcsolya-egylet választmányi tagja. Egyházmegyei képviselő, tartalékos honvédhadnagy.

7. *Nagy Elemér*, r. tanár, tanított magyart az I., latint az I. és IV. osztályban, heti 17 órán. Az I. osztály főnöke, az ifjúsági önképző- és olvasókör elnöke. A Nőegylet titkára. Októbertől, mint helyettes a VII. és VIII. osztályban magyart heti 6 órán. Az Orsz. ref. Tanáregyesület választmányi tagja.

8. *Biró Sándor*, r. tanár, felszentelt lelkész, tanított vallást az I—VIII. osztályban és bölcseletet a VIII. osztályban, heti 19 órán, az ifjusági istentiszteletek vezetője, a VIII. osztály főnöke, az ének- és zenekar felügyelője. Egyházmegyei tanácsos; a Hitelszövetkezet igazgatóság tagja. A Nőegylet pénztárnoka.

9. *Dékán Samu*, r. tanár, (március elején foglalta el állását) tanított németet a III., IV. és VI., magyart a IV. és VI. osztályban, heti 17 órán. A IV. o. főnöke. Mint helyettes németet a VII. és VIII. osztályban heti 6 órán. Március elejéig e tanszék teendőit *Gagyí Jenő*, h. tanár látta el, aki állásáról a jelzett időben lemondott. — A 10-ik r. tanár óráinak ellátását 4 tanár végezte helyettesi minőségben.

10. *Varga Dezső*, okl. h. tanár, (az év elején nyugalomba vonult Félégyházi Antal r. tanár helyettesítőjeként) tanított meny-nyiségtant a III., V. és VII., természettant a VII. és VIII. osztályban, heti 17 órán. Internátusi felügyelő, konviktusi gazda. Tanít 8 év óta.

11. *Dr. Viski Károly*, okl. h. tanár, tanított latint a II. és III. osztályban, magyart a II. és görögpótló irodalmat az V. osztályban, heti 20 órán. Mint helyettes az V-ikben magyart heti 3 órán. A módszeres értekezletek jegyzője. A II. osztály főnöke. Az ifjusági önképzőkör alelnöke. Internátusi felügyelő. Tanít 2 év óta.

12. *Haász F. Rezső*, okl. h. tanár, tanított mértani rajzot az I—IV. osztályban, szépirást I. és II. osztályban, számtant az I. és görögpótló rajzot V. osztályban, és szabadkézi rajzot az önként vállalkozóknak 2 csoportban, heti 19 órán. A tanárszék jegyzője, az ifj. olvasó-egyesület alelnöke. Mint helyettes németet az V. osztályban, heti 3 órán. Tanít 2 év óta.

13. *Dr. Imreh Domokos*, iskolai orvos és egészségtan-tanár, tanított egészségtant a VII. osztályban, heti 2 órán. A vármegyei kórház igazgató-főorvosa, képesített középiskolai egészségtan-tanár. Intézetünknel tanít 5 év óta.

14. *Paál Sándor*, ref. kántor-tanító, ideiglenes ének- és zene-tanító, tanított az I—IV. osztálynak énekelméletet heti 1—1 órán, vezette az ifjusági énekkart heti 2 órán s az ifjusági zenekart heti 3 órán, összesen heti 9 órán. Intézetünknel tanít 4 év óta.

3. Hitoktatók.

1. *Vári Albert*, helybeli unitárius lelkész, az unitárius tanulók hitoktatója.

2. *Nosz Gusztáv*, főreáliskolai r. tanár, az ág. hit. evang. tanulók hitoktatója.

3. *Sándor István*, helybeli gör. kath. esperes, a gör. kath. tanulók hitoktatója.

4. *Ganea János*, gör. keleti lelkész, hitoktató.

5. *Jakab P. Dávid*, az izraeliták hitoktatója.

4. Iskolaszolgák.

Pál Sándor rendes, *Derzsi Domokös* és *Oláh Ferencz* kisegítők,

5. A tanárok társadalmi és irodalmi működése.

Gönczi Lajos alkalmi beszédet tartott az iskolai év megnyitásakor.

Solymossy Endre felolvasásokat tartott a vasárnapi munkás önképző szabad lyceumokon. Gazdasági cikkeket irt a »Székely-Udvarhely« c. lapba. Külön kiadványban »Vármegyénk házi ipara érdekében.« Alapszabály- és üzemmenet tervezetet készített egy »Házi ipari raktárszövetkezet«-re.

Olasz Gyula a polgári önképző egyesület tiszteleti tagja.

Kovács Dániel felolvasást tartott a vasárnapi munkás önképző szabad lyceumokon »Sokrates socialis ténykedése« címen.

Dr. Viski Károly: A nyelvészetről, különösen az etimológizálásról (előadás az iparosok szabad lyceumában). — Magyarból vett szók a mezőségi oláhok nyelvében. Nyr. 1908. — Adatok nyelvünk történetéhez. M. Ny. 1908. — Műkedvelői színjétékban szerepelt.

Biró Sándor emlékbeszédet tartott a reformáció emlék-ünnepén (okt. 31.). Előadást tartott a ref. egyházi estélyen: Az ifjúság gondozásáról. A helybeli tanári körben felolvasást tartott:

»Az iskola és élet« címen. Alkalmi beszédet mondott Dr. Bartók György püspök emlékűnnepélyén (jelen Értesítőben).

Szabó András a Székelydalegylet alelnöke.

Nagy Elemér felolvasást tartott a protestánsesztélyen »Társadalmunk bajai« c. az ifj. önképzőkörben az irodalmi olvasmányokról. Megnyitó, illetve záró beszédet tartott az ifj. önképzőkör Kemény Zs. ünnepélyén és a március 15-iki ünnepélyen.

Helyettes pénztárnok volt: *Biró Sándor* r. tanár.

V.

A közvizsgálatok sorrendje.

Május 18-ikán és 19-én, (hétfő és kedd), a VIII. osztály minden tantárgyból.

Junius 13-ikán, (szombat) délután 3 órakor versenyekkel összekötött tornavizsgálat a kollegiumkertben.

- » 14-ikén (vasárnap) délután 3 órakor évváró ünnepély, kapcsolatban a jutalmak és pályadíjak kiosztásával, valamint a zene- és énekjutalmakra való versenyzéssel (a tornateremben).
- » 15-ikén, (hétfőn) délután 2—4-ig a helybeli középiskolákból bejáró református vallású tanulók vallástani vizsgálata (a nagyteremben).
- » » (hétfőn) délután 4—5-ig az I. és II. osztály, 5—6-ig a III. és IV. osztály ének-elméleti vizsgálata (a nagyteremben).
- » » (hétfőn) délután 4-től a VII. osztály egészségtanból (saját termében).
- » » (hétfőn) délután 2—3-ig vizsgálat és pályázat francia nyelvből; 3-tól vizsgálat és pályázat gyorsírásból (a rajzteremben).

- Junius* 16-ikán, (kedd) reggel 7-től az I. osztály magyarból, vallásból és latinból (a nagyteremben).
- » » (kedd) reggel 7-től a II. osztály vallásból, magyarból és latinból (saját termében).
  - » » (kedd) reggel 7-től a III. osztály mértani rajzból, történelemből és mennyiségtanból (a rajzteremben).
- 17-ikén, (szerda) reggel 7-től az I. osztály számtanból és földrajzból (a nagyteremben).
- » » (szerda) reggel 7-től a II. osztály természetrajzból és számtanból (saját termében).
  - » » (szerda) reggel 7-től a III. osztály vallásból, magyarból és németből (a rajzteremben).
- 18-ikán, (csütörtök) reggel 7-től a IV. osztály természetrajzból, mértani rajzból, mennyiségtanból és németből (a nagyteremben).
- » » (csütörtök) reggel 7-től az V. osztály latinból, történelemből, görögből és görögpótló irodalomból (saját termében).
  - » » (csütörtök) délután 2-től a IV. osztály vallásból, latinból és magyarból (a nagyteremben).
  - » » (csütörtök) délután 2-től az V. osztály természetrajzból, vallásból és magyarból (saját termében).
- 19-ikén, (péntek) reggel 7-től a VI. osztály vallásból, természetrajzból és történelemből (a nagyteremben).
- » » reggel 7-től VII. osztály görögből, magyarból és történelemből (a rajzteremben).
- 20-ikán, (szombat) reggel 7-től a VI. osztály magyarból, németből, görögből (a nagyteremben).
- » » (szombat) reggel 7-től a VII. osztály vallásból, mennyiségtan- és természettanból (a rajzteremben).
- 22-ikén és 23-ikán (hétfő és kedd) magánvizsgálatok.
- 24—27. napjain szóbeli érettségi vizsgálat.

Megjegyzés. Amely tárgyak nyilvános közvizsgálaton nem fordultak elő, azokból bizottsági kihallgatás alapján nyertek osztályzatot a tanulók.

VI.

Tananyag, tankönyvek kimutatása.

I. osztály.

Osztályvezető: Nagy Elemér.

Vallástan, heti 2, egész évben 64 órán. Az ó-szövetségi könyvek ismertetése. A három nagy ünnep története. Imádságok, 14 dicséret, 4 zsoltár. Vezérkönyv: Dr. Bartók Gy. Bibliai ismertetés és a biblia. 2. *Magyar nyelv*, heti 5, egész évben 157 órán. A beszéd és részei; különösen az egyszerű mondat és részei. A helyesírás gyakorlása. Olvasmányok: mesék, regék, hun, magyar és görög mondák, történeti elbeszélések. Versek, részben könyv nélkül is. Írásbeli dolgozat 13, utasítás szerint. Kézikönyv: Négyesy L., Magyar olvasó és Magyar nyelvtan. 3. *Latin nyelv*, heti 6, egész évben 180 órán. Az alaktan tantervben kitűzött része. Olvasmányok az olvasókönyv alapján, a megfelelő magyar gyakorlatokkal. Írásbeli dolgozat 13, a nyelvtani alakok gyakorlására magyarról latinra. Kézikönyv: Dr. Csengery János: Latin nyelvtan, olvasó és gyakorlókönyv. 4. *Mennyiségtan*, heti 4, egész évben 132 órán. A négy alapművelet egész számokkal, tizedes és közönséges törtékkel. Mértékrendszerek. Időszámítás. Négyhetenként egy iskolai dolgozat. Kézikönyv: Dr. Beke Manó: Számтан. 5. *Földrajz*, heti 3, egész évben 80 órán. Tájékozódás a földgömbön és térképen. Térkép-olvasás. Földrajzi alapismeretek. Magyarország hegységeinek, síkságainak, vizeinek, éghajlatának, terményeinek, állatainak és főbb helységeinek ismertetése, kapcsolatban a lakosság foglalkozásával és életmódjával. Térkép-vázlatok készítése. Kézikönyv: Jablonszky-Schwicker Földrajzának I. k. 6. *Mértani rajz*, heti 3 órán, egész évben 99 órán. Geometriai elemek: pont, vonal, sík. Szögek. Műveletek egyenesekkel és szögekkel. Háromszögek, négyszögek és sokszögek ismertetése, kapcsolatban kerület- és területszámításokkal. A kör területe és kerülete. Rajzgyakor-

latok vonalzóval és körzővel, geometrikus ékitmények, két színben. Kézikönyv: Landau-Wohlrab: Rajzoló geometria I. k. 7. *Természetrajz*, heti 2, egész évben 65 órán. A közönségesebb termések (gyümölcsök) ismertetése. Az emlősök közül 8 házi, 7 házkörnyéki, 3 mezei és 9 erdei állat. A fenyőfák. Tavasszal nyiló 20 virágos növény és végül 4 házi szárnyas. Kézikönyv: Paszlavszky Kis Természetrajzának I. r. 8. *Szépírás*, heti 1, egész évben 32 órán. Magyar folyóírás előírással fűzetbe. 9. *Egyházi ének*, heti 1, egész évben 29 órán. A zsoltárok közül: 8, 23, 30, 25, 33, 42, 61, 65, 75, 77, 84, 90, 105, 138-ik; a dicséretetek közül: 1, 4, 12, 14, 15, 30, 34, 42, 67, 174 és néhány alkalmi ének. Az új énekes könyv szerint. 10. *Énekelmélet*, heti 1, egész évben 32 órán. A vonalrendszer, pótvonalak. Hangjegyek alakjai, időértéke. Hangközök. Ütem és ütem-vonal. A $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$ és $\frac{3}{4}$ -es ütemszám és ütemnyezés. A violin vagy G kulcs. A helyes éneklés főbb szabályai. Lélekzetvételi jegy. Ligatura. Synkopa. A szünjelek alakja, időértéke. Ismétlő jelek. A nyugvópont. A hangjegyek olvasása és hangtalálási gyakorlatokkal azok éneklése. C-dur skála 5—6 hang terjedelmében. Énekek. Tankönyv: Láng János: Iskolai Daloskönyv. 11. *Testgyakorlat*, heti 2 órán. Szabadgyakorlatok, állások, támfekvések, járások, guggolások, terpeszúgrások, tagszabadgyakorlatok. Műrendgyakorlatok. Rendgyakorlatok; rendké és ketős rendké fejlődés, visszakozások, fordulatok helyben és menetközben. Tornajátékok. Menetgyakorlatok, labdázás, birkózás, kötélhuzás, versenyfutás, mászás, ugrás. Szabadgyakorlatok könnyebb nemei.

II. osztály.

Osztályvezető: Dr. Viski Károly.

1. *Vallástan*, heti 2, egész évben 67 órán. Az ujszövetségi könyvek ismertetése. Imádságok. 17 dicséret, 6 zsoltár. Vezérkönyv: Dr. Bartók Gy.: Bibliaismertetés és a biblia. 2. *Magyar nyelv*, heti 5, egész évben 158 órán. Szóképzés, szóösszetétel, szólások, a szók jelentése, synonymák, határozók, szórend; az összetett mondatok. Írásjelek. Egy pár olvasmány kivételével ol-

vasták az egész olvasókönyvet. Könyv nélkül: Petőfi: A rab orosz-lán, A kutyák dala. A farkasok dala, Ősz elején, A pusztá télen, A jó öreg korcsmáros; Arany: Szibíányi Jank, Mátyás anyja, Családi kör. Az ó torony; Vörösmarty: Egy szegény asszony könyve; Garay: Kont, szemelvények Az obsitosból; Tompa: Kenyérkő, Jézus és a nép, Tavasszal. szemelvény A vámosujfalusi jegyzőből; Baksay: Pécsi deákok éneke a mohácsi vész előtt; Pesti gyermekek utcai éneke, 1848. Ezenkívül minden növendék tanult Petőfiből egy verset, összesen 46-ot. Az olvasmányok elbeszélése, szavalás, helyesírási gyakorlat. Írásbeli dolgozat 12. Kézi könyvek: Négyesy László: Magyar nyelvtan. II. rész. Négyesy László: Magyar olvasókönyv. II. rész. 3. *Latin nyelv*, heti 6, egész évben 186 órán. Az alaktan befejezése. A perf. és sup. tövek, továbbá a participiumok gyakorlására folytonos rögtönző fordítási gyakorlat magyarról latinra. Fő- és mellékmondatok megkülönböztetése, kötőszók. Acc. c. inf.; abl. abs. Az állítmányi kiegészítő, értelmező gyakorlása; cselekvő és szenvedő szerkezet. Olvasmány: A római királyok történetéből vett szemelvények, aesopusi mesék könyv nélkül is. Írásbeli dolgozat 12. Kézikönyvek: Csengery János: Latin nyelvtan. I. Alaktan. Csengery János: Latin olvasó- és gyakorlókönyv a gimn. I. és II. o. sz. 4. *Földrajz*, heti 3, egész évben 82 órán. Európa országai és népei Magyarországból kiindulva és erre vonatkoztatva, kiváló figyelemmel a tagoltságra, vizrajzra, égaljra, növény- és állatvilágra, a lakosság foglalkozására. Ázsia és Afrika általános ismertetése. Térképvázlatok készítése. Kézikönyv: Jablonszky és Dr. Schwicker: *Földrajz*. II. k. 5. *Mennyiségtan*, heti 4, egész évben 130 órán. Előnyös számítási műveletek. Rövidített szorzás, osztás. Viszonyok és arányok. Egyszerű hármasszabály, százalékszámítás. A százalékszámítás iparban és kereskedelemben. Írásbeli dolgozat 4 hetenkint. 6. *Mértani rajz*, heti 3, egész évben 100 órán. Konstruktív planimetria, Három-, négy- és sokszögre vonatkozó szerkesztések. Szimmetria, egybevágóság és hasonlóság. Mértani szerkesztések tussal. Szabadkézi rajz: síkéitmények és falevelek színezve. Kézikönyv: Landau-Wohlrab: *Rajzoló geometria*. II. r. 7. *Természetrajz*, heti 2, egész évben 68 órán. Őszi időszakban 8 lágyszáru növény; téli időszakban 9 emlős, 10 madár, 3 csuszó-mászó, 5 kétlélű, 6 hal, 2 puha-

testü, 17 izlábu, 1 féreg. Az állatok összefoglalása. A növénytanból tavasszal 7 lágyszáru virágos növény; továbbá a gyümölcsfák, erdei fák és a cserjék. Kirándulások. 8. *Szépírás*, heti 1, egész évben 32 órán. Magyar folyóírás előírással füzetbe; német folyóírás. 9. *Egyházi ének*, heti 1, egész évben 30 órán. A III. osztálylyal egy csoportban tanulták, részben az Új énekeskönyv alapján ismételték a 67, 75, 76, 80, 78, 184. dicséretet és az 1, 5, 16, 19, 23, 25, 24, 30, 34, 77, 89. 103, 119, 138. zsoltárt. Kézikönyv: Az erdélyi ref. Egyházkerület Énekeskönyve 1908-iki kiadás. 10. *Énekelmélet*, heti 1, egész évben 30 órán. Az első osztályban tanultak tüzetes ismétlése. A pont jelentése a hangjelek és szünetjelek mellett. A hangjegyek időértékes olvasása és éneklése a tanulók saját ütemezése mellett. C-dur skála 8 hang terjedelmében. Emelő, leszállító és feloldó vagy visszahelyező jelek s azok jelentése, a hangerőre vonatkozó kifejezések. Énekek. 11. *Testgyakorlat*, heti 2 órán. Mint az első osztályban.

III. osztály.

Osztályvezető: *Solymossy Endre.*

1. *Vallástan*, heti 2 órán, egész évben 66 órán. A ker. hit-tan főbb igazságai a biblia alapján. A bibliából a 8, 14, 18, 19, 23, 104. zsoltár. Szemelvények Ezsaiás könyvéből; a római és éfézusi levél. Az istentisztelet és az énekeskönyv ismertetése. 17 dicséret, 4 zsoltár. Kézikönyv: Nagy Péter: Konfirmációi nagyobb káté. 2. *Magyar nyelv*, heti 3 órán, egész évben 128 órán. Kisebb novellák és rajzok, elbeszélő, leíró és hazafias költemények; görög, római és magyar történelmi olvasmányok. A magyar nyelv-tan rendszeres áttekintése, különösen a mondat-tanra, a helyesírásra s az irodalmi nyelvre fordítva a főfigyelmet. Szavalás-gyakorlatok. Írásbeli dolgozat kéthetenként, összesen 14. Kézikönyv: Rendszeres Magyar nyelv-tan és Magyar olvasókönyv, mindkettő Négyesy Lászlótól. 3. *Latin nyelv*, heti 6 órán, egész évben 188 órán. Olvasmányok: Corn. Nepos, Miltiades, Themistokles, Aristides, Pau-

sanias, Cimon; Phaedrus: Lupus et agnus; Vacca, capella, ovis et leo; Canis fidelis; Vulpes et ciconia; Asinus ad senem pastorem. A gyakorlatból szerzett mondattani ismeretek rendezgetése; az alaktan tüzetes ismétlése; az állitmány, idők, módok; a többi mondatrész, kivált a határozók. Folytonos fordítási gyakorlat rögtönözve magyarról latinra, Szótanulás. Írásbeli dolgozat 12. Kézikönyvek: Latin olvasókönyv a gimn. III. és IV. oszt. számára, összeállította Pirchala Imre. Csengeri János: Latin nyelvtan II. Mondattan. 4. *Német nyelv*, heti 4 órán, egész évben 128 órán. Olvasás, írás, beszélgetés és gyakorlatok. Hangok és beszédrészek, alany, állitmány. Mondatszerkesztés, kötőige, nemek, segédigék. A tőnév, melléknév, névmások és számnevek ragozása. A fokozás. Gyenge és erős igék ragozása. A szórend elemei. Az olvasókönyvből megfelelő magyar és német gyakorlatok fordítása, elemzése. Beszédgyakorlatok, mondatok szerkesztése az olvasmányok alapján. Könyvnevelők, közmondások. Kéthetenként írásbeli, összesen 12. Kézikönyv: Hirn Lajos és Paulai Ödön: Módszeres nyelvtana. 5. *Történelem*, heti 3 órán, egész évben 84 órán. A magyar nemzet történetének beható ismertetése 1526-ig. Kézikönyv: Varga Ottótól: A magyarok története I. rész. 6. *Földrajz*, heti 2 órán, egész évben 57 órán. Amerika és Ausztrália általános ismertetése. A fizikai és matematikai földrajz alapismeretei. Kézikönyvek: Jablonszky János és Dr. Schwicker Brunótól: Földrajz a középiskolák használatára, a III. oszt. számára. 7. *Mennyiségtan*, heti 3 órán, egész évben 96 órán. A százalékszámítás további alkalmazásai. Összetett hármasszabály. Kamatszámítás. Egyszerű és összetett arányos osztás. Érmeszámítás. Láncszabály. Írásbeli dolgozat havonként 1, összesen 7. Kézikönyv: Dr. Beke Manó: Számtan. 8. *Mértani rajz*, heti 2 órán, egész évben 66 órán. Konstruktív planimetria. Három, négy és sokszögekre vonatkozó szerkesztések. Simmetria, egybevágóság és hasonlóság. Mértani szerkesztések tussal. Szabadkézi rajz, síképitmények és falevelek színezve. Kézikönyv: Landau-Wohlrab: Rajzoló geometria I—III. rész. 9. *Egyházi ének*, heti 1 órán, egész évben 30 órán. Mint a II. osztályban. 10. *Énekelmélet*, heti 1 órán, egész évben 30 órán. Az I. és II. osztálynál leirtak ismétlése. Alkalmas gyakorlatok és dalok által az öntudatos, önálló éneklés gyakorlása. Az ütemérzék

fejlesztése. Az $\frac{1}{8}$ és $\frac{1}{16}$ hangjegy és szünjel alkalmazása. A kerszel és b-vel jelzett dur hangnemek. C-dur skála mellett G, D, A, F és E-dur skálában való olvasás gyakorlása 10—12 hangkörben irt dalok, énekek. 11. *Testgyakorlat*, heti 2 órán, egész évben 66 órán. Mint az I. és II. osztályban.

IV. osztály.

Osztályvezető: *Dékán Samu.*

1. *Vallástan*, heti 2, egész évben 62 órán. Keresztyén erkölcsstan főbb szabályai a biblia alapján. 42., 104. zsoltár; szemelvények a Példabeszédek, Prédikátor, Jób könyvéből. Amos és János első levele. Imádságok. 14 dicséret, 4 zsoltár. Előkészítés a konfirmációra. Kézikönyv: Nagy Péter: Konfirmációi nagyobb káté. 2. *Magyar nyelv*, heti 4, egész évben 129 órán. Stilisztika és verstan. Polgári ügyiratok. Toldi olvasása és fejtegetése. Költői és prózai olvasmányok: elbeszélések, leírások, erkölcsrajzok, jellemzések. Könyvnelkülözés. Írásbeli dolgozat kéthetenként, összesen 14, a tanult olvasmányok alapján, részint önálló fogalmazások. 3. *Latin nyelv*, heti 6, egész évben 182 órán. Nyelvtanból az egyszerű mondatok syntaxisának elisméltése után az összetett mondatok tana. Verstanból a heroicus hexameter és az elegicus dystickon. Olvasmány: Caesar de b. Gallico-ból szemelvények: Gallia felosztatása 1 f. A helvetiusok kivándorlása 1—28 f. A gallok és germánok szokásai 1—18 f. P. Ovid. Naso Metamorphosisaiból: A világ négy kora 1—62. Deucalion és Pyrrha 1—103. sor. Philemon és Baucis I—III. sor. Tartalmi, történelmi, régiség-tani és mythologiai ismeretek. Kéthetenként írásbeli dolgozat, összesen 13, a mondattan gyakorlására magyarból latinra való fordítások. 4. *Német nyelv*, heti 3, egész évben 98 órán. A nyelvtani ismeretek felujtása és kiegészítése: igeragozás, főnevek, melléknevek hajlítása, fokozás, névmások, számnevek, viszonszóok. A szórend elemei. Prózai olvasmányok: a 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 54, 55. számuak. Költemények közül: 1, 3, 5, 14, 15, 16, 18. számuak. Könyvnelkülözés. Az ol-

vasmányok kapcsán németnyelvi beszédgyakorlatok. Kéthetenként írásbeli dolgozat, összesen 13, a tanult olvasmányok reprodukciói.

5. *Történelem*, heti 3, egész évben 87 órán. A magyar nemzet történelmének beható ismertetése 1526—1867-ig. Magyarország politikai földrajza. 6. *Mennyiségtan*, heti 3, egész évben 100 órán. Bevezetés az algebrába. Egy és többtagu mennyiségek összeadása, kivonása, szorzása. Kéttaguak négyzete és köbe. Számok négyzete és köbe. Egy- és többtaguak osztása. Legnagyobb közös osztó. Legkisebb közös többszörös. Műveletek törtszámokkal. Elsőfoku egyenletek egy ismeretlennel. Aránylatok és alkalmazása. Havonkint írásbeli dolgozat, összesen : 7. 7. *Természetrajz*, heti 3, egész évben 107 órán. A virágos növények tagjainak ismertetése élő példányokon és képeken. A növények belső szerkezete. Chemiai ismeretek : a levegő és víz vizsgálatából kiindulva a növényekben előforduló elemek és vegyületek. Sav, bázis és só fogalma. A növényekben előforduló fontosabb szerves vegyületek. A növények életjelenségei. Az osztályozás elvei. Linné rendszere és a legegyszerűbb természetes rendszer. A virágtalan és virágos növények főbb csoportjai : A csoportosítás alapjául szolgáltak az alsóbb osztályokban megismert növények. Kirándulások, növénygyűjtés. 8. *Mértani rajz*, heti 2, egész évben 68 órán. Szerkesztések a görbevonalu idomok köréből. A kúpszeleteknek néhány focális tulajdonsága. Mértani szerkesztések tussal. Szabadkézi rajz : kézügyességet fejlesztő rajzgyakorlatok ; szabadkézi síkétkitények színezve. 9. *Egyházi ének*, heti 1, egész évben 28 órán. Az összes zsoltárok és dicsérek ismétlő gyakorlása, különösen az alkalmi énekek az új énekes könyv szerint. Az új énekek közül 3 ének. 10. *Énekelmélet*, heti 1, egész évben 33 órán. Az I—III. osztálynál leírtak ismétlése. Az F (bassus) kulcs megismertetése. Hangjegyzírás és olvasás F kulcs szerint. A keresztittel és b-vel jelzett összes dur-hangnemek. A legato és staccato. Hangsúly és hangerő jelei és azok jelentése. A szabályos, öntudatos éneklés folytonos gyakorlása. Hangtalálási gyakorlatok. Szólamok mozgása, kemény és lágy hanglépcsők összehasonlítása, énekkarok szervezése. Énekek. Kézikönyv : Láng J. : Iskolai daloskönyv. 11. *Testgyakorlat*, heti 2 órán és kéthetenként egy játékdélutánon. Az V. osztályból is be voltak osztva 15-en. Rendgyakorlatok, szabadgyakorlatok könyv-

nyebb kézi szerekkel és azok nélkül, szergyakorlatok a támasz-, függő-, függeszkedő- és ugró-szereken, társas gyakorlatok, ugrás, kitarató futás (10 percig), tréfás versenyek és menetgyakorlatok. Korcsolyázás. A katonai sor- és szakaszgyakorlatok egyszerűbb alakjai. Futó, tréfás és labdajátékok (méta, duplex, kótya, füleslabda, turul, stb.)

V. osztály.

Osztályvezető: *Szabó András.*

1. *Vallástan*, heti 2, egész évben 62 órán. Nevezetesebb vallásalakok. A ker. egyház története a reformatióig. Az apostolok cselekedeteiről irt könyv olvasása. Kézikönyv: S. Szabó József: A ker. egyház története. 2. *Magyar nyelv*, heti 3, egész évben 89 órán. Retorika. Általános szerkezettan: az előadás módjai, a kellő rend (szerkezet), a feltalálás. A prózai műfajok: leírás, elbeszélés, történetírás, értekezés, beszéd, irányművek. Olvasmányok: szemelvények az olvasókönyvbéli prózairókból. A kötelező házi olvasmányok számonkérése és tárgyalása. Írásbeli dolgozat 7. Kézikönyv: Négyesy László: Retorika. 3. *Latin nyelv*, heti 6, egész évben 186 órán. Olvasmányok: a) P. Ovidius műveiből a következő szemelvények: Trist. I. 3. Trist. IV. 10; a Fasti-ból Róma alapítása (IV. 809—858), Romulus megdicsőülése (II. 475—512), Fabiusok (II. 195—242), Ujév (I. 71—88), Janus (I. 89—144), Feralia (II. 533—570), Terminalia (II. 641—684), Liberalia (III. 713—788), Quinquatrus maiores (III. 809—848) és minores (VI. 651—710), Cerialia (IV. 679—712). Ezekből a jellegzetesebb helyek, m. e. 100 sor könyv nélkül is. b) M. Tull. Ciceronak a De imperio Cn. Pompei beszéde teljesen s a Pro Archia poéta a 12-ik §-tól. Megfelelő tárgyi ismeretekkel, különös tekintettel a római régiségtanra, prosodiai és metrikai szabályokra s a poëtika retorika körébe vágó ismeretekre. Ovidius és Cicero élete. Stiliztikai gyakorlatok latinról magyarra és viszont a syntaxis 2-ik felének tüzetes begyakorlására. Írásbeli dolgozatok kéthetenként magyarból latinra a feldolgozott olvasmányoknak összefoglalásaiképpen s félénkenként egyegy fordítás latinból magyarra. Az iskolai írásbeli dolgozatok szá-

ma 14. Kézikönyvek: 1. Csengeri János: Szemelvények P. Ovidius N. műveiből (III. kiadás), 2. Zsámboki Gy.: M. Tull. Cicero: De imperio Cn. Pompei, M. Tull. Ciceronis Pro A. Licinio Archia poeta; 3. Dr. Csengeri J. Latin nyelvtana. 4. *Görög nyelv*, heti 5, egész évben 137 órán. Az attikai nyelvjárás alaktanából a hangtan, hangsúlyozás s az ezzel kapcsolatos jelenségek, névragozás, melléknevek fokozása, adverbiumok, névmások, számnevek s az ω végű igék ragozása megfelelő olvasmányok alapján. Iskolai írásbeli dolgozatok kéthetenként, összesen 14, magyarból görögre a begyakorolt nyelvtani ismeretek összefoglalására. Kézikönyvek: Dr. Szamosi János: Görög nyelvtan, IV. kiadás és Dr. Maywald József: Görög gyakorló és olvasókönyv I. rész. 5. *Görögpótló irodalmi olvasmányok*, heti 3, egész évben 93 órán. Olvasmányok: Homeros Iliása és Odysseiája bő szemelvényekben. A homerosi világnézet, mitológia, reálék. Az eposzok jelentősége, sorsa, a homerosi kérdés, az archeologiai kutatások vázlatosan. Herodotosból: Bevezetés, Solon látogatása Kroisosnál, Kroisos bukása, Arion, Kyros ifjusága, persa szokások, Kyros halála, egyiptomi szokások, Sesostris, Keops piramisa, Amasis, Polykrates, skytha szokások, a marathoni csata, Kleisthenes lakomája, a thermopylai csata. Athén pusztulása, a salamisi csata, a palataiai csata. Végző. Herodotos világnézete, a mondákhöz való viszonya; történetírói felfogása. Szemelvények Vörösmarty Zalán futásából, Arany János Buda halálából. Szemelvények Salamon Ferenc, Szalárdi János, Pauler Gyula, Cserei Mihály, Apor Péter műveiből a kézikönyvek szerint tárgyi és irodalomtörténeti, esztétikai és poétikai magyarázatokkal. Kézikönyvek: Homeros Iliása és Odysseiája bő szemelvényekben. Ford. Kempf József. Szemelvények a magyar epikusokból és történetírókból. Szerk. Toncs Gusztáv. (Jel. Ir. Isk. T. 82.) Szemelvények Herodotos történeti műveiből. Ford. Dr. Geréb József. Írásbeli dolgozat 3. 6. *Görögpótló rajz*, heti 2, egész évben 63 órán. Falevelek, virágok, lepkék és bogarak nagyított, majd stilizált rajzolása és színezése. Geometriai testcsoportok és használati tárgyak rajzolása és színezése. Ecsetgyakorlatok, térkitöltések önálló tervezetekkel; ezek közös megbirálása. Domboru gipsz-ékitmények rajzolása és festése. 7. *Német nyelv*, heti 3, egész évben 94 órán. Az alaktan ismétlése. Beszédrészek használata meg-

felelő olvasmányok alapján, melyek németnyelvi beszélgetés alapjául is szolgáltak. Versek könyv nélkül. Írásbeli dolgozatok a tanterv alapján kéthetenként, összesen 13. Kézikönyv: Hirn-Paulay: Német olvasókönyv V. és VI. o. számára. Hirn-Paulay: Német nyelvtan V—VIII. o. sz. 8. *Történelem*, heti 3, egész évben 100 órán. Az ó-kor története a római császárság megosztásáig (305. Kr. u.) a földrajzi ismeretek ébrentartásával, különös tekintettel a műveltségi viszonyokra. Történelmi magánolvasmány gyanánt a rendelkezésre álló kor- és jellemrajzok. Tankönyv: Varga Ottó: Ó-kor története. *Mennyiségtan*, heti 3, egész évben 97 órán. Algebrából: Elsőfoku határozott egyenletek 2 és több ismeretlennel. Négyzet- és köbgyök. Irracionális és imaginarius mennyiségek. Algebrai műveletek gyökmennyiségekkel. Tiszta és vegyes négyzetes egyismeretlenű egyenletek. Mértanból: A síkmértan főbb tételei. Szögek. Egybevágóság. Hasonlóság. Területszámítás és átalakításai. Havonkint egy írásbeli dolgozat. Kézikönyv: Dr. Sárkány L. Algebraja és mértana. 10. *Természetrajz*, heti 3, egész évben 100 órán. Az állatok életműködése és szervei. Szellemi tevékenység. Szaporodás. A két állatkör rendszeres áttekintése, kiváló figyelemmel a hazai fajokra. Rovargyűjtés. Kézikönyv: Paszlavszky József: Az állattan kézikönyve. 11. *Testgyakorlat*, heti 2 órán és kéthetenként egy játékdélutánon a VI. osztálylyal egy csoportban. Rendgyakorlatok, szabadgyakorlatok fa- és vasbotokkal, súlyzóval, buzogánnyal s azok nélkül is mint svédgyakorlatok; csapattornázás a támasz, függő, függeszkedési és ugró-szereken, ugrás, kintartó futás (15 percig), tréfás gyakorlatok, tréfás versenyek. Zártrendű szakaszgyakorlatok. Menetgyakorlatok. Korcsolyázás. Labdajátékok (hosszu méta, körméta, kótya, füles labda és turuljáték stb.) 12. *Egyházi ének*, mint a IV. osztályban.

VI. osztály.

Osztályvezető: *Kordcs Dániel*.

1. *Vallástan*, heti 2, egész évben 62 órán. A keresztyén egyház története a reformációtól mostanig. Szemelvények Pál le-

veleiből. Kézikönyv : S. Szabó József : A keresztyén egyház története. 2. *Magyar nyelv*, heti 3, egész évben 92 órán. Poetika. A költői műfajok ismertetése kapcsolatban az eszthetikai és művészettani alapfogalmak rövid fejtegetéseivel. A homeroszi eposzok, a Niebelungenlied, Aeneis, Megszabadított Jeruzsálem, Szigeti veszedelem. Zalán futása, Buda halála, Toldi szerelme ismertetése. A költői műfajok mindenikét a magyar, valamint a világirodalom jelesebb költői termékeiből vett olvasmányok alapján tárgyaltuk. Iskolai és magán olvasmányok kivonata. Havonként írásbeli dolgozat, összesen 8. Kézikönyv : Négyesy L. : Poetika Olvasókönyvvel. 3. *Latin nyelv*, heti 5, egész évben 163 órán. Olvasmányok a) Vergilius Maro Aeneiséből a következő szemelvények : I. 1—296 ; I. 297—417 (cursim) ; I. 418—642 ; I. 643-tól végig (cursim.) ; II. 1—369, 506—566, 634—729. III—IV. ének tartalma részletesen. b) T. Livius műveiből a következő részek : XXI. 1—2, 4, 18, 34—37 ff. XXII. 4—7 ; 43—56, 61 ff. XXVI. 19 f. XXV. 20—31 ff. Megfelelő irod. és tárgyi ismeretek ; stilisztikai és prozodiai gyakorlatok. Könyvnélkülözések. Írásbeli dolgozatok kéthetenként az Utasítás értelmében, összesen 14. Kézikönyvek : Pirchala-féle Verg. Aeneis és Kalmár-féle Livius. 4. *Görög nyelv*, heti 5, egész évben 158 órán. a) Nyelvtanból : Az V. osztályban tanultak ismétlése s ezzel egyidejűleg a μ végű igék és a rendhagyó igék begyakorlása. Az olvasmányok alapján a fontosabb mondattani sajátságok. b) Olvasmányok az olvasókönyvből a nyelvtani rész begyakorlására vonatkozó olvasmányok, Xenophon Memorabiliáiból I. 5, 6, III. 12. Ezenkívül egy pár lyrai szemelvény és mese. Megfelelő tárgyi, alaki és irod. ismertetés. Írásbeli dolgozatok kéthetenként, összesen 14. Kézikönyvek : Szamosi János Görög nyelvtana és Dr. Maywald Görög gyakorló- és olvasókönyve. 5. *Német nyelv*, heti 3, egész évben 95 órán. A mondatrészek használata, mondatok szerkesztése, mondatfajok, szórend. A német verselés törvényei. Olvasmányul szolgáltak az 1, 3, 4, 5, 6, 12, 14, 18, 22. prózai olvasmányok és 1, 2, 3, 6, 7, 8, 11, 16, 26, 30, 33, 34, 25, 37. számú költemények. Beszédgyakorlatok az olvasmányok alapján. Kéthetenként írásbeli dolgozat, összesen 12. Az olvasmányok reprodukciói. Kézikönyv : Hirn-Paulay : Német nyelvtan mondattani alapon, s ugyanazon szerzőktől Német retorikai és poe-

tikai olvasókönyv. 6. *Történelem*, heti 3, egész évben 97 órán. Egyetemes történet a népvándorlástól a westphaliai békéig (1648), különös tekintettel a magyar nemzet történetére, a műveltségi viszonyokra s a földrajzi ismeretek ébrentartására. Történelmi magánolvasmány gyanánt a rendelkezésre álló kor- és jellemrajzok. Kézikönyv: Varga Ottó: Világtörténet II. k. 7. *Mennyiségtan*, heti 4, egész évben 129 órán. 1. *Algebrából*: A hatványozás általánosítása negatív és tört kitevőkkel. Gyökmennyiségekkel való műveletek. Logarithmus és alkalmazása. Arithmetikai és geometriai haladványok. 2. *Mértanból*: A kör, a körhöz tartozó szögek, a kör kerülete és területe. Síkháromszögtan. Havonként egy írásbeli dolgozat, összesen 7. Kézikönyv: Dr. Sárkány Algebra; Dr. Sárkány: Mértan. 8. *Természetrajz*, heti 3, egész évben 102 órán. Ásványtan és chemia. Ásványok leírása alaki, fizikai és chemiai tulajdonságok alapján s gyakorlati alkalmazásuk. Kristályrendszerek. A víz és levegő. Vegyület, elegy, keverék. Vegysulytani törvények. Bázisok, savak s gyakorlati értékük. Az ásványok összetételének természetbeli megváltozása. Chemiai átalakulások. Ásványi és mesterséges sók. Az ásványokon előidézhető változások. Chemiai egyenletek, egyszerűbb stoechiometriai feladatok megoldása. Az alkotó részek felismerésének egyszerűbb módjai. A fontosabb széntartalmú ásványok és vegyületek. Égés, korhadás és rothadás. A föld felszínének változásait előidéző tényezők. A víz geológiai működése. Vulkanizmus, kőzetek. Az élet geológiai működése. Kézikönyv: Dr. Szterényi: Ásványtan és chemia. 9. *Testgyakorlat*, heti 2 órán s kéthetenként egy játékdélutánon a VII—VIII. osztályokkal egy csoportban. Rendgyakorlatok, szabadgyakorlatok kézi szerekkel (vasbot, sulyzó, buzogány), társas gyakorlatok, szergyakorlatok a támasz-, függő-, függeszkedési és ugró-szereken. Ugrások, kitartó futás 10 percig, diszkos dobás, gerelyvetés, sulydobás és sulyemelés. Zártrendű szakaszgyakorlat a honvédségi gyakorlati szabályzat alapján. Kirándulások, menetgyakorlatok. Tréfás versenyek, torna- és lapdajátékok (hosszu méta, körméta, olaszjáték, futóduplex), lapda-csata, füleslapda, lapdarugó stb. Kézikönyv: Dr. Ottó és Oheroly: Tornajátékok. 10. *Egyházi ének*, heti 1, egész évben 26 órán, A VII—VIII. osztályokkal egy csoportban az Uj énekes könyv szerint gyakorolták az összes zsol-

tárokát és alkalmi (ünnepi) dicséreteket. Ezenkívül tanulták az Isten nevében kezdem el, Hozzád szárnyal buzgó imánk (három szólam), Erős várunk (3. sz. kétféle letétben), Felkelt a nap (3 szólam), továbbá: Könyörülj ur Isten rajtunk (4. sz. Prot. Zenek.), Oh, hogy adhassak hálákat (4. sz. Prot. Zenek.) és Sok könnyhullatással esszük kenyerünket (Kálmán F. gyűjt.) c. énekeket. Kézikönyv: Az erdélyi ref. egyházker. Énekeskönyve 1908. és Deák Gerő: Buzgóság lantja.

VII. osztály.

Osztályvezető: Szabó Árpád.

1. *Vallástan*, heti 2, egész évben 66 órán. Keresztyén hit és erkölcsstan. Jénos evangéliuma. Symbolumok, énekes könyv ismertetése. Kézikönyv: ifj. Péter Károly: Keresztyén vallástan. 2. *Magyar nyelv*, heti 3, egész évben 93 órán. A magyar nemzeti irodalom története a legrégebb időktől Kisfaludy Károlyig, 1820-ig. Politikai, művelődési, társadalmi állapotok rajza; a kiválóbb írók életrajza s irodalmi működésük ismertetése és méltatása. A magyar nyelv rendszere. Írásbeli dolgozatok havonként. Kézikönyv: Dr. Váczy János: Irodalomtörténet I. r. 3. *Latin nyelv*, heti 5, egész évben 158 órán. Olvasmányok: 1. C. Sallustius Crispus: De conjuratione Catilinae 1—61 fejezet. 2. M. T. Cicero: »Pro P. Sestio oratio«-jából 1—12, 24—31, 45—47, 66—69. fejezetek. 3. Vergilius Aeneiséből VII. 1—148, 192—341, VIII. 1—51, 608—731, IX. 1—25, 175—224, X. 1—118, XI, 1—28, 139—182, XII. 1—80, 697—791, 886—952. sor. Könyv nélkül mintegy 60 sor. Vergilius, Sallustius és Cicero élete és irodalmi munkássága. Az Aeneis jelentősége és méltatása, szerkezete, tartalma, az istenek szerepe, a vallásos és nemzeti elem, leírások, hasonlatok, jellemek stb. az Aeneisben. A régiség-tani ismeretek rendszeres összefoglalása. Írásbeli dolgozatok kéthetenként a tanterv szerint, összesen 14. Kézikönyv: Pirchala Imre: P. Verg. M. Aeneidos L. XII. Kont Ignác: M. T. Ciceronis Pro P. Sestio oratio. Dr. Bartal-Malmosi: C. Sallustii Crispi libri de conj. Catilinae et De bello Jugurthino.

Segédkönyv : Wagner-Horváth : Római régiségek és a róm. irod. tört. vázlata. 4. *Görög nyelv*, heti 4, egész évben 152 órán. Olvasmányok : Homeros Odysseiajából I. 1—95, VI. 149—312, VII. 1—340, XI. 1—240, XIV. 1—120, XVI. 150—320, XVII. 180—330, XXI. 245—400, egyes részletek cursive s az összesből mintegy 100 sor könyv nélkül is. Herodotos műveiből : Solon és Kroisos, Kroisos bukása, Polykrates sorsa, Dareios megválasztása, Dareios Skythiában. A skythák szokásai. A marathoni, thermopylai és salamisi csaták, mintegy 65 fejezet. Az olvasmányokkal kapcsolatos realiak, tört. vonatkozások, irod. tört. ismeretek, régiség-tani ism. kibővítése, állami, vallási és magánrégiségek, az ion nyelv-járások. Stiliztikai gyakorlatok és írásbeli dolgozatok havonként, összesen 8 és pedig görögből magyarra 6, magyarból görögre 2. Kézikönyvek : Dr. Csengeri J. : Szemelvények Homeros Odysseia-jából és Dávid István : Herodotos szemelvényei. Segédkönyvek : Dr. Csengeri : Homerosi világ, Wagner-Horváth : Görög régiség-tan és irod. tört. vázlata. 5. *Német nyelv*, heti 3, egész évben 86 órán. A német irodalom vázlatos története olvasmányok alapján Lessing haláláig. Nyelvtani ismeretek ébrentartása. Az olvasmányokkal kapcsolatban német nyelvi beszélgetés. Olvasmányok : Altdeutscher Heldengesang, Das Hildebrandslied, Das Niebelungenlied. Wolfram von Eschenbachs. Parsival. Walther von der Vogelweide. Minna von Barnhelmből és Hermann und Dorotheából válogatott részek. Az olvasmányok alapján beszédgyakorlatok. Havonként írásbeli dolgozat ; összesen 8, az olvasmányok reprodukciói. Kézikönyv : Hirn-Paulay : Német irodalmi olvasókönyv I. k. 6. *Történelem*, heti 3, egész évben 94 órán. Egyetemes tört. a magyar nemzet történetével kapcsolatban 1648—1871-ig. Az európai államok összehasonlító politikai földrajza különös tekintettel hazánkra. A szabadelvű és nemzetiségi eszme fejlődésének története. A nemzetgazdászati rendszerek ismertetése. Tört. magánolvasmány gyanánt a rendelkezésre álló kor- és jellemrajzok. Kézikönyv : Varga Ottó : Világtörténet III. kötet, 3-ik kiadás. Mangold Lajos : Politikai földrajz, Helmár Ágost : Iskolai atlasz (uj-kor). 7. *Mennyiség-tan*, heti 3, egész évben 103 órán. Algebrából : Kamatos kamat és járadékszámítás. Végtelen geometriai haladvány kapcsolatban a szakaszos tizedes törtekkel. Másodfoku egyenletek

elmélete. Másodfoku és elsőfoku függvény s a másodfoku függvény szélső értékei. Geometriából: a pont koordinátái. Két pont távolságának kiszámítása. Az egyszerűbb algebrai kifejezések grafikai ábrázolása. A stereometria fontosabb tételei. A hasáb, gula, szabályos testek, henger, kúp és gömb felszine és köbtartalma. Havonként egy írásbeli dolgozat, összesen 7. Kézikönyv: Dr. Sárkány Lajos Algebrája és Mértana. 8. *Természettan*, heti 4, egész évben 127 órán. Természettan módszere és felosztása. A szilárd, cseppfolyós és légnemű testek mechanikája. Hangtan, fénytan. Kézikönyv: Makay István Fizikája. 9. *Egyházi ének*, heti 1 órán, mint a VI. osztályban. 10. *Testgyakorlás*, heti 2 órán s kéthetenként egy játékdélutánon a VIII. osztállyal egy csoportban. Rend- és szabadgyakorlatok vasbotokkal, rudakkal, sulyzóval, buzogánnyal s azok nélkül is, mint svédgyakorlatok, csapattornászás a támasz-, függő-, függeszkedési és ugrószereken, kitartó futás (20 percig). társas gyakorlatok, ugrások, gerely- és diskos-vetés, sulydobás. Zártrendű szakaszgyakorlatok, menetelések, korcsolyázás, kirándulások (egyeseek ski-vel is). Labdajátékok (kótya, füleslabda, rugólabda turul-játék stb.).

VIII. osztály.

Osztályvezető: *Biró Sándor*.

1. *Vallástan*, heti 2, egész évben 64 órán. A magyar prot. egyházak története. A ref. egyház szervezete és kormányzata. A Jelenések könyvének olvasása és magyarázása. Tankönyv: Farkas J.: A magyarországi protestáns egyház történelme. 2. *Magyar nyelv*, heti 3, egész évben 89 órán. Nemzeti irodalmunk ismertetése Kisfaludy Károly fellépésétől a legújabb időkig. Kiválóbb írók műveinek szemelvényes, illetőleg egészben való olvastatása. A házi olvasmányok számonkérése. Írásbeli dolgozat havonként egy. Kézikönyv: Dr. Váczi János: A magyar irodalom története II. kötet.

Latin nyelv, heti 4, egész évben 120 órán. Olvasmányok: Tacitus műveiből a következő szemelvények: I. 1—10, 24—28, 39—43; II. 9—10, 12—13, 22, 59—62, 69—75, 82—83; III. 1,

4, 12; V. 1—2; VI. 20—22, 51—52; XIII. 1—2; XV. 38—44. Hist. I. 1—3. Horatius műveiből: Sat. I. 6; Epist. II. (Ars poetica); Epod. VII.; Od. I. 1. 3. 14. 22. 24; II. 3. 10; III. 1, 2, 3, 9, 30; IV. 7. Megfelelő tárgyi és nyelvi ismeretek; a római irod. tört. adatok, valamint a régiségtani ismeretek összefoglalása; könyv-nélkülözések, stilisztikai gyakorlatok. Írásbeli dolgozatok kéthetenként az utasítás szerint, összesen 13. Kézikönyv: Dr. Gyomlay Gyula: Szemelvények P. Corn. Tacitus nagyobb tört. műveiből; Elischer József Horatiusa. 4. *Görög nyelv*, heti 4, egész évben 115 órán. Olvasmányok: Homeros Iliászából a következő részletek: I. 1—284; II. 211—277; III. 1—224; VI. 237—529; IX. 89—172; XXIV. 485—610. Platóból Sokrates Apollógiája egészen. Sophokles Antigonejából mintegy 200 sor részletesen s az egésznek tárgyi és tartalmi ismerete. A görög irod. ismeretek összefoglalása, a költészet és próza, különösen az eposz és dráma, de az ars poetica nyomán a lyra is; továbbá a philosophia tört. és fejlődése. Könyv nélkülözések, stilisztikai gyakorlatok, extemporálék; írásbeli dolgozatok havonként az utasítás szerint, összesen 7. Kézikönyv: Csengeri Szemelvényei az Iliászból; Dr. Simon József Platója és Csengeri Sophokles Antigonéja. 5. *Német nyelv*, heti 3, egész évben 79 órán. A német irodalom második a virágkora megfelelő olvasmányok alapján. Olvasmányok: Schiller's und Goethe's Leben und Werke. Körner. Die romantische Schule. Uhland. Heine. Die österreichischen Dichter. Lenau. Grillparzer. Költemények Schillertől, Goethétől, Uhlandtól, Heinetől, Lenautól, Grillparzertől. Az olvasmányok alapján német nyelvi beszélgetés. Írásbeli dolgozat havonként egy, összesen 7, az olvasmányok alapján. Kézikönyv: Hirn és Paulay: Német irodalmi olvasókönyv II. kötet. 6. *Történelem*, heti 3, egész évben 81 órán. A magyar nemzet történetének, különösen az állami élet fejlődésének összefoglaló áttekintése. Kézikönyv: Varga Ottó: Magyarország történelme. 7. *Mennyiségtan*, heti 2, egész évben 81 órán. Kapcsolástan és alkalmazása. A gömbháromszög tan cosinus és sinus tétel és alkalmazása, különösen a geográfiai helyek távolságainak meghatározása. Az algebra és geometria összefoglaló áttekintése. Írásbeli dolgozat havonként egy, egész évben 6. Kézikönyv: Dr. Sárkány L.: Algebra és Mértan. 8. *Természettan*, heti 4, egész évben 118

órán. A hőtan. Elektromosság. Az erély átalakulása. A matematikai földrajz elemei. Ezenkívül az egész természettan áttekintése. Kézikönyv: Makay István: 9. *Bölcselet*, heti 3, egész évben 97 órán. Lélektan és logika. A lelki élet jelenségeinek és a helyes gondolkodás törvényeinek ismertetése. Kézikönyv: Szitnyai E.: Lélektan és logika. 10. *Testgyakorlat*, heti 2 órán és egy játékdélutánon, mint a VI. osztályban. 11. *Egyházi ének*, heti 1 órán, mint a VI. osztályban.

VII.

Magyar írásbeli feladatok.

IV. osztály.

Tanár: *Dékan Samu.*

1. A falu reggel és este (Gárdonyi Géza költeménye után).
2. Milyennek ismerjük Toldi Miklóst a »Toldi« I. és II. énekéből?
3. A tél örömei.
4. Kerüld a hizelgő embert.
5. Miért szeretem a könyveket?
6. Az én falum.
7. Rozgonyiné (Arany János költeménye alapján).
8. Egy vásár leírása.
9. Toldi Miklós halálának oka és körülményei.
10. Verstani gyakorlatok.
11. Polgári ügyiratminták.
12. Miért gyűlölte Toldi György öccsét?
13. Toldi VIII. énekének tartalma.
14. A tavasz.

V. osztály.

Tanár: *Dr. Viski Károly.*

1. Az én falum népének viselete.
2. Beszélje el szülőföldre valamely mondáját, hagyományát, nevezetes eseményét, pl. a község keletkezésének mondáját.
3. Hogyan írják a történelmet. (Iskolai.)
4. Valamelyik házi olvasmány ismertetése.
5. Érvek a halálbüntetés mellett és ellen.
6. Indukció és dedukció. (Iskolai.)
7. Kossuth 1848. jul. 11-iki beszédének szerkezete.

VI. osztály.

Tanár: *Dékdán Samu.*

1. Az ősz.
2. A naiv és műeposz.
3. Családi érzés Petőfi költészetében.
4. A víz szerepe a természetben.
5. Valamely költemény parodizálása.
6. A monda, mese és a mythos.
7. Egy szabadon választott történelmi tétel.
8. Nem mind arany, ami fénylik.

VII. osztály.

Tanár: *Nagy Elemér.*

1. Az én szülőföldem. (Leírás.)
2. Középkori irodalmunk eszmevilága.
3. Mennyire káros a szeszes italok élvezete az egyénre és társadalomra?
4. Balassa Bálint költői egyénisége.

5. Sz. Molnár Albert és G. Katona István jelentősége irodalmunkban.

6. A keresztyén és mohamedán eszme a »Szigeti veszedelemben«.

7. II. Rákóczy Ferenc Mikes Leveles könyve tükrében.

8. A »Lilla dalok« és »Himfy szerelme« összehasonlítása.

VIII. osztály.

Tanár : Nagy Elemér.

1. Irodalom és közélet a XIX. század elején.

2. Vörösmarty jelentősége epikánk fejlődésében.

3. A magyarok kalandozásainak okai és jelentősége a vezérek korában. (Történelmi.)

4. Széchenyi I. pályájának alap gondolatai.

5. Petőfi genre-képeinek jellemzése.

6. A lelkiismeret erkölcsi hatalma Arany »Toldi«-jában és balladáiban.

7. A történeti regény főbb képviselői.

8. Újabbkori líránk eszmeköre.

VIII.

Rendkívüli tantárgyak.**I. Francia nyelv.****Haladók.***A) csoport.*

Nyelvtan : Határozók ; számnevek ; kérdő-, személyes-, határozatlan névmások ; viszonyszók ; segéd- és rendes igék ejtegetése. XIV—XXXII. lecke francia és magyar szövegének fordítása.

Kézikönyv : Bartos—Chovancsák ; Francia nyelvtan és olvasókönyv. I. rész. Heti 1 órán.

Névsor és érdemjegy.

Kassay Tibor	VI. g. o. jeles.	Nagy István	V. g. o. jeles.
Kovács Ferenc	» » »	Rácz Sándor	IV. » jó.

B) csoport.

Nyelvtan : Visszaható igék ; rendhagyó és hiányos igék XXXII—L. lecke. Frazeologia.

Névsor és érdemjegyek.

Molnár Károly VI. g. o. jeles. Solymossy István V. g. o. jeles.

Kézikönyv : Bartos—Chovancsák ; Francia nyelvtan és olvasókönyv II. rész. Heti 1 órán.

II. Gyorsírás.

A gyorsírás tanítása négy csoportban történt. Az első csoport (kezdők) heti 1 $\frac{1}{2}$ órán a levelezőírást tanulta a *Bódogh János* tankönyve szerint az idegen szóig; a II. csoport (haladók az alsó fokon) heti 1 órán át a Vikár B. tankönyve nyomán a *levelezőírást* fejezte be és ismételte; a III. csoport (haladók a felső fokon) a II-ikkal egyidőben a *vitairást* tanulta a Vikár B. tankönyve nyomán; a IV. cs. (gyakorlók) heti 1 órán a magasabb fokú vitairás elméletét tanulta s gyakorolta az írást diktálás után.

Az oktatást úgy az elmélet, mint a gyakorlat szempontjából a megfelelő folyóiratok mellett az Országos Gyorsíróközlöny több példánya, Írás stb) nagyban támogatta ebben az évben is a *Gyorsírókör*. (Lásd ezt!)

A tanulók névsora és érdemjegyei.

1. Kezdők :

II. osztályból (rendkívüli) :

Deésy András

Mester Gábor

jeles.

jó.

III. osztályból :

Kovács István

Nagy Gyula

Solymossy János

elégséges.

»

»

IV. osztályból :

Balogh Gerő

Nagy Gábor

Rácz Sándor

elégséges.

»

»

Török József

Benedek Lajos

jeles.

jó.

V. osztályból :

Benedek Mihály

Csomor István

jó.

jeles.

Nagy István

Ördög Lajos

jeles.

»

VI. osztályból :

15 Kassay Tivadar

jeles.

2. Haladók.

a) Az alsó fokon (levelezőírás):

Biró István	IV. o. jó.	Kolumbán S.	VI. o. jeles.
Péter Áron	II. o. jeles.	Sándor Albert	VI. o. jó.
Fosztó György	V. o. jó.	Szabó Gábor	VI. o. elégs.
Lőrincz Gyula	V. o. jeles.	Bedő Sándor	VII. o. jeles.
5 Gaskó Béla	VI. o. jó.	10 Gábos István	VII. o. jeles.

b) A felső fokon (vitairás):

Bak Sándor	V. o. jeles.	Rájk Lajos	VI. o. jeles.
Imreh János	V. o. »	Gönczi László	VII. o. »
Kovács Ferenc	V. o. »	Bartalis József	VIII. o. jó.
Solymossy István	V. o. »	9 Mirtse Sándor	VIII. o. jeles.
5 Kovács Ferenc	VI. o. »		

3. Gyakorlók.

Molnár Károly	VI. o. jeles.	Gyarmathy D.	VIII. o. jó.
Borbáth Samu	VII. o. »	Kis Ferenc	» » »
Benedek Aladár	VIII. o. »	6 Szabó Zoltán	» » »

Megjegyzés: Évközben a tanári kartól kérésükre felmentést nyertek, vagy hanyagságból kimaradtak a következő tanulók: Keresztes József 3. o. (betegség), Vida Bálint 3. o. (betegség fm.), Fosztó Béla 4. o., Neamtiu O. 4. o., Orendi Vilmos 4. o. (fm.), Pap Zoltán 4. o. (fm.), Bedő Miklós 5. o., Héja Kálmán 5. o. (fm.), Kassay Gyula 4. o. (fm.), Varga Andor 6. o. (fm.) Zilman Béla 7. o. (fm.), Schmidt K. 7. o. (fm.)

A tanfolyamokra beiratkozott tanulók száma év elején 52, év végén 40. A tanfolyamokat *Szabó András* r. tanár vezette.

III. Szabadkézi rajz.

Heti $1\frac{1}{2}$ órán összesen 30 tanuló tanult szabadkézi rajzot. A kezdők tananyaga volt: kézi ügyességet fejlesztő gyakor-

latok, egyszerű vonalas térkitöltések önálló tervezetekkel, krétával; ugyanezek ecsettel. Renaissance és magyar stílusú síkékítmények egy és több színben; Vardai-féle lapminták, lepkék és falevelek. A haladók rajzoltak: geometriai testcsoportokat szemlélet alapján tekintettel a vonalperspektíva és árnyéktan legegyszerűbb szabályaira; egyszerű használati tárgyakat, leveleket virágokat, színezve bogarakat és lepkéket és végül reliefszerű gipszékítményeket.

Tanfolyamvezető: *Haáz Rezső*.

A tanulók névsora és eredménye:

I. osztályból:		Nagy Lajos	jó.
Boda Lajos	jó.	Schwartz Ödön	jó.
Bodrogi György	elégéses.	Szabó Bálint	jeles.
Dénes Béla	»		III. osztályból:
Fekete Lajos	jó.	Benkő Sándor	jó.
Gyorgyecsku Illés	jeles.	Kovács B. Albert	jó.
Jakab József	jó.	Schaffent Jenő	jeles.
Koncz Árpád	jó.	Bardocz Ferenc	jó.
Márton Dénes	jó.		IV. osztályból:
Papp László	elégéses.	Balogh Gerő	jeles.
Paál Dénes	jó.	Gotthárd Lajos	jeles.
II. osztályból:		Rájk Gyula	»
Deésy András	jeles.	Koncz Ármin	»
Kassay László	jeles.		VI. osztályból:
Orbán Dénes	jó.	Kolumbán Sándor	jeles.
Paál István	jó.	Muszka János	jó.
Mester Gábor	jeles.		VII. osztályból.
Bokor Ferenc	jeles.	Zillmann Béla	jeles.

IV. Műének.

Ifjúsági dalkör.

Az iskolai év elején megtartott hangpróba alkalmával a zenei hallással és a szükséges hanganyaggal rendelkező tanulók fölvetettek az ifjúsági dalkörbe.

Évközben betanult darabok: Erkel F. »Himnusz«; Egressi B. »Szózat«; Mainczer J. »Oh kereslek«; Huber K. »Dalárinduló«; Huber K. »Őseink emléke«; J. L. Bella »Cantate«; »Cigánykar« Weber K.; »Rákóczi induló« Huber K. »Végső búcsút vőn« Erkel F.; »Busan omolnak« Végler Gy. — Az ifjusági dalkör szerepelt egyházi, temetési és iskolai ünnepélyeken.

Heti 2 órán tanította: *Paál Sándor*. Énekkari felügyelő a tanárkar megbízásából *Biró Sándor* tanár volt.

Szólamok szerint az énekkari tagok száma:

A) Szoprán.	B) Ált.																								
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding-right: 10px;">I. osztályból . . .</td> <td style="text-align: right; padding-right: 10px;">4</td> <td rowspan="5" style="font-size: 3em; vertical-align: middle; padding: 0 10px;">}</td> <td rowspan="5" style="vertical-align: middle;">20</td> </tr> <tr> <td>II. » . . .</td> <td style="text-align: right;">12</td> </tr> <tr> <td>III. » . . .</td> <td style="text-align: right;">3</td> </tr> <tr> <td>IV. » . . .</td> <td style="text-align: right;">1</td> </tr> <tr> <td>V. » . . .</td> <td style="text-align: right;">1</td> </tr> </table>	I. osztályból . . .	4	}	20	II. » . . .	12	III. » . . .	3	IV. » . . .	1	V. » . . .	1	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding-right: 10px;">I. osztályból . . .</td> <td style="text-align: right; padding-right: 10px;">5</td> <td rowspan="5" style="font-size: 3em; vertical-align: middle; padding: 0 10px;">}</td> <td rowspan="5" style="vertical-align: middle;">28</td> </tr> <tr> <td>II. » . . .</td> <td style="text-align: right;">7</td> </tr> <tr> <td>III. » . . .</td> <td style="text-align: right;">9</td> </tr> <tr> <td>IV. » . . .</td> <td style="text-align: right;">7</td> </tr> <tr> <td>V. » . . .</td> <td style="text-align: right;">7</td> </tr> </table>	I. osztályból . . .	5	}	28	II. » . . .	7	III. » . . .	9	IV. » . . .	7	V. » . . .	7
I. osztályból . . .	4	}			20																				
II. » . . .	12																								
III. » . . .	3																								
IV. » . . .	1																								
V. » . . .	1																								
I. osztályból . . .	5	}	28																						
II. » . . .	7																								
III. » . . .	9																								
IV. » . . .	7																								
V. » . . .	7																								
C) Tenor.	D) Bassus.																								
<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding-right: 10px;">IV. osztályból . . .</td> <td style="text-align: right; padding-right: 10px;">1</td> <td rowspan="5" style="font-size: 3em; vertical-align: middle; padding: 0 10px;">}</td> <td rowspan="5" style="vertical-align: middle;">16</td> </tr> <tr> <td>V. » . . .</td> <td style="text-align: right;">3</td> </tr> <tr> <td>VI. » . . .</td> <td style="text-align: right;">4</td> </tr> <tr> <td>VII. » . . .</td> <td style="text-align: right;">3</td> </tr> <tr> <td>VIII. » . . .</td> <td style="text-align: right;">5</td> </tr> </table>	IV. osztályból . . .	1	}	16	V. » . . .	3	VI. » . . .	4	VII. » . . .	3	VIII. » . . .	5	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="padding-right: 10px;">IV. osztályból . . .</td> <td style="text-align: right; padding-right: 10px;">1</td> <td rowspan="5" style="font-size: 3em; vertical-align: middle; padding: 0 10px;">}</td> <td rowspan="5" style="vertical-align: middle;">18</td> </tr> <tr> <td>V. » . . .</td> <td style="text-align: right;">2</td> </tr> <tr> <td>VI. » . . .</td> <td style="text-align: right;">3</td> </tr> <tr> <td>VII. » . . .</td> <td style="text-align: right;">8</td> </tr> <tr> <td>VIII. » . . .</td> <td style="text-align: right;">4</td> </tr> </table>	IV. osztályból . . .	1	}	18	V. » . . .	2	VI. » . . .	3	VII. » . . .	8	VIII. » . . .	4
IV. osztályból . . .	1	}			16																				
V. » . . .	3																								
VI. » . . .	4																								
VII. » . . .	3																								
VIII. » . . .	5																								
IV. osztályból . . .	1	}	18																						
V. » . . .	2																								
VI. » . . .	3																								
VII. » . . .	8																								
VIII. » . . .	4																								

A dalkör tagjainak száma 82.

V. Zenekar.

Ifjusági zenekar.

Az ifjusági zenekar önkéntesen ajánlkozó növendékekből alakult meg, tagjainak száma 18.

Évközben betanult tanulók: »Himnusz« Erkel F.; »Szózat« Bloch J.; »Rákóczi induló«, »Kossuth induló« Német J.; »Taps

nóta« Linka K. ; Őseink emléke« Huber K. ; »Cantate« J. L. Bella ; »Madár csicsérgés« P. T. Missler ; »Cigánykar« Weber K. »Tell nyitány« (Quertett) Rossini.

Az ifjusági zenekar működött iskolai ünnepélyeken.

Zeneórák száma : hetenként 3.

A zenekar tagjai és előmeneteli osztályzatuk :

a) Violino I.	Biró Gyula	III.	» jeles.
Horváth József	VIII. o. t. jó.		
Marosi Antal	VII.	» jeles.	d) Violino III.
Schmidt Károly	VII.	» jeles.	Schaffent Jenő
Kovács Ferenc	VI.	» jeles.	III. o. t. jó.
			Csép Dezső
			II.
			» jó.
			Kertész Béla
			I.
			» jeles.
b) Violino — ¹ / ₂ .			e) Viola.
Herczeg Lajos	VIII. o. t. jeles.		Páltineán Gergely
Biró Endre	VII.	» jeles.	V. o. t. jó.
Orendi Vilmos	IV.	» jeles.	Meburger Frigyes
			III.
			» jeles.
c) Violino II.			f) Cello.
Györffy Ferenc	V.	» jeles.	Keresztes Károly
Miklósi Károly	V.	» jó.	VII. o. t. jeles.
Balogh Gerő	IV. o. t. jó.		g) Basso.
			Kovács Jenő
			VIII. o. t. jeles.

A zenekar felügyelője a tanárkar megbízásából *Biró Sándor* tanár volt.

A zenekart tanította *Paál Sándor*.

VI. Mintázás.

Tananyag : Bevezetésül alapkészítés adott méret szerint. A kiadott tárgyaknak alapra való felrajzolása. Egyszerű és komplikáltabb ornamentikus részletek, később figurális alakzatok mintázása, fősz minták után ; a tanulók tehetsége szerint agyagban.

A különböző stylusok rövid megmagyarázása. Heti 2 órában a szakiskola helyiségében a tanfolyamot vezette *Hargita Nándor* szobrász, szakiskola igazgató. Tanév végén a készített mintázatokból kiállítás rendezve.

A tanulók osztályzata.

Boda Lajos	I. o. t. jó.	Érsek Elek	II. o. t. jó.
Borbáth István	» jó.	15 Fazakas László	» jó.
Hajdó Albert	» jó.	Györfi Domokos	» jó.
Jakab Józset	» jó.	Lőrinczi Sándor	» jó.
5 Péter Gábor	» jó.	Mester Gábor	» jó.
Zsigmond József	» elgs.	Nagy Lajos	» jó.
Bányai László	II. o. t. jó.	20 Szabó András	» jó.
Kassay F. László	» jeles.	Zrinyi Nándor	» jó.
Solymossy Gyula	» jó.	Bardocz József	III. o. t. jó.
10 Talányi Ottó	» jó.	Benkő Sándor	» jó.
Balázs Sándor	» jó.	Kovács B. Arthur	» jó.
Bartha Ödön	» jó.	25 Zillmann Béla	VII. » jeles.
Buzogány Mózes	» jó.		

IX.

Testi nevelés.

a) Tananyag feldolgozása.

A testi nevelést a torna- és a játékok által munkáltuk. Mint-hogy az intézetnek külön tornatanítója nincs s egyes osztályok népessége az összevonást is megengedte, a tortanítást 5 csoportban végeztük heti 2—2 órán; a játékok vezetését pedig 4 csoportban egy-egy játékdélutánon. Az első *tornacsoportot* az I. osztály, a 2-ikat a II. és III. osztály, a 3-ikat a IV. osztály s az V-ből 14 tanuló, az 4-iket az V—VI. o.; az 5-iket a VII—VIII. osztályok alkották. A 1—2. csoportot Szabó Árpád r. tanár; a 3—5 csoportokat Szabó András r. tanár, okl. tornatanító tanították.

A tanítás általában az Utasításokban előirt anyagra terjedt ki, részben kibővítve a svéd rendszerű szabadgyakorlatokkal.

A szertornázás az alsó osztályokban (I—IV.) *osztálytornázás* s részben *csapatornázás*, a felső osztályokban (V—VIII.) kizárólag a *csapatornázás* módszere szerint történt. A csapatokba való beosztásnál irányadó szempont az *ügyesség* és *népies* tornázás — vagy kizárólag a *testi erő* (IV. 4—5-ik cs.) volt. A csapatornázás a külön órákon erre a célra kiképezett előtornászok vezetése mellett ment végbe s az Utasítások nyomán a szaktanár által összeállított *torna-szergyakorlatoknak* állandó követésével és szigoru betartásával.

Az elvégzett tananyag az egyes osztályoknál van részletesen kimutatva.

A felső osztályokban (V—VIII.) a csoportokba való beosztás, — másfelől pedig a fokozatos fejlődés feltüntethetése végett év elején s év végén *ügyesség* és *erőmérés* tartatott, melynek eredményét főbb adataiban az alábbi kimutatásokban közöljük:

V. osztály.*

A tanuló neve	Magasság cm.	Testsúly kiló	Függés- csere	Támasz- csere	Sarkalás	Erőpon- tok össz	Nyere- ség + veszte- ség —
Adorján Gábor	149·5 —	44·5 —	10 —	7 —	80 —	68 —	—
Baborszky Antal	157 163	51·5 57	1 6	0 3	45 50	4 36	+32
Bakk Sándor	fel	ment	ve				
Bartha Andor	143 153	36·5 39	0 3	0 4	60 50	0 48	+48
Bedő Miklós	152·5 —	48·5 —	4 —	1 —	58 —	20 —	—
Benedek Mihály	156 162	45·5 53	5 9	2 10	60 65	28 76	+48
Csomor István	152 162	48·5 53	8 12	5 10	35 45	52 88	+36
Deák Jenő	170 173	70 73	11 24	12 24	72 96	92 192	+100
Demeter Kálmán	163 170	52 57	7 13	5 11	30 50	48 96	+48
Dózsa Dezső	145 149	43 45	0 3	0 5	30 35	0 32	+32
Flórián László	144 148	41 45	12 20	8 19	75 80	80 156	+76
Fosztó György	158 162	46 50	7 15	7 11	50 60	56 104	+48
Gál Dénes	159 165	50 57	9 15	5 17	70 65	60 128	+68
Gelb Dezső	154 157	44 46	0 4	0 3	58 50	0 48	+48

Megjegyzés. A felső szám mindenütt a tanév elején, az alsó a tanév végén mutatkozó eredményt jelöli. Az erőpontok összege felerészben a függéscsere (nyujtón) és támaszcsere (korláton) összegének kétszerese; felerészben pedig sarkalás.

* Felmérések: szeptember 9 és május 22-én.

A tanuló neve	Magasság cm.	Testsúly kiló	Függés- csere	Támasz- csere	Sarkalás	Erőpon- tok össz.	Nyere- ség + veszteség —
Györfy Ferenc	126	28	8	8	73	64	—
	130	30	8	8	70	64	
Héja Kálmán	164	50	6	0	60	24	+28
	165	54	8	5	50	52	
Hirsch Lajos	153	53	0	0	60	0	+48
	155	55	4	3	45	48	
Imreh János	168	68·5	12	15	96	108	+52
	171	69·5	20	20	90	160	
Keresztes Géza	148	40·5	7	5	63	48	+28
	153	43·5	10	9	60	76	
Kis András	162	50	10	10	80	80	+72
	167	56	20	18	85	152	
Kiss Ernő	153	49	10	17	98	108	+132
	159	53	25	35	120	240	
Kiss Gyula	154	47	10	11	58	84	+76
	161	53	18	22	85	160	
Kónya Kálmán	161	50	5	3	72	32	+24
	167	58	5	9	55	56	
Kovács Ferenc	163	55	8	8	48	64	+48
	165	58	14	14	60	112	
Kovács N. Jenő	152	43	3	0	40	12	+20
	166	45	3	5	45	32	
Kovács N. Kálmán	144	37	6	3	50	36	+44
	152	39	10	10	50	80	
Kuhn Emil	fel	ment	ve				
Lőrincz Gyula	157	58	4	2	30	24	—
	164	61	6	4	30	24	
Mihály Zoltán	142	37	4	2	48	24	+36
	146	39	8	7	50	60	
Miklóssy Károly	164	50	5	5	30	40	+56
	166	53	10	14	50	96	
Nagy István	140	46	0	3	36	12	12+
	148	47·5	3	3	30	24	

A tanuló neve	Magasság cm.	Testsúly kiló	Függés- csere	Támasz- csere	Sarkalás	Erőpon- tok össz.	Nyere- ség + veszte- ség -
Nagy Miklós	158	43	4	5	30	36	+20
	160	52	6	8	35	56	
Ördög Lajos	155	47	8	11	77	76	+96
	161	56	20	20	85	160	
Páltineán Gergely	156	49	8	7	60	60	+80
	160	50	18	17	75	140	
Sándor Lajos	151	44	6	6	50	48	+16
	157	46	10	6	50	64	
Sebessy Endre	163	56	3	0	40	12	—
Solyomossy István	158	47	6	3	35	36	+48
	163	51	11	10	45	84	
Szöcs Tibor	fel	ment	ve				
Tókos Bálint	144	41	4	3	50	28	32+
	152	48	7	8	45	60	

VI. osztály.*

Bak József	fel	ment	ve				
Bedő Gyula	178	63	8	0	44	32	+40
	179	63	8	10	50	72	
Benedek András	172	66	13	7	63	80	+44
	173	67	19	12	65	124	
Benke Ferenc	168	68	11	2	50	52	+24
	174	66.5	12	7	45	76	
Boér Árpád	172	61	18	20	110	152	+68
	173	63	25	30	115	220	
Bokor Lajos	158	51	19	17	105	144	+80
	160	54	28	28	120	224	
Doros Gábor	173	63	9	0	45	36	+12
	175	66	9	3	50	48	

Felmérések: szeptember 11-én és május 20-án.

A tanuló neve	Magasság cm.	Testsúly kiló	Függés- csere	Támasz- csere	Sarkalás	Eropon- tok össz.	Nyere- ség + veszte- ség
Gaskó Béla	fel	ment	ve				
Györfi Béla	168	54	10	10	60	80	+40
	174	60	15	15	65	120	
Kassay F. Gyula	162	46.5	8	0	52	32	+28
	168	52	10	5	50	60	
Kassay F. Tivadar	146	39	6	5	37	44	+44
	153	40	12	10	45	88	
Kiss Károly	163	54	17	16	81	132	+60
	165	59	23	25	120	192	
Kolumbán Sándor	168	61	10	7	72	68	+60
	170	64	16	16	70	128	
Koréh Isván	162	49	—	—	—	—	—
	166	51	14	7	50	84	
Kovács Elek	166	59	18	20	91	140	+76
	168	61	24	30	110	216	
Kovács Ferenc	165	53	12	10	71	88	+40
	166	54	19	18	75	128	
Kovács László	fel	ment	ve				
Lachnit János	162	58	0	0	34	0	+32
	166	61	6	2	30	32	
Molnár Andor	154	50	18	18	95	144	+96
	158	52	25	35	120	240	
Molnár Károly	151	46	14	14	75	112	+80
	154	50	23	25	95	192	
Muszka János	167	63	14	4	63	72	+16
	170	65	14	8	60	88	
Nagy Lajos	157	45.5	5	9	60	56	—
	—	—	—	—	—	—	
Nemes József	154	46	16	13	90	116	+42
	155	51	22	20	85	168	
Olasz Mihály	fel	ment	ve				

A tanuló neve	Magasság cm,	Testsúly kiló	Függés- csere	Támasz- csere	Sarkalás	Erőpon- tok össz.	Nyere- ség † veszte- ség —
Palló Imre	168	67·5	16	20	103	144	†48
	172	69·5	20	28	100	192	
Rájk Lajos	163	49	11	1	86	48	†40
	169	52	15	7	70	88	
Sándor Albert	155	51	16	16	102	128	†64
	158	53·5	22	26	105	192	
Szabó Gábor	166	51	6	0	60	24	†28
	170	54	8	5	50	52	
Varga Andor	163	53	14	15	76	116	†36
	166	54	20	18	70	152	
Vánky Kálmán	149	41·5	4	3	70	48	†40
	152	48·5	10	12	50	88	

VII. osztály.*

Barabás Lajos	171	56	10	6	60	64	†36
	172	57	15	10	65	100	
Bartha Zoltán	161	52·5	4	2	40	24	†24
	163	56	7	5	45	48	
Bedő Sándor	166	58	9	11	50	80	†32
	169	58	14	14	56	112	
Benkő Mózes	171	67	13	8	51	84	†16
	172	64·5	13	12	55	100	
Biró Endre	173	62	10	13	70	92	†44
	175	65	19	15	70	136	
Bokor Ferencz	164	56	13	15	70	112	†4
	165	59·5	14	15	70	116	
Borbáth Samu	169	62	10	10	65	80	†36
	170	67	13	16	60	116	
Buzogány Lajos	159	55	10	7	50	68	†20
	160	58	10	12	55	88	
Ferenczi Endre	166	54	12	4	50	64	†36
	168	55	10	15	52	100	

Felmérések: szeptember 13-án és május 20-án.

A tanuló neve	Magasság cm.	Testsúly kiló	Függés- csere	Támasz- csere	Sarkalás	Erőpon- tok össz.	Nyere- ség + veszte- ség —
Ferenczi Gábor	158 —	61 —	5 —	5 —	45 —	40 —	—
Gábos István	161 162	48 50	12 15	10 15	53 60	88 120	+32
Gönczi László	168 169	58·5 61·5	11 14	14 18	50 60	100 128	+28
Jakabházi Gábor	181 182	79 83	12 15	11 18	50 66	92 132	+40
Jakó Ferenc	159 160	50 50	11 11	5 11	51 45	64 88	+24
Keresztes Károly	163 164	53 54·5	6 9	4 9	48 50	40 72	+32
Kiss Ferenc	161 162	54 55	12 15	16 16	50 62	112 124	+12
Kovács Jenő	163 164	60 62·5	15 15	10 20	60 70	100 140	+40
Lázár Endre	168 169	60 59	9 14	15 20	71 70	96 136	+40
Lengyel Gyula	171 173	61 63	12 15	7 8	65 60	76 92	+16
Lőrinczi Zoltán	168 169	60·5 62·5	12 13	7 16	66 60	76 126	+50
Marosi Antal	156 157	49 50·5	15 17	8 18	62 70	92 140	+48
Nagy András	164 166	55·5 56	16 15	10 11	60 60	104 104	—
Nemes Árpád	fel	ment	ve				
Pálffy László	167 —	63·5 —	10 —	10 —	43 —	80 —	—
Pika Szilárd	167 168	63 63·5	7 10	10 12	60 65	68 88	+20
Potsa János	166 168	60·5 62	12 16	10 15	62 65	88 124	+36
Potsa István	164 165	58 57	10 12	12 20	65 70	88 128	+40

A tanuló neve	Magasság cm.	Testsúly kiló	Függés- csere	Támasz- csere	Sarkalás	Erőpon- tok össz.	Nyere- ség + veszte- ség —
Schmidt Károly	163 164	58 58	25 27	35 38	120 130	240 260	+20
Zeidner Erhárd	175 176	65 71	7 7	5 5	52 50	48 48	—
Zilmann Béla	170·5 172	79 83	12 15	11 18	50 66	92 132	+40
Végh Gyula	171 172	65·5 67	10 16	12 14	48 60	88 120	+32
VIII. osztály.*							
Ábrahám Mózes	— 161	— 57	— 8	— 6	— 40	— 56	—
Bartalis József	167 169	54 56	14 13	11 15	49 52	100 112	+12
Bedő Sándor	176 178	57 57	9 9	3 11	35 40	48 80	+32
Benedek Aladár	— 170	— 64	8 10	8 12	40 46	64 88	+24
Buzogány Kálmán	173·5 174	67 67	12 12	14 14	53 50	104 104	—
Doros György	fel	ment	ve				
Farkas József	170 171	57 58	14 16	10 15	65 60	96 124	+28
Filip János	178 178	64 63	13 15	10 12	56 50	92 108	+16
Gyarmathy Dezső	160 160	56 56	22 19	30 34	80 75	208 212	+4
Herczeg Lajos	152 157	38·5 41·5	12 13	5 9	52 50	68 96	+28
Horváth Albert	fel	ment	ve				

* Felmérések: szeptember 9 és május 12-én.

A tanuló neve	Magasság cm.	Testsúly kiló	Függés- csere	Támasz- csere	Sarkalás	Eropon- tok össz	Nyere- ség † veszto- ség —
Horváth József	171	57	19	12	80	124	†48
	172	58	18	25	75	172	
Jókai Loránd	167	59	10	12	45	88	†44
	169	60	14	19	50	132	
Karácson Sándor	168	79	9	4	30	52	†12
	169	74.5	10	6	35	64	
Kassay F. László	175	65	12	16	70	112	—
	177	66	13	15	75	112	
Kelemen Károly	magá	ntan.	fel	ment	ve		
Kiss Ferenc	180	59	10	8	36	72	—12
	181	62.5	10	5	40	60	
Kiss István	172	55	8	7	40	60	†20
	176	55	11	9	43	80	
Kovács Endre	163	57	12	17	60	116	†28
	164	57.5	16	20	62	144	
László Endre	164	51	7	5	55	48	†8
	165	50.5	9	5	50	56	
Lázár Dénes	167	62.5	10	18	80	112	†8
	168	65	10	20	75	120	
Mirtse Sándor	166	62.5	10	15	60	100	†56
	167	63	16	23	62	156	
Nemes Imre	171	60	7	4	50	44	†36
	172	61	10	10	58	80	
Neumann Miksa	167	61	12	10	60	88	†40
	168	60	15	17	55	128	
Rácz Vilmos	166	58	20	20	90	160	†28
	167	60	22	25	80	188	
Sándor Ernő	175.5	68	11	3	40	56	—
	—	—	—	—	—	—	
Sebesi Ákos	172	66	11	12	80	84	†14
	174	66	15	12	75	108	
Suciu Ambrus	172	57	10	8	50	72	†26
	173	61	16	11	55	108	
Szabó Zoltán	174	76	12	7	60	76	†16
	175	79	10	13	65	92	

A közölt adatokból állapítsuk meg most az *átlagos* eredményt s ezt hasonlítsuk össze a múlt évi eredménnyel az osztályokra nézve egyenként és összesen is.

1. *Magasság.* Átlagos gyarapodás az V. osztálynál 1—10 cm. között 5 cm. a VI. osztálynál 1—7 cm. között 3·2 (múlt évben 3·6 volt), a VII. osztálynál 1—3 cm. között 1·3 (m. é. 2·2), a VIII. o.-nál 0·2 cm. között 1 cm. (m. é. 1·6).

2. *Testsúly.* Általános gyarapodás az V. o.-ban 33 tanulónál 1—11. k. között 4·3 k. változatlan maradt 3; a VI. osztályban: az átlagos gyarapodás 23 tanulónál 1—7 k. között, 3 k. (m. é. 27-nél 3·8 k.), fogyott 1 (2·5 k. m. é. egység); a VII. o.-ban: az *átlagos gyarapodás* 23 tanulónál 0·5—6 k. között 2·4 k. (m. é. 29-nél 3 k.), fogyott 3 1—2·5 között 3 (m. é. 0·5—1 k. között 3), változatlan maradt 3 (m. é. 2); a VIII. o.-ban *átlagos gyarapodás* 14 tanulónál 0·5—4·5 k. között 2·2 k. (m. e. 20-nál 2—6 k.), fogyott 0·5—4·5 k. között 4 (m. é. 1), változatlan maradt 5 (m. é. 2).

3. *Erőpontok.* Az V. osztályban, nem változott (betegség miatt nem volt megállapítható) az eredmény 5 tanulónál, *erőpontban* nyert 31 tanuló együttesen 1552 pontot, az átlagos nyereség 50 pont; a VI. osztályban: változatlan maradt 2, nyert 24 tanuló együttesen 1138 pontot (m. é. 1070 p.), az *átlagos nyereség* 48 p. (m. é. 38 p.), a VII. o.-ban változatlan maradt 5, nyert 26 tanuló összesen 798 pontot (m. é. 948), az *átlagos nyereség* 31 p. (m. é. 30); a VIII. o.-ban: változatlan maradt 4, nyert 21 összesen 528 pontot (m. é. 22-nél 388), vesztett 1 tanuló 12 p.; az *átlagos nyereség* 25 p. (m. é. 17).

Hasonlítsuk össze már most az *átlagos értékszámokat* a múlt évi — zárjelbe tett — értékszámokkal s állapítsuk meg *ugyanazon* osztályokra nézve a haladás (visszaesés) eredményét.

Az *átlagos gyarapodás* értékszámai:

	V.	VI.	VII.	VIII. oszt.-ra nézve
<i>a magasságnál:</i>	5	3·2 (2·2)	1·3 (1·6)	1 (1·3) cm.
<i>a testsúlynál:</i>	4·3	3 (3·8)	2·4 (2·7)	2·2 (2·6) kl.
<i>erőpontoknál:</i>	50	48 (38)	31 (30)	25 (17) pont.

Amint e táblázatból kitűnik a magasság és testsúlyban való gyarapodás a múlt évihez képest természetes csökkenést mutat,

mig az erőpontokban fokozatos emelkedés s ennek alapján a tornászati képességben és a testgyakorlásban megfelelő haladás konstatálható. Megállás, vagy visszaesés egy osztálynál sincs. A 3 felső osztály közül — mert az V-nél az előző évvel való összevetés csak ezután lesz eszközölhető — legnagyobb a haladás a VI-nál (10 p.), azután a VIII-nál (8 p.) s legkisebb a VII-nél (1 p.). Az *abszolút* eredmény a legnagyobb most is az V. o. ban a testi fejlődésnek s a tornászati képességnek természet-szerű nagyobb intenzitása miatt; a többi osztályokban meg fokozatosan és arányosan csökkenő azon természetes okok miatt, melyekre az előző évi eredmény megállapítása alkalmával rámutattunk volt.

Kizárólag a VIII. osztályra nézve megállapítható még az a kedvező körülmény, hogy *testsúlyban* az előző években észlelt csökkenés kisebbedett. Ugyanis mig az előző két évben a VIII. osztályos tanulóknak $\frac{1}{2}$, illetve $\frac{2}{3}$ része testsúlyban vesztett, addig ebben az évben *5 változatlanul és 14 gyarapodottal* szemben csak *4-nél*, tehát az osztály $\frac{1}{6}$ -nál csökkent a testsúly.

Ennek okát — *ugyanazon külső körülmények között* — a tornázással fokozatosan fejlesztett izomerőben s az ezzel járó nagyobb ellenállási képességben véljük feltalálni, amit bizonyít az is, hogy az idei VIII. osztálynál erőpontokban a gyarapodás átlaga (25) az előző évi VIII. o. gyarapodás belüli átlagának (12) éppen a kétszerese.

Sz. A.

b) Tornavizsgálat és intézeti verseny.

A tornavizsgálatot a versenyekkel együtt június 13-án d. u. tartottuk meg a *kollegiumkertben* a következő sorrendben:

1. Szabadgyakorlatok kézi szerek nélkül (I. II. csop.)
2. Katonai rend- és szabadgyakorlat (II. csop.)
3. Szertornázás a nyújtón, korláton és gyűrűhintán (I—II. csoport).
4. Szabadgyakorlatok kézi szerek nélkül (III—V. csop.)
5. Csapatornázás az alacsony korláton (III. csop.)
6. Mintacsapatornázás a magas nyújtón és korláton (IV—V. csoport).

7. Egyéni versenyek.

8. Fűleslabda-verseny (IV—V. cs. csoportjai).

A mintacsapat tornázásban résztvettek és dicséretes eredménnyel kitűntek :

a) *nyujton* : Rácz Vilmos 8. o. (csapatvezető), Horváth József 8. o., Schmid Károly, Gönczi László 7. o., Kovács Elek, Bokor Lajos, Sándor Albert, 6. o., Flórián László 5. o. t. ;

b) *korlátón* : Gyarmathy Dezső 8. o. (csapatvezető), Pótsa István 7. o. ; Molnár Andor 6. o. ; Schmid Károly 7. o. ; Imreh János, Ördög Lajos, Kis Ernő 5 o. t.

Az egyéni versenyek eredménye a következő :

1. *80 méteres síkfutás* : Győztesek : I—II. csop. Solymossy János 3 o. ; Botos Andor 3 o. ; Kertész Béla 1 o. IV. cs. Boér Árpád 6 o. V. cs. Rácz Vilmos 8 o. Kitűntek : Erzse Miklós, Pál István, Buzogány Mózes 2 o. ; Molnár Andor, Sándor Albert 6. o. ; Horváth József 8. o. t.

2. *Poznamászás* : Győztesek az I—II. csoportból : Biró Gyula 3. o. ; Meburger Frigyes, Damó István 3. o. a III. cs.-ból : Koncz Ármin 4. o. (6 mp.), a IV. cs.-ból Sándor Albert (3 mp.) Kitűntek : Koncz Árpád 1 o., Kökössy Albert 1 o., Solymossy Gyula, Nagy L., Székely J. 2. o. Kovács Elek 6. o. (4 mp.), Palló Imre 6. o. (4 mp.), Kis András és Ördög Lajos 5. o. (4—4 mp.).

3. *Függeszkedés kötélén* : Kitűntek : a III. cs.-ból : Koncz Ármin 4. o. (8 mp.), IV—V. cs.-ból Kovács Elek, Bokor Lajos, Sándor Albert, Molnár Andor 6. o. (9—6 mp.), Gönczi László és Pótsa István 7. o. (6—6 mp.).

4. *Távolugrás* : (ugródeszka nélkül). Az I—II. cs. versenyén győztesek : Biró Gyula 3. o. (4·80 m.), Botos Andor 3. o. (4·50 m.), Solymossy János 3. o. (4·50 m.) Kitűntek : Borbáth István, Péter Gábor 1. o., Solymossy Gyula, Szabó András, Erzse Miklós, Pál István, Lőrinczi Sándor 2. o., Meburger Frigyes 3. o. t.

A III. cs. versenyén győztesek : Biró István és Gábor Dénes 4. o. (4·80 m.) ; kitűnt Adorján Gyula 4. o. (4·30) ; az *IV. csoport versenyén győztes* Boér Árpád 6. o. (6 méter) ; kitűnt Palló Imre 6. o. (5·30 m.) ; az *V. cs. versenyén győztes* Rácz Vilmos 8 o. (5·40 m.) ; kitűnt Schmid Károly 7. o. (5·20 m.)

5. *Magasugrás* : Az I—II. cs. versenyén (deszkáról) *győztes* :

Biró Gyula 3. o. (15 fok), kitüntek: Solymossz János, Botos Andor 3. o., Szabó András 2. o. t.

A III. cs. versenyén ugródeszka nélkül győztes: Szabó Kálmán, Adorján Gyula 4. o. t. (1'40 m.) *A IV—V. cs. versenyén u.-deszka nélkül kitüntek egyforma eredménnyel:* Boér Árpád, Palló Imre, Ördög Lajos, Schmid Károly (1'55 m.) és Kovács Elek.

6. *Rudugrás* (deszka nélkül). Győztesek a IV—V. cs. versenyében: Sándor Albert 6. o. (2'50 méter), Kis Ernő 5. o. (2'43 m.); kitünt Mirtse Sándor 7. o. t.

7. *Gerelyvetésben* a IV—V. cs. versenyén *kitüntek:* Kovács Elek és Pótsa István 7. o. t.

8. *Diszkusvetésben:* Győztesek: Deák Jenő 5. o. (30 meter), Benkő Mózes 7. o. (28. m.) és Boér Árpád 6. o. (28 m.); kitünt Jakabházi Gábor 7. o. t.

9. *Súlydobás* (□-ből ill. futamodással). Győztes az V. cs. V-ben Jakabházi Gábor 7. o. (7'25 kilós golyóval 11'30 m. távolság); kitüntek: Boér Árpád 6. o. (11 meter), Horváth József 8. o. (10'30 m.).

10. *Kitartó futás* (1500 méter). A III. cs.-ból győztes Balogh Gerő 4. o. (3 p. és 42 mp.); kitüntek: Koncz Ármin 4. o. (3 p. 55 mp.) és Rácz Sándor 4. o. (4 p.); a IV. cs.-ból győztes Kis Ernő 5. o. (3 p. 48 mp.); kitünt Keresztes Géza 5. o. (4 p.); az V. cs.-ból kitünt Barabás Lajos 8 o. (4 p. 20 mp.).

11. *Nyujtón:* az I—II. csoportból kitüntek Fekete Lajos 1. o., Benkő Sándor és Solymossy János 3. o. t. — továbbá Balás Sándor 2. o. és László Tibor 3. o. t.

12. *Korlátón:* az I—II. csoportból kitüntek: Benkő Sándor 3. o., Solymossy János és Molnár Jenő 3. o. t., — továbbá Koncz Árpád, Fekete Lajos, Kertész Béla és Damó Gábor 1. o. t.

13. *A füleslabdaversenyen* résztvettek a IV. cs.-ból: Boér Árpád, Palló Imre, Sándor Albert, Bokor Lajos, Kovács Elek, Deák Jenő, Molnár Andor, Ördög Lajos, Imreh János, Demeter Kálmán. Az V. cs.-ból: Schmid Károly, Latár Dénes, Rácz Vilmos, Nemes Imre, Horváth József, Neuman Miksa, Gönczi László, Jakabházi G., Benkő M., Bartha Zoltán.

A játék tartama: első félidő 15 p., 2-ik félidő (akadály miatt) 8 p. *Eredmény a IV. cs. javára.* 2'0.

Jutalmak. A Gyertyánffy-alapítvány egy drb. *arany* — jutalmát, mint a *legkiválóbb tornász* Schmidt Károly 7. o. nyerte el. Ezenkívül mint szintén sokoldalú és kiváló tornász Gyarmathy Dezső 8. o. t. a torna- és általában a testi nevelés egyik lelkes támogatójának kegyes adományából nyert *egy darab 10 koronás aranyat*.

Kiváló előmenetelükért könyvjutalomban részesülnek az alsóbb osztályosok közül: Fekete Lajos, Koncz Árpád, Kertész Béla és Borbátk István 1. o., Balázs Sándor, Szabó András és Solymossy Gyula 2. o., Biró Gyula, Benkő Sándor, Solymossy János, Botos Andor és Méburger Frigyes 3. o. t.

A felsőbb osztályokból: Adorján Gyula, Rác Sándor 4. o. Ördög Lajos 5. o., Kis Ernő 5. o., Imre János 5 o., Sándor Albert, Kovács Elek, Molnár Andor, Boér Árpád, Palló Imre 6. o., Gönczi László, Pótsa István, Benkő Mózes 7. o., Rác Vilmos, Kassay László, Horváth József 8. t.

A jutalmazásokhoz a *Tanári kartól* erre a célra fordított 50 kor. segélyen kívül hozzájárult nt. Biró Áron lelkész úr 4 kor. adományával.

X.

Internátus és konviktus.

a) Internátus.

Az internátusban elhelyezett növendékek felett a közvetlen felügyeletet Gönczi Lajos igazgató és Szabó Árpád internátusi elnök ellenőrzése mellett Dr. Viski Károly, Varga Dezső és március 10-ig Gagyai Jenő bennlakó felügyelő tanárok gyakorolták,

kiknek a fegyelem, rend és tisztaság fentartásában a VII. és VIII. osztályú tanulók közül megbizott szobafőnökök, hetenként kirendelt apparitorok és folyósófelügyelők segédkeztek. A szolgálai teendőket télen 4, az őszi és tavaszi időszakban 3 szolga végezte. Fegyelmi eseteket az internátusi elnök, a felügyelő tanárok, súlyosabb esetekben az igazgató és tanárkar meghallgatásával intézte.

Az internátusban év elején 18 lakószobában, 120 nagy ágyban és 58 kis ágyban összesen 177 tanuló helyeztetett el. Ev közben 6 tanuló eltávozván, év végéig 171 tanuló lakott az internátusban. A benlakó tanulók valamennyien az internátussal kapcsolatos konviktusban étkeztek a felügyelő tanárokkal együtt. A lakószobák szükséges butorzatát, valamint a fűtést és világítást is az intézet adja, nagyágy használat mellett félévenként 16, kiságy használat mellett 12 koronáért. Ágyneműről, ágyterítő és ágyrámáról, valamint a mosatásról is a szülők tartoznak gondoskodni.

Az internátus betegeit dr. Imreh Domokos, közkórházi igazgató főorvos kezeli ingyen, mint iskolaorvos és egészségtan-tanár, a gyógyszereket azonban a betegek fizetik.

b) Konviktus.

A konviktusnak, melyet házilag kezelünk, Szabó András r. tanár volt az elnöke. A felügyelői tisztet az elnök mellett az internátusi felügyelő-tanárok teljesítették, akiknek egyike, Varga Dezső, a gazdai teendőket is végezte.

A konviktusi teljes díj 200 korona volt. A tanulók részben egész díjfizetők, részben kedvezményesek voltak. A kedvezmény a teljes díj $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$ részének elengedéséből állott. Az $\frac{1}{4}$ kedvezmények ($\frac{3}{4}$ fizetők) 152 koronát az $\frac{1}{2}$ kedvezményesek 100 koronát, a $\frac{3}{4}$ kedvezményesek ($\frac{1}{4}$ díjfizetők) 52 koronát fizettek. Felszerelési díj minden tanuló részéről 4 kor.

A tagok száma volt :

Év elején : 1. teljes díjfizetők (200 K.) — 100, év végén 95.

2. $\frac{1}{4}$ kedvezm. (152 K.) — 40, év végén 41.

3. $\frac{1}{2}$ kedvezm. (100 K.)	—	32, év végén *31.
4. $\frac{3}{4}$ » (52 K.)	—	1, év végén 1.
5. Felügyelő tanárok		4, év végén 3.
		Összesen : 177, év végén 17.

Vallásrané zve volt év végén ref. 138, unitárius 9, ág. evang. 5, róm. kath. 12, gör. kel. 4, gör. kath. 1, izraelita 2. Össze 171.

A kedvezmények összege volt (az év folyamán történt változásokkal):

1. Egész díjasoknak (II. félévben)	. 48 K.
2. $\frac{3}{4}$ díjfizetőknek	1776 K.
3. $\frac{1}{2}$ díjfizetőknek	3150 K.
4. $\frac{1}{4}$ díjfizetőknek	148 K.
5. Felügyelő tanároknak	500 K.

Összesen: . 5622 K. az összes

díjagnak 17 $\frac{0}{10}$.

A tanulók 9-es csoportokban 19 asztalnál étkeztek. Az étkezés reggeli, ebéd és vacsorából áll. *Reggeli*: 3 deciliter tehéntej; *ebéd*: hetenként 4 nap húsleves, főthús körzettel és mártással; 3 nap árvaleves és sült körzettel, vasárnap és csütörtökön 3-ik fogásnak mindig tészta; *vacsora*: sült körzettel vagy főzelékkel. Miuden étkezéshez 20 deka jó házi-kenyér jár. A husból minden személyre átlag 15 deka számittatik. Az *étlapot* havonként vagy a körülményekhez képest nagyobb időszakonként változtatta és állapította meg a vezetőség.

A konviktus kiadásairól az Előljárósághoz havonként megtett jelentések szerint a lisztáragnak mult évihez képest m. e. 70 $\frac{0}{10}$ -al történt emelkedése (összesen kb. 2500 kor.) egymaga felemészti a díjak felemeléséből befolyt bevételi többletet, ugy hogy mivel a húsárak is csaknem ugyanazok maradtak, csak a nagyon figyelmes és takarékos gazdálkodás mellett remélhetjük a kiadások teljes fedezését, mert az élelmi czikkeknak átlag 30—40 $\frac{0}{10}$ -os emelkedése még jóval túlhaladja a 10 $\frac{0}{10}$ -os díjemelést.

* Ezek közül 5-nek a díját a Kendi Kandida-alapból a kollegium fizeti; tehát ezek *ingyencseknek* is tekinthetők.

XI.

Ifjusági körök (egyesületek).

a) Ifjusági Petőfi-Önképzőkör.

Az »Ifjusági Petőfi Önképzőkör« alakuló ülését 1908. szept. 29-én tartotta meg Dr. Fazakas József tanár-elnök vezetése mellett. A körnek az ifjuság részéről választott tisztviselői voltak: Gagyai Jenő tanár alelnök, Kassay F. László VIII. o. t. titkár, László Endre VIII. o. t. főjegyző, Zillman Béla VII. o. t. jegyző. Dr. Fazakas József tanár elnök távozása miatt az elnöki tisztség betöltésével Nagy Elemér tanárt bizta meg a tanári kar. Gagyai Jenő alelnök távozása után az alelnöki szék betöltetlen maradt. Kassai F. László titkárt betegsége alatt László Endre VIII. o. t. titkár-helyettes helyettesítette hivatalában.

A körnek megalakulásakor a VII. és VIII. osztályból volt 59 rendes tagja, az V. és VI. osztályból 70 vendégtagja, ezek közül évközben áltávozott 1 rendes tag. Az ülések megtartásának ideje vasárnap délelőtt $\frac{1}{2}$ 9—10 óráig terjedő idő volt; a rendes ülések száma ez évben 22; ezenkívül tartottunk 4 dísz és egy évváró ülést.

A kör tagjainak működését az elnökileg megállapított munkaprogramm, az »Állandó Biráló Bizottság« által kitűzött és a tanári kar által jóváhagyatott pályakérdések irányították; szoros kapcsolatban állott az iskolai tanulmányokkal, kiváló suly volt fektetve a szabadelődásra a művészi érzék fejlesztésére és az egyéniség érvényesítésére; a tudományok minden körének megfelelően a következő szakbizottságokat szerveztük: 1. Modern nyelvi és irodalmi bizottság; tagjai: Sebesi Ákos, László Endre VIII., Pálffy László VII. o. t. 2. Klasszika-filologiai bizottság; tagjai: Barthalis József, Sebesi Ákos VIII., Gönczi László VII. o. t.

3. Természettudományi bizottság; Bedő Sándor, Jókai Loránd VIII. és Gábos István VII. o. t. 4. Történelmi bizottság; tagjai: Benedek Aladár, Doros György VIII. o. t. és Bíró Endre VII. o. tanulók. 5. Bölcsészettani bizottság; tagjai: Benedek Aladár, Szabó Zoltán VIII., Pálffy László VII. o. t. 6. Versbíráló bizottság tagjai: Kassai F. László Kiss Ferencz VIII. és Jakó Ferencz VII. o. t.

A kitűzött pályatételekre beérkezett munkákat az »Állandó bíráló bizottság« — egyesülve a megfelelő szakbizottságokkal — bírálta meg, s határozatairól jelentést tett a körnek. E bizottság tagjai: Nagy Elemér tanár-elnök, Gagyí Jenő tanár-alelnök, esetről-estére egy tanárkari kiküldött, Kassai F. László titkár és Kiss Ferencz VIII. o. t.

A kör működése a következőkben állott:

I. Szavalt, a pályatételekkel kapcsolatosan kitűzötteken kívül, (L. IX. 1., 2., 3., 4. pontokat) az egyes tagok a kör ülésén is szerepeltek szavallattal mint pld.: Horváth József VIII. (Lévay József: »Mikes.«) Gönczi László VII. (Fejes István: »Danó Apó«, Halász Imre: »Szózat 1843-ban«) Gyarmathy Dezső VIII. (Petőfi Sándor: »Király esküje«), Borbáth Samu VII. (Szabó Jenő: »Nemere«), és Nemes Imre VIII. (Inczédy László: »Nővér«, Jókai Mór: »Munkácsi rab«, Petőfi Sándor: »A rab«) o. tanulók.

II. Bírálat. (élőszóbeli és írásbeli) rendszeres bírálat volt összesen 5; Barabás Lajos VII. o., Suciú Ambrus VIII. o. tanulók bírálták (Horváth József VIII. o. szavallatát) és Kiss Ferencz VIII. o. bírálta (Neumann Miksa VIII. o. »A historiák és jelentőségük« Gyarmati Dezső VIII. »Eötvös mint regényíró« és Ábrahám Mózes: »Párhuzam Petőfi és Balasi költészete között« c. értekezéseit.) Az év folyamán behozott szabad és rögtönző bírálati rendszerrel a rendes írásos bírálat megszűnván, a bírálatok élőszóval, szabad-előadás alakjában és többnyire rögtönözve tartattak; ily bírálatokat tartottak: Ábrahám Mózes, Benedek Aladár, Gönczi László, Gyarmathi Dezső, Kiss Ferenc, Kassay F. László, László Endre, Pálffy László VII. és VIII. o. tagok.

III. Önképzőköri tárgyalásra beérkezett 3 eredeti költemény, a melyek közül csak Pálffy László VII. o. t. »Távolból« c. költeménye érdemelt figyelmet.

IV. Felolvasást vagy szabadelőadást tartottak: Nagy Elemér

tanár-elnök: »Mit és hogyan kell olvasnunk« (elnöki székfoglaló); Kassay F. László VIII. o. t. titkár: »Spanyolország nagyhatalma bukásának okai« (titkári székfoglaló.); Abrahám Mózes VIII. o. (Párhuzam Petőfi és Balassi költészete között« Petőfi gyermekei és testvérei szeretete költeményeiben«); Gyarmathy Dezső VIII. o. t. (Eötvös, A.: »Falu jegyzője.« »Az óda fejlődése«), Gönczi László VII. o. t. (Vörösmarty Szózata és Halász Imre »Szózata 1843-ban« c. költeményének összehasonlítása); Kiss Ferencz VIII. o. t. (»Kemény mint regényíró«) és Neumann Miksa VIII. o. t. (»A historiák és jelentőségük«). — A kör a felolvasásokat jegyzőkönyvileg megköszönte.

V. Nép és kurucdalokat énekeltek Benedek Aladár VIII. és Palló Imre VI. o. tanulók. Zenedarabokat adtak elő Keresztes Károly, Kovács Jenő, Marosi Antal és Schmidt Károly VII. o. tanulók. »Magyarhegedü kettős« — Kézsmárky Árpádtól; Mazas: Részletek, Haydyn: VI. quartett. stb.) Különböző ének és zenedarabokat adott elő gramofonnal Gaskó Béla VI. o. t.

VI. Körünk tagjai közreműködtek szavallattal, ének- és zenedarabokkal a prot. egyházi estélyeken, fillérestélyeken, ünnepeken. A prot. egyházi estélyeken szavallatokkal közreműködtek: Benedek Aladár VIII. o. t. (Szabó Jenő: »Még egyszer«, »A vak«, Váradí Antal: »A rózsza temetése« stb.), Gönczi László VII. o. t. (»Danó apó« Fejes Istvántól), Nemes Imre (Jókai Mór: »Munkácsi rab«), Farkas József VIII., Gönczi László, Biró Endre, Pálffy László VII. és Palló Imre VI. o. t. (Sánta Károly: »Magyarország...«). Uri és polgári fillérestélyeken, műkedvelő előadásokon szerepeltek szavallatokkal: Benedek Aladár VIII., Gönczi László, Pálfi László VII., Nemes Imre, Farkas József, Horváth József VIII. o. t.; énekszámokkal: Benedek Aladár VIII., Palló Imre VI. o. t.; gramofonon ének és zenedarabokat adott elő polgári fillérekben Gaskó Béla VI. o. t.

VII. Körünk részint kiemelkedő nemzeti ünnepélyek alkalmával, részint kapcsolatban a pályakérdésekkel, 4 nyilvános díszülést tartott. Az ünnepélyek műsora a következő volt:

1. Az október 6-iki ünnepély műsora:

1. Hymnus, Erkeltől és Kölcseytől; éneklí az ifj. énekkar

2. »Az aradi vértanúk«, írta Palágyi Lajos; szavalja Nemes Imre VIII. o. t.

3. »Okt. 6-iki ünnepi beszéd«, írta és előadja Benedek Aladár VIII. o. t.

4. »A bujdosó álma«, írta Gagyi Jenő; előadja Gönczi László VII. o. t.

5. Szózat Vörösmarty Mihálytól; énekli az ifj. énekkar.

II. Árpád-émlékünnepély (1907. december 1-én).

1. Carmen Sylva, Ivanovics Ivántól; előadja az ifj. énekkar.

2. »Ezer év«, alkalmi költemény Gagyi Jenőtől; szavalja Pálffy László VII. o. t.

3. »Rege a csodaszarvasról«, Arany-Sztojanovics; előadja az ifj. énekkar.

4. Emlékbeszéd, írta Kiss Ferenc VIII. o. t., előadja Horváth József VIII. o. t.

5. Dalárinduló Huber Károlytól; előadja az ifjusági ének- és zenekar.

6. Részlet Vörösmarthy: »Árpád ébredésé«-ből; előadják Nemes Imre VIII. (Árpád) és Gönczi László VII. o. t. (Költő).

7. Induló; előadja az ifj. ének és zenekar.

III. Kemény Zsigmond-émlékünnepély. (1908. február 9-én.)

1. Elnöki megnyitó, tartja Nagy Elemér tanár, önk. elnök.

2. »A költő hazája« Aranytól; Szavalja Gönczi László VII. o. t.

3. »Br. Kemény Zsigmond mint regényíró« írta Kassay F. László VIII, előadja Pálffy László VII. o. t.

4. Ének előadja az ifj. énekkar.

5. »Br. Kemény Zsigmond mint tanulmányíró« írta és előadja Gyarmathi Dezső VIII. o. t.

6. Népdalokat énekelnek Benedek Aladár VIII. és Palló Imre VI. o. t.

7. »Tárogató« Szabó Andrástól; szavalja Nemes I. VIII. o. t.

8. Induló, előadja az ifj. zenekar.

IV. Március 15-iki ünnepély.

1. »Hymnus« Kölcsey-Erkeltől énekli a közönség.

2. »Nemzeti dal«, Petőfitől; szavalja Nemes Imre VIII. o. t.

3. »Rákóczy-induló« Huber és Kozáktól; előadja az ifj. ének és zenekar.

4. »Ünnepi beszéd« irta és előadja Benedek Aladár VIII. o. t.
5. »Őseink emléke« Hubertól; énekli az ifj. énekkar.
6. »Mi a haza?« Ábrányi Emiltől; előadják Désy Bandi II. és Gönczi László VII. o. t., ének és zenével kíséri az ifj. ének és zenekar.

7. Tavasz elmúlt . . . cigánykiséréttel énekli Palló Imre VI. o. t.

8. »A magyar nemzeti szellem gondviselése« dr. Fodor Gyulától; előadják Pálffy László VII. (Genius), Horváth József VIII. (Démon).

9. Hazafias dalok, énekli az ifj. férfikar, vezeti Szabó András tanár.

10. »Ima a hazáért« Pósa Lajostól; előadja Farkas József VIII. o. tanuló.

11. Zárszót mond és a Gidófalvi-ösztöndíjakat kiosztja Nagy Elemér tanár elnök.

12. Induló; játsza az ifj. zenekar.

VIII. Pályakérdések. A kör ez évben is tűzött ki pályakérdéseket. A nyertes pályázók jutalmazására kiadatott 10 drb 10 koronás arany, 12 kor. készpénz és 145 korona értékű könyv; összesen 257 korona. Ez összeg fedezésére szolgált a Haller-Bod alap 12 korona kamata. Haller Louise grófnő 1 drb császári arany, Dr. Fazakas József kolozsvári tanár 10 kor. és Nagy Elemér tanár-elnök 20 kor. adománya; az önképzőkör tagjai részéről begyűlt 48 kor. ajánlati-díj s az évközben rendezett ünnepélyek jövedelméből befolyt 27 kor; Szöllőssi Samu bérlő ur 5 drb 10 kor. aranyat adományozott önk. jutalmakra.

IX. A kitűzött pályatételek és jutalmat vagy dicséretet nyert pályázók a következők:

1. Kötött alakú, humoros tárgyú mű szavalásával versenyeztek: Bedő Sándor VIII. o. t. (Petőfi S. »A jó tanító«), Gyarmathi Dezső VIII. o. t. (Petőfi S. »Vándorlegény«), Horváth József VIII. o. t. (Arany J. »Bajusz«), Borbáth Samu VII. o. t. (»Szép Icig belépője«). Jutalmat nyert Bedő Sándor VIII. o. t. (Beöthy Zsoltól »A magyar irodalom kis tükre«).

2. Kötetlen alakú humoros tárgyú mű szavalásával versenyeztek: Borbáth Samu VII. o. t; jutalmat nyerte Vajda J. »Kölcsy mint moralista« c. művét.

3. Kötött alakú komoly tárgyú mű szavalásával versenyeztek: Mirtse Sándor VIII. o. t. (Petőfi S. »Szüleim halálára«), Nemes Imre VIII. o. t. (Rákóczy-induló Farkas Imre), Bedő Sándor VII. o. t. (Petőfi S. »Ledölt szobor«), Biró Endre VII. o. t. (»Árpád siri álma«) Gönczi László VII. o. t. (Gyulai P. »Pókainé«), Jakó Ferenc VII. o. t. (Levél egy kibujdosott barátom után — Arany) és Nemes Árpád VII. o. t. (Petőfi S. »Élet vagy halál«). Jutalmat nyert Gönczi László VII. o. t. (»Rákosy Viktor: Korhadtt fakesztek« cz. művét).

4. Kötetlen alakú komolytárgyú mű szavalásával versenyeztek: Benedek Aladár VIII. o. t. (Jókai M. »A mukácsi rab«), Nemes Imre VIII. o. t. (Jókai M. »A munkácsi rab«), Gönczi László VII. o. t. (Kossuth Lajos »szegedi beszéd«-e), Pálffy László VII. o. t. (Kossuth kiáltványa) és Nemes Árpád VII. o. t. (Kossuth irataiból részletek.) Jutalmat nyertek: Nemes Imre VIII. o. t. (Kölcsey válogatott munkái) és Gönczi László VII. o. t. (Szász Gerő: Költemények).

5. Október 6-iki emlékbeszéd írásáért Benedek Aladár VIII. o. t. jutalmául nyerte Jászy Oszkár: »Művészet és erkölcs« c. művét. Dicséretet nyert Kiss Ferenc VIII. o. t.

6. »Árpád, a honalapító emlékezete« c. emlékbeszéd írásáért Kiss Ferenc VIII. o. t. jutalmat nyert 1 drb 10 koronás aranyat. (Szöllősy Sámuel ur ajándéka). Dicséretet nyert Doros György VIII. o. t.

7. A korszerűség Herczegh Ferenc: »Pogányok« c. regényében c. tételre, jutalomra vagy dicséretre érdemes pályamunka nem érkezett be.

8. »Kemény, mint regényíró« c. pályamunka írásáért jutalmat nyert Kassay F. László VIII. o. t. 1 drb 10 koronás aranyat (Szöllősy Sámuel ur ajándéka); dicséretet nyert Gyarmathi Dezső VIII. o. tanuló.

9. »Br. Kemény Zsigmond emlékezete« (emlékbeszéd) c. tételre jutalomra érdemes pályamunka nem érkezett be; dicséretet nyert Gyarmathi Dezső VIII. o. t.

10. »Kemény, mint essayíró« c. munka írásáért Gyarmathi Dezső VIII. o. t. jutalmul nyerte Tóth Béla: »Szájról-szájra« c. munkáját.

11. »Székely vértanuk emlékezete« (emlékbeszéd) c. tételre jutalomra érdemes pályamunka nem érkezett be. Dicséretet nyert Kiss Ferenc VIII. o. t.

12. »Március 15-iki ünnepi beszéd« írásáért és elmondásáért Benedek Aladár VIII. o. t. jutalmul nyert 1 drb aranyat és a Haller-Bod alaptól 6 koronát és Kiss Ferenc VIII. o. t. Csokonai Mihály »Összes költeményei« (Nagy Elemér tanár elnök ajándéka). Dicséretet nyert Doros György VIII. o. t.

13. Petőfi »Nemzeti dal«-ának szavalásáért Nemes Imre VIII. o. t. jutalmul nyert a Haller-Bod alaptól 6 koronát.

14. »Amerika felfedezésének hatása« c. történelmi tétel megfejtéséért Kassay F. László VIII. o. t. jutalmul nyerte Somogyi Aladár »Hat nyelvű szótár«-át; dicséretet nyert Kiss Ferenc VIII. o. t.

15. »Műfordítás modern német írótól« (szabad választás) c. tétel megfejtéséért Kiss Ferenc VIII. o. t. jutalmul nyerte Pekár Gy. »Positiv Aeshetika« c. munkáját; dicséretben részesült Kassay F. László VIII. o. t.

16. »Az érzelmek szerepe az egyéni és társadalmi életben« cz. filozófiai tétel megfejtéséért Kassay F. László VIII. o. t. jutalmul nyerte Castelak Emil »Művészet, vallás és természet Olaszországban« c. munkáját.

17. Latin pályatétel (fordítás Bél Mátyás: Prodrómus»-ából a »Hunokról« szóló fejezet »Sz. István«-nal bezárólag) megfejtéséért Kiss Ferenc VIII. o. t. jutalmul nyert 1 drb aranyat. (Szöllősy Sámuel ur ajándéka).

18. Irodalmi vitatétel (»Melyiket tartom Arany balladáinak közül a legművészeibbnek és miért?« megfejtéséért Kassay F. László VIII. o. t. jutalmul nyert 1 drb aranyat (Nagy Elemér tanár elnök ajándéka) és Gyarmathi Dezső VIII. o. t. Szász Gerő: »Költeményei« c. munkát.

19. Természettani pályatétel »A légnymás« megfejtéséért Kassay F. László VIII. o. t. jutalmul nyerte Keller H.: »A tenger élete« c. művét; dicséretet nyert Gyarmathi Dezső VIII. o. t.

20. Mennyiségtani tétel (Felszín és térfogat számítás a testmértan köréből) megfejtéséért Kassay F. László jutalmul nyert 1 drb 10 koronás aranyat. (Szöllősy Sámuel ur ajándéka).

21. Az idegrendszer ismertetése természetrajzi pályatétel megfejtéséért Gyarmathy Dezső VIII. o. t. jutalmat nyert 1 drb

aranyat (Szöllősy Sámuel ur ajándéka.); dicséretben részesült Kassay F. László VIII. o. t.

22. »Kisebb prózai elbeszélés« c. tételre pályamunka nem érkezett be.

23. Rajzpályázat (»Eredeti rajz«) c. tétel megfejtéséért dicséretet nyertek: Zillmann Béla VII. és Kolumbán Sándor VI. o. t.

24. Versenyfogalmazás. (Az erény támasza, az okosság vezére az emberi életnek.) Résztvettek: Benedek Aladár, Kassay F. László és Gyarmathi Dezső VIII. o. t. Jutalmat nyert Benedek Aladár 1 drb aranyat (Dr. Fazakas József tanár ajándéka) és dicséretet Kassay F. László VIII. o. t.

25. »Mint legjobb rögtönző bíráló« Kiss Ferenc VIII. o. t. jutalmul nyert 1 drb. aranyat. (Nagy Elemér tanár elnök ajándéka.)

26. »Mint az Önképzőkör legszorgalmasabb tagja,« Gyarmathy Dezső VIII. o. t. jutalmul nyert 1 drb aranyat. (Haller Louise grófnő ajándéka).

27. Mint az Önképzőkör buzgó jegyzője, László Endre VIII. o. t. jutalmul nyerte Dr. Arányi Miksa: »Párizsi levelek és tanulmányok« c. művét.

X. Vagyoni állapot. Az Önképzőkör alaptőkéje 963 kor. 11 fill. (Betéti könyv száma VI—37. »Udvarhelymegyei takarékpénztár«-ban).

b) Ifjusági olvasó-egyesület.

Tisztviselők: Nagy Elemér r. tanár, elnök; Varga Dezső h. tanár, alelnök; Szabó Zoltán VIII. o. könyvtáros; Karácson Sándor VIII. o. pénztáros; Bartalis József VIII. o. jegyző; Buzogány Kálmán VIII. o. és Barabás Lajos VII. o. ellenőrök; Haáz Rezső h. tanár, Dr. Viski Károly h. tanár, Jókai Lóránd VIII. o., Rácz Vilmos VIII. o., Jakabházy Gábor VII. o., Schmidt Károly VII. o., Kiss Károly VI. o., Kovács Elek VI. o., Gaál Dénes V. o., Kovács Ferenc V. o. tanulók választmányi tagok.

Beiratkozott tagok száma: 133 (V—VIII. osztályból).

Év folytán volt 1 alakuló, 5 választmányi és egy évzáró ülés.

Az egyesület a következő napi- és hetilapokat és folyóiratokat járatta: Pesti Napló, Az Ujság, Ujság, Ellenzék, Udvarhelyi

Hiradó (ingyen), Vasárnap, Ország-Világ, Vasárnapi Ujság, Uj Idők, Képes Folyóirat, Kakas Márton, Szövétnek, Kolozsvári egyetemi Lapok. Tagsági díj ellenében kapta a Magyar Iparművészetet.

Tagsági díj fizetésére nézve a választmány kedvezményben részesített 49 tanuló, kik közül 1 háromnegyedes, 9 fél és 39 egynegyedes díj elengedésében részesült. Az elengedett díjak összege 60 koronát tesz ki. Díjmentesek voltak még az alapszabályok értelmében a könyvtáros, jegyző, pénztáros és a két ellenőr, mint olvasóegyleti hivatalnokok.

Az ifjúsági könyvtár az 1907—1908. iskolai évben a következő művekkel gyarapodott.

Vétel utján:

Képes remekírók tárából: Katona József: Válogatott munkái, 1 kötet 5 kor. Vergilius: Aeneis, 1 drb 5 kor. Goethe: Költeményei, 1 drb 5 kor. Vikár Béla: A magyar népköltés remekei, 2 drb 10 kor. Bethlen Gábor kör Évkönyve, 1 drb 3 kor.

Magyar remekírók tárából: Vas Gereben: Pörös atyafiak, 1 drb 5 kor., Baksay Sándor: Pusztai találkozás, Patakánya, 1 drb 5 kor., Mikszáth Kálmán: Beszélő köntös, A gavallérok; Beöthy Zsolt: Kálozdi Béla, 2 köt. 10 kor., Fáy András: Bélteki ház, 2 drb 10 kor., Br. Jósika Miklós: Abafi, 1 drb 5 kor.

Magyar könyvtárból: Cyprián: Margitka szökése, 50 fillér 1 drb, Feleki Sándor: Német balladák és románcok, 1 drb 50 fill., Radó Antal: Angol költőkből 1 drb 50 fill.

Egyéb művek: Vende Ernő: A szavalás művészete, 2 drb 3 kor. 60 fill., Barabás Ábel: Petőfi 1 drb 4 kor., Kolozsvári Aladár: Arany János élete, 1 drb 3 kor., Pásztor József: Március 15, 1 drb. 1 kor. 20 fill., Endrődi Sándor: Századunk irodalma képekben, 1 drb 6 kor., Vilde Oszkár: Mesék és történetek, 1 drb 4 kor., Morvay Győző: Magyarázó Tanulmány az ember tragédiájához, 1 drb 11 kor. Pálinkás Béla: Egyetemes pályamutató, 1 drb 3 kor. Ajándék utján: Pál Sándor koll. zenetanító ur ajándéka: Herodotos Szemelvények (magyarázta Dávid István), 1 drb 2 kor., Pesti Napló: Petőfi Album, 1 drb 5 kor., Néhai Illyés István ref. koll. pénztáros ur hagyatékából: Parádi Kálmán: Az evang. szerinti ref. erdélyrészi egyházkerület fő-, közép- és elemi iskoláknak állapotrajza, 1 drb 3 kor., Gönczy Lajos: A székelyudvarhelyi ev.

ref. koll. értesítője az 1894—95. évről, 1 drb 2 kor., Kossuth Lajos: Irataim az emigratióból, 3 drb 9 kor., Felméri Lajos: A neveléstudomány kézikönyve, 1 drb 3 kor., Horváth Mihály: Magyarország függetlenségi harcának története, 3 drb 10 kor., P. Szatmári Károly: A gyulafehérvár-nagyenyedí Bethlen főtanoda története, 1 drb 2 kor., Kölcsey Ferenc Munkái, 8 drb 10 kor., Szilágyi Sándor: Erdélyország története, 2 drb 6 kor., Szabó Károly: Kisebbségi történeti munkái, 2 drb 5 kor., Gráf Jakab: Német nyelvtan, 1 drb 2 kor., Illyés József szászrégeni járásbíró ur ajándéka: Mikes Kelemen: Törökország levelei (diszkiadás) 1 darab 100 korona.

A könyvtár gyarapodott ez évben 38 művel, 55 kötetben, 55 darabbal.

Ez évben szerzett könyvek értéke 293 K. 80 fill.

A könyvtár forgalma: 2010 drb, kívánat lapra kiadatott 2500 mű; az összes művek száma kötetben: 2868.

Pénztári számadás az 1907—908-iki iskolai évről.

Bevétel:

1. Átjött a múlt iskolai évről	29 kor. 60 fill.
2. Tagsági díjakból	519 » — »
3. Elárusított lapokból	3 » 98 »
4. Sakk és dominó	17 » 12 »
5. Könyvtári cédulákból	3 » 20 »
6. Diákbál jövedelme (Agrár bank)	250 » — »

Összesen: 822 kor. 90 fill.

Kiadás:

1. Hirlapokra	99 kor. 30 fill.
2. Folyóiratokra	28 » 80 »
3. Könyvekre	108 » 90 »
4. Tagsági díjakba (Magyar Iparművészeti, Képvőművészeti társulat)	30 » — »
5. Tisztviselők fizetése és jutalmazása	60 » — »
6. Vegyes kiadás	23 » 81 »

Összesen: 350 kor. 81 fill.

Jövő évre átmegy 472 korona 09 fillér.

c) Gyorsírókör.

A »Gyorsírókör« ez évi alakuló gyűlését 1907. okt. 12-én tartotta meg Szabó András tanár elnök vezetése mellett. Az ifjuság részéről megválasztott tisztviselők a következők voltak: Benedek Aladár VIII. o. t. ifjusági elnök; Szabó Zoltán VIII. osz. t., jegyző és titkár; Mircse Sándor VIII. o. t., pénztáros; Borbáth Samu VII. o. t., könyvtáros; Gyarmathy Dezső VIII., Kiss Ferenc VIII. és Molnár Károly VI. o. t. bírálóbizottsági tagok.

A rendes tagok létszáma, akik legalább a levelező-írásban kellő jártassággal bírtak, 28 volt; pártoló tagoké 22; a tagok száma tehát összesen 50 volt. A rendes tagok évi 2 korona, a pártoló tagok évi 1 korona tagsági díjat fizettek. E díjak a kör szükségleteinek fedezésére s a pályanyertes munkák jutalmazására fordítottak.

A kör 1 alakuló, 9 rendes és egy záróülést tartott; a bírálóbizottság a beérkezett munkák megbírálására kettőt.

A kör működése a tanári kar és a kollegiumi előjáróság által jóváhagyott alapszabályok értelmében az elnökség által megállapított munkaprogram szerint történt. Különös gondot fordítva a helyes és szabatos írásra és folyékony olvasásra, s az elméleti ismeretek bővítése mellett a gyorsírásnak gyakorlati alkalmazására. A kör tagjai három tanfolyamban nyertek oktatást: a kezdő és haladó levelezők, vitairók, illetve gyakorlók tanfolyamában, melyeket a tanár-elnök vezetett. Az elméleti és gyakorlati oktatás támogatására s az önképzés előmozdítására szolgáltak a következő folyóiratok: Gyorsírási Lapok, Gyorsírási Szemle (1 pld.), Országos Gyorsíró Közlöny (5 pld.), Szegedi Gyorsíró (2 pld.), Soproni Gyorsíró (1 pld.) és Írás (1 pld.) s ezek mellett a rendes gyűléseken tartott felolvasások, rögtönzött olvasások, szójel-versenyek, látványos versenyírások.

A gyorsírókör tagja az *Országos Magyar Gyorsíróegyesületnek* és az *Országos Diák Gyorsírószövetségnek*.

A kör működésének nevezetesebb mozzanata:

1. Felolvasást tartott Benedek Aladár ifjusági elnök: Az 1907. június 29—30. és július 1-én tartott szegedi nemzetközi kongresszusról és »A gyorsírás hatása az egyéni akarat-erő kifejlődésére« címen.

2. Levelezőirási szövegnek rögtönzött olvasásában résztvettek : Bartalis József VIII. o. t. dicséretes, Mirtse Sándor VIII. o. t. jó, Bedő Sándor VII. o. t. dicséretes, Gaskó Béla VI. o. t. jó, Kolumbán Sándor VI. o. t. dicséretes, Rájk Lajos VI. o. t. jó, Fosztó György V. o. t. jó, Imre János V. o. t. jó érdemfokozattal.

3. Vitairási szöveg rögtönzött olvasásában részt vettek : Kiss Ferenc VIII. o. t. és Molnár Károly dicséretes, Borbáth Samu VII. o. t. pedig jó érdemfokozattal.

4. Látványos írásban részt vettek, *levelezőirással* : Mircse Sándor VIII. o. t., Gábos István VII. o. t., Gönczi László VII. o. t. és Rájk Lajos VI. o. t.; *vitairással* : Gönczi László VII. o. t. dicséretes, Kovács Ferenc V. o. t. jó (két ízben) és Rájk Lajos VI. o. t.; *felsőbb fokú vitairással* : Gyarmathy Dezső VIII. o. t., Borbáth Samu VII. o. t. jó és Molnár Károly VI. o. t. dicséretes érdemfokozattal.

5. Szójelversenyben részt vettek : Benedek Aladár VIII. o. t. és Molnár Károly VI. o. t. dicséretes érdemfokozattal.

6. A kör szokásos félévi versenypályázatán részt vettek *levelezőirással* (100 szótagos diktátum): Bedő Sándor VII. o. t., Gábos István VII. o. t., Kolumbán Sándor VI. o. t., Kovács Ferenc VI. o. t., Bakk Sándor V. o. t. és Biró István IV. o. tanulóik; *mérsékelt vitairással* (130 szótagos diktátum): Mirtse Sándor VIII. o. t. és Rájk VI. o. t.; *vitairással* (200 szótagos diktátum): Benedek Aladár VIII. o. t. és Molnár Károly VII. o. t. Könyvjutalmat nyertek : Mirtse Sándor VIII. o. t., Gábos István VII. o. t., Benedek Aladár VIII. o. t. és Molnár Károly VI. o. tanulók.

7. A kör rendes ülésén szavalt : Borbáth Samu VII. o. t.

8. A Gyorsírókör képviselőjében a szegedi Nemzetközi Gyorsírókongresszuson megjelentek *Szabó András* tanárelnök, Stanila Viktor, Nagy Károly, Benedek Aladár, Hegyi András és Gaskó Béla körű tagok. Ezen alkalommal tartott írásversenyeken részt vettek : a 200 szótagos versenyen Stanila Viktor ; a 160 szótagoson : Stanila Viktor és Nagy Károly. Stanila a 200-as fokon *plakettát* nyert; a 160-as fokon mindkét résztvevő dicséretet.

A gyorsíró-kiállításra felküldött munkálatokért oklevelet nyertek : Stanila Viktor, Kiss Ferenc, Nagy Károly (vitairás); továbbá

Mirtse Sándor és Rájk Lajos (levelezőírás; valamint a *Gyorsírókör és a Kollegium is* (a kiállításon való részvételért).

9. A *Nagyvárad* *Gyorsírókör* megalakulása alkalmából hirdetett szabatos levelező- és vitairási pályázatra pályamunkákat küldöttek: Benedek Aladár, Borbáth Samu, Molnár Károly (vitairás); Kovács Ferenc, Rájk Lajos (mér. vitairás); Bedő Sándor, Gábos István, Rájk Lajos és Kovács Ferenc (levelezőírás).

10. Az év végén tartott versenyeken a *Vajda Rózsika*-féle alaptól a 6. kor. versenydíjat Gábos István VII. o. t. nyerte el levelezőírással (120 szótagos dikt.), a 4. kor. versenydíjat pedig mint kezdő levelezőíró Ördög Lajos V. o. t. Egy műpártoló szives adományából kitűzött *10. koronás versenydíjat* 240 szótagos versenyrírással Molnár Károly VI. o. t. nyerte el, Benedek Aladár VIII. o. t. pedig ugyanezen fokú szépen sikerült munkájáért dícséretben részesült, valamint Rájk Lajos VI. o. t. is 150 szótagos versenyríráásért.

Könyvjutalmat nyertek még: mint a *Gyorsírókör* legmunkásabb tagja Molnár Károly, s mint kitartó, szorgalmas és példaadó tanulók: Ördög Lajos V. oszt. t. és Kolumbán Sándor VI. oszt. tanulók.

Pénztári számadás az 1907—908. évről.

Bevétel:

1. Átjött a múlt iskolai évről	55·51 kor.
2. Tagsági díjakból befolyt	70— >
3. Hátralékokból	16— >

Összesen: 141·51 kor,

Kiadás:

1. Folyóiratokra	40— kor.
2. Könyvkötésre	4.— >
3. Könyvekre és jutalmazásokra	39·91 >
4. Vegyes kiadások	10·35 >

Összesen: 94·26 kor.

Átmege a jövő iskolai évre pénzkészlet 47·25 kor. Hátralékban 9 korona.

d) Tornakör.

A *Tornakör* intézetünkben a Tanári kar- és az Előljárástól jóváhagyott *Alapszabályok* mellett ebben az iskolai évben alakult meg a 4 felső osztályú kiválóbb tornász-tanulókból. Alakuló gyűlést Szabó András tornatanár vezetése mellett 1907. december 1-én tartotta. A köri tagok száma 56 volt. A *Tornakör* választott tisztviselői az ifjuság részéről a következők voltak: *ifj. elnök*: Kassay F. László VIII. o. t.; *titkár és jegyző*: Gyarmathy Dezső VIII. o. t.; *előtornászok*: Rácz Vilmos VIII. o.; Schmidt Károly, Gönczi László VII. o., Horváth József VIII. o. és Bokor Lajos VI. o. t., *pénztárnok*: Neumann Miksa VIII. o. t., *ellenőrök*: Palló Imre VI. o. és Deák Jenő V. o. t. A választmányt tagjai a tisztviselőknél kívül: Lázár Dénes VIII. o., Nemes Imre VIII. o., Jakabházi Gábor, Pótsa János VII. o., Boér Árpád VI. o. és Imreh János V. o. t.

A *Tornakör* az év folyamán két *közgyűlést* és három választmányi gyűlést tartott.

A gyakorló órák az *Alapszabályok* figyelembevételével a vezetőségtől megállapított munkaprogramm kerestülvitelére szombatonként 5— $\frac{1}{2}$, illetve 7 óráig tartattak a kollegium tornacsarnokában.

A helyes munkabeosztás, a tisztviselőknek, de különösen az előtornászoknak állandó ügyszeretete és lankadatlan buzgósága s a tagoknak kitűnő fegyelmezettsége korán megalapozta a haladás utját s év végére nem remélt siker koronázta a sok fáradtsággal járó nemes törekvéseket. A május 27-én rendezett *Bemutató Tornaestély*-lyel bizonyosságot tett a Tornakör nemcsak életképességéről, hanem arról is, hogy az ifjuságban rejlő erőket miként lehet napfényre hozni és értékesíteni úgy az *egyénnek*, mint a *kör*-nek boldogítására.

A *Bemutató-Tornaestély* műsora, melyet a Budapest-szálló dísztermében tartottunk a következő volt:

1. Nyitányt a helybeli első zenekartól (Kónya J.).

2. *Mintacsapatornázás a magas nyujtón*. Vezette: Rácz Vilmos. A csapat tagjai voltak: Kassay F. László, Horváth József, Gönczi László, Kovács Elek, Bokor Lajos, Sándor Albert, Schmidt Károly, Flórián László.

3. *Szabadgyakorlatok póznákkal.* Vezette Szabó András tanár. A gyakorlatokat *zenekiséret* mellett végezte 32 tornász.

4. *Mintacsapattornázás a lovan.* (Széltében.) Vezette: Schmidt Károly. A csapat tagjai voltak: Boér Árpád, Benkő Mózes, Palló Imre, Kovács Ferenc, Kiss Károly, Marosi Antal.

5. *Olasz iskolavivást* mutattak be Benedek Aladár és Kassai F. László.

6. *Mintacsapattornázás a magas korláton:* Vezette: Gyarmathy Dezső. A csapat tagjai voltak: Imreh János, Potsa István, Ördög Lajos, Molnár Andor, Kiss Ernő.

7. *Záradék a zenekartól.* Az estélyen megjelent lelkes közönség nem győzte tapssal kifejezést adni örömteljes elismerésének a szép gyakorlatokért, melyek úgy egyenként, mint összeségükben szabatos véghezvitelökkel és szokatlan jellegükkel mindvégig a legfeszültebb érdeklődést kötötték le.

Ha a nem éppen alkalmas idő — s talán az estélynek ujdonsága miatt is nem vett részt az estélyen oly nagyszámu közönség, mint a milyenre biztosan és joggal számíthatott az ifjuság; ezért a fényes erkölcsi siker mellett nem maradt el az anyagi jövedelem sem, mert *44 kor. 16 fillér* hasznot eredményezett a leszámolás.

Az 1907—8. évi pénztári számadás eredménye a következő:

Bevétel:

Tagsági díjakból . . .	113 kor. — fill.
Egyéb jövedelem . . .	44 » 16 »
Összesen:	147 » 16 »

Kiadás:

Összege . . . . . 36 kor. 28 fill.

Átmegy a következő iskolai évre pénzkészlet 110 kor 88 fill. Hátrálékban 10 kor.

e) Gyermekkönyvtár.

Felügyelő tanár: Szabó Árpád.

Könyvtáros: Kiss István VIII. o. tanuló.

Tagjai az I—IV. gymn. osztály növendékei; tagsági díj fejenként 60 fillér; az előljáróság évi segélye 50 korona.

A tagok a könyveket két csoportra osztva használják, az I. csoportban levőket az I. és II. gymn., a II. csoport könyveit a III. és IV. gymn. osztály növendékei.

A folyó 1897—8. tanévben új könyvek beszerzésére 196 kor. 98 fillér fordítottatott *38 mű 44 kötetben*.

A könyvtár jelenlegi állapota az I. csoportban 502 mű 574 kötettel 717 kor. 89 fillér értékben; a II. csoportban 434 mű 455 kötetben 1017 kor. 68 fill. értékben: az egész könyvtári állomány 936 mű 1029 kötettel.

XII.

Iskolai gyűjtemények gyarapodása.

a) A kollegiumi nagykönyvtár.

Akadémiai Értesítő, 1907-iki évf.

Állattani Közlemények, 1907-iki évf.

Almanach 1905-re. Bp. 1905. 1 drb.

Antal Géza dr.: Tanulmányok. Pápa, 1908. 1 drb.

Arany János: Nagyobb elbeszélések. Bp. 1872. 2 drb.

Archeologiai Értesítő, XXVII. 1—4. f.

Asbóth Oszkár: Szlav jövevényszavaink. Bp. 1907. 1 drb.

Athenaeum, 1907-iki évf.

Balogh Jenő: Emlékbeszéd Fayer László felett. Bp. 1907. 1 drb.

Barcsa I. dr.: A tiszántuli ref. egyh. kerület története. Debrecen. 1906. 2 drb.

Bernátsky Jenő dr.: A hazai asparagus félek monographiája. Bp. 1907. 1 drb.

- Beszédek tára, záradékul az 1837-iki erdélyi orsz. gyűlési jegyzőkönyvhöz. Nagyszeben. 1837. 1 drb.
- Biblia (szent). Ford. Károli G. Bp. 1871. 1 drb.
- Biró Sándor: Vallásos gondolatok Arany J. költeményei alapján. Székelyudvarhely. 1907. 1 drb.
- Borovszky Samu dr.: Szendrő vára. Bp. 1908. 1 drb.
- Borzák József: Az ókori klasszikusok és Kazinczy. Bp. 1906. 1 drb.
- Bourdeau János: A jelenkori gondolkozás mesterei. Bp. 1907. 1 drb.
- Budapesti Szemle, 1907-iki évf.
- Caesar: Commentarii de bello Gallico. Lipcse. 1908. 1 drb. 3 pld.
- Cicero: Opera rhetorica. Lipcse. 1908. 2 drb. 3 pld.
- Cicero: Opera philosophica. Lipcse. 1904. 3 drb. 3 pld.
- Cicero: Orationes. Lipcse. 1901. 3 drb. 3 pld.
- Cicero: Epistolae. Lipcse. 1904. 2 drb. 3 pld.
- Curtius Rufus: Historiarum Alexandri Magni libri. Lipcse. 1904. 1 drb. 3 pld.
- Család és Iskola, 1907-iki évf.
- Dániel Gábor: Adatok a vargyasi Dániel-család történetéhez. Bp. 1908. 1 drb.
- Dante: A purgatorium. Kolozsvár. 1907. 1 drb.
- Denkmäler des klassischen Altertums. München und Leipzig. 1887—88. I—III. k. 3 drb.
- Dent's The First Latin Book. London. 1906. 1 drb.
- Diekmann József dr.: Elemente der neuern Algebra. Leipzig. 1889. 1 drb.
- Dóczi Lajos: Csók Bp. 1873. 1 drb.
- Egészség, 1907-iki évf.
- Egyetemes irodalomtörténet. III. k. Bp. 1908. 1 drb.
- Egyetemes ev. ref. konventi jkv. Debrecen. 1907-8. 2 drb.
- Egyetemes tanügyi bizottsági jkv. Pápa 1907. 1 drb.
- Egyetemes Philologiai Közlöny. 1907-iki évf.
- E. M. K. E. 1907-ik évi jelentése. Kolozsvár. 1907. 1 drb.
- Emlékbeszédek. XIII. 4—9. 6 drb.
- Emléklap Gróf Tisza István főgondnökká avatása ünnepélyéről. Pápa. 1907. 1 drb.
- Endrődi Sándor: Századunk irodalma. Bp. 1900. 1 drb.

- Entz Géza dr.: A tintinnidák szervezete. Bp. 1908. 1 drb.
 Erdély. 1907-iki évf.
 Erdély nagyfejedelemsége 1841-iki orsz. gyűlésének irománykönyve.
 Klvár. 1841. 1 drb.
 Erdélyi ev. ref. egyházkerületi jkv. 1907—908. 3 drb.
 Erdélyi Muzeum 1907-iki évf.
 Erdélyi Muzeum Egyesület évkönyve 1907-re. Klvár. 1908. 1 drb.
 Erdélyi Nemzeti Muzeum könyvtára feles számú könyveinek jegyzéke. Klvár. 1908. 1 drb.
 Erdélyi Protestáns Lap, 1907-iki évf.
 Erdélyi ref. egyházkerületnél őrzött végrendeletek. Klvár. 1907. 1 darab.
 Erdélyi rendek 1841-iki országgyűlésének jkve. Klvár. 1841. 1 drb.
 Eröss Lajos: Apologetika. Debrecen. 1905. 1 drb.
 Escott T. H.: A mai Anglia, III. köt. Bp. 1907. 1 drb.
 Ethnographia 1907-iki évf.
 Évkönyve a hunyadmegyei tört. és régészeti társulatnak. Szerk. Barthos Indár. Déva. 1907. 3 drb.
 Évkönyve az Orsz. Reform. Tanáregyesületnek 1907—908-ra.
 Fabó Bertalan dr.: A magyar népdal zenei fejlődése, Bp. 1907. 1 darab.
 Fazakas József dr.: Hogyan tanult Goethe. Klvár. 1907. 1 drb.
 Ferdinandy Gejza: A rendi elemek a magyar alkotmányban. Bp. 1907. 1 drb.
 Ferenczy Zoltán: Petőfi és a szocializmus. Bp. 1907. 1 drb.
 Fináczy Ernő dr.: Az ókori nevelés tört. Bp. 1906. 1 drb.
 Flammarion Camille: Népszerű csillagászat. Ford. Hoitsy Pál és Huszár Imre. Bp. 1880. 2 drb.
 Földes Imre: A királyné. Bp. 1907. 1 drb.
 Földes Imre: Dacos lelkek. Bp. 1907. 1 drb.
 Földes Imre: A király arája. Bp. 1907. 1 drb.
 Földrajzi Közlemények 1907-iki évf.
 Fülöp Áron: Attila fiai. Bp. 1 darab.
 Gaál Mózes: Nemzetünk nagy költői. Bp. 2 drb.
 Geréb-Morvay: Kis latin nyelvkönyv. Bp. 1907. 1 drb.
 Goethe: Hermann und Dorothea. Langenzalza. 1894. 1 drb.
 Goethe: Iphigenie auf Tauris. Langenzalza. 1899. 1 drb.

- Goldziher Ignác: Ury János. Bp. 1908. 1 drb.
- Goldziher Ignác: Emlékbeszéd Gr. Kuun Géza felett. Bp. 1907. 1 drb.
- Gombocz Endre: A populus nem monographiája. Bp. 1908. 1 drb.
- Gönczi L.: A székelyudvarhelyi ref. koll. az utóbbi másfél évtized alatt. Székelyudvarhely. 1907. 1 drb.
- Gyakorlati Paedagogia, 1907-iki évf.
- (A) Gyógypedagógiai oktatásügy állapota hazánkban. Bp. 1907. 1 darab.
- Hampel József: Ujabb tanulmányok a honfoglalási kor emlékeiről. Bp. 1907. 1 drb.
- Helységnévtára a magy. szent korona országainak. Bp. 1907. 1 drb.
- Herkules, 1907-iki évf.
- Hivatalos Közlöny, 1907-iki évf.
- Hoitsy Pál: Az égi mozgások elméletének néhány fejezete. Bp. 1907. 1 drb.
- Holzmüller Gusztáv: Die Planimetrie. Leipzig. 1905. 1 drb.
- Horatius Flaccus: Opera Omnia. Lipcse. 1903. 1 drb.
- Huszdik Század, 1907-iki évf.
- (Az) Időjárás, 1907-iki évf.
- Igazgatói értekezleti jkv, Kvár, 1908. 1 drb.
- Igazgatótanácsi intézkedések. Klvár. 1907. 1 drb.
- Iskolai zászlóaljok szervezése. Kecskemét. 1907. 1 drb.
- Ismétlő-füzet a Hirn-Paulay olv. könyvhöz. Bp. 1906. 1 drb.
- Janovics Jenő dr.: A magyar dráma irányai. Bp. 1907. 1 drb.
- Jelentés az Arany János társaság 1906. évi működéséről. Bpest. 1907. 1 drb.
- Jelentés a Székely Nemzeti Múzeum 1907-iki állapotáról. Sepsiszentgyörgy 1908. 1 drb.
- Jelentése Sepsiszentgyörgy polgármesterének 1906-ról. Sepsiszentgyörgy. 1907. 1 drb.
- Kalmár Elek: Tanári névkönyv. Bp. 1 drb.
- Karácsonyi János: Hogyan lett Szt. István koronája a magy. szent korona felső részévé. Bp. 1908. 1 drb.
- Kégl Sándor: Dselal Ed-din Rumi négysoros versei. Bp. 1907. 1 darab.
- Kiss István R.: Br. Radvánszky Béla emlékezete. Bp. 1907. 1 drb.
- Kiss Lajos: Világtörténelem. Ujkor III. köt. Sárosp. 1906. 1 drb.

- Kleyer A.: Lehrbuch der Integralrechnung. I. Theil. Bremerhaven, 1 darab.
- Kleyer A.: Lehrbuch der Differentialrechnung. Bremerhaven. 3 drb
(A) Kolozsvári ref. egyházmegye Választon tartott közgyűlésének jkve. Klvár. 1908. 1 drb.
- Kovács Gyula: Költemények. Bp. 1892. 1 drb.
- Kräuter Ferenc dr.: A niczkyfalvi német nyelvjárás. Bp. 1907. 1 darab.
- Kurz Henrik: Geschichte der deutschen Literatur. Leipzig. 1881—1887. 4 drb.
- Láska W. dr.: Einführung in die Funktionentheorie. Bremerhaven. 1 darab.
- Lehrproben und Lehrgänge. 1407-iki évf.
- Lessing: Minna von Barnhelm. Langenza. 1898. 1 drb.
- Livius: Libri ab urbe condita. Lipcse. 1906. 5 drb. I—IV. kötet 3 példány.
- Lóczy Lajos: Emlékbeszéd Reclus Elisée felett. Bp. 1908. 1 drb.
- Lamberg August: Präparation zu deutschen Gedichten. Langenza. 1899—1900. 3 darab.
- Magyar Chémiai folyóirat, 1907-iki évf.
- Magyar Nyelvőr, 1907-iki évf.
- Magyar Tanügy, 1904—1905-iki évf.
- Magyar Történeti Életrajzok, 1907-iki évf.
- Magyarország műemlékei. Szerk. Br. Forster Gyula. Bp. 1905—1906. 2 darab.
- Magyarország vármegyéi és városai 3 drb.
- Magyar Könyvszemle, 1907-iki évf.
- Magyar Lexicon. Szerk. Somogyi Ede Bp. 1879—85. 16 drb.
- Magyar Paedagógia, 1907-iki évf.
- Magyar Protestáns Egyháztörténeti Adatai. Bp. 1907. 1 drb.
- Magyar Tud. Akad. Almanach 1908-ra. Bp. 1908. 1 drb.
- Magyari Géza: Ujabb irányok a nemzetközi perjogban. Bp. 1907. 1 darab.
- Marczali Henrik: Az 1790—1-iki országgyűlés: Bp. 1907. 2 drb.
- Márky Sándor dr.: Árpád vezér. Klvár, 1907. 1 drb.
- Maszyik Endre dr.: Jézus élete. II. r. Bp. 1907. 1 drb.
- Mathematikai és Fizikai Lapok, 1907-iki évf.

- Matematikai és term. tud. Ertesítő. XXV. 2—5. XXVI. 1—5 drb.
 Matematikai és term. tud. Közlemények. XXIX. 3—4. XXX. 1—
 2. 4 drb.
 Méhely Lajos dr. : *Prospalax priscus*. Bp. 1908. 1 drb.
 Melich János : Révai Miklós nyelvtudománya. Bp. 1908. 1 drb.
 Mikes Kelemen (Zágoni) : *Levelek*. Kiadta Toldy F. Bp. 1861.
 1 darab.
 Mikszáth Kálmán : Jókai Mór élete és kora. Bp. 1907. 2 drb.
Monatschrift für höhere Schulen. 1907-iki évf.
 (A) Műveltség könyvtára V. köt. Bp. 1907. 1 drb.
 Művészetek története. Szerk. Beöthy Zs. II. köt. Bp. 1907. 1 drb.
 Naplója a szabadtanítás 1907-iki pécsi kongresszusának. Bp. 1908.
 1 darab.
 Némethy Géza : *De epodo Horatii cataleptis Vergilii inserto*. Bp.
 1908. 1 drb.
 Némethy Géza : *Ovidius és Lygdamus*. Bp. 1908. 1 drb.
Nepotis bitae. Lipcse. 1890. 1 drb. 3 pld.
 Népszerű utmutatás a kolera ellen. Bp. 1907. 1 drb.
 Névtára a tiszai ágost. hitv. egyházkerületeknek. Miskolc. 1907.
 1 darab.
 Nietzsche : *Tul az erkölcs világán*. Bp. 1907. 1 drb.
 Növénytani közlemények 1907-iki évf.
 Nyelvtudományi közlemények. XXXVII. 1—4. sz. 3 drb.
 Országos középiskolai tanári kongresszus Naplója és jkve. Bp.
 1908. 1 drb.
 Országos középiskolai tanáregyesületi Közlöny 1906—7-ik évf.
 Ortvy Tivadar : Emlékbeszéd Wosinszky Mór felett. Bp. 1908.
 1 darab.
 Ortvy Tivadar : *Az őseember táplálkozása*. Bp. 1907. 1 drb.
Ovidius Naso : Carmina. 1904—7. 3 drb. I—III. k. 3 pld.
 Pálincás Béla : *Egyetemes pályamutató*. Nagybánya. 1907. 1 drb.
 Pauler Ákos : *Az ethikai megismerés természete*. Bp. 1907. 1 drb.
Paulys Real—Encyclopädie. Stuttgart. 1007. 1 drb.
 Pekár Károly : *Pozitiv aesthetika*. Bp. 1897. 1 drb.
 Petőfi S. : *Költemények*. Bp. 1877. 3 drb.
Phaedrus : Fabulae Aesopiae. Lipese. 1903. 1 drb.
 Pintér Pál : *Kémiai praktikum*. Debrecen. 1907. 1 drb.

- (A) Protestáns Orsz. Árvaegylet választmányának jelentése 1906-ról Bp. 1907. 1 drb.
- Protestáns Szemle, 1907-iki évf.
- Protestáns Zeneközlöny 1907-iki évf.
- Rajz, 1907-iki évfolyam.
- Révai Miklós : *Elaboratio grammatica Hungarica* Bp. 1908. 1 drb.
- Sallustius Crispus : *Opera, quae supersunt.* Lipcse. 1904. 1 drb.
3 példány.
- Sándor József : Emlékezés Gr. Kornis Viktor és Gr. Teleki Domokosra. Klvár. 1097. 1 drb.
- Sárospataki Reform. Lapok, 1905-iki évfolyam.
- Schiller : *Jungfrau von Oleans.* Langenzalza. 1906. 1 drb.
- Schiller : *Wilhelm Tell.* Langenzalza. 1902. 1 drb.
- Schiller : *Wallenstein.* Langenzalza. 1897. 1 drb.
- Schmidt József : *Az itáliai nyelvcsalád helyzete.* Bp. 1907. 1 drb.
- Schülke : *Aufgaben—Sammlung.* Leipzig. 1902. 1906. 2 drb.
- Stilusgyakorlatok Sallustiusához, Ciceróhoz. Bp. 1908. 2 drb.
- Századok 1907-iki évfolyam.
- Szemere M. : *A hármas szövetségről a delegációban.* Bp. 1904.
1 darab.
- Szemere M. : *A fenséges uralkodóház figyelmébe.* Bp. 1903. 1 drb.
- Szemere M. : *Civillista és politika,* Bp. 1904. 1 drb.
- Szentkláray Jenő : *A szerb monostoregyházak történeti emlékei Délmagyarországon,* Bp. 1908. 1 drb.
- Szinnyei J. : *Magyar írók élete és munkái* 1907-iki évfolyam.
- Szinnyei J. : *Magyar Tájszótár.* Bp. 1893. 2 drb.
- Szinnyei J. : *A magyar nyelv.* Bp. 1906. 1 drb.
- Szinnyei J. : *Magyar olvasóköny. I—III. rész.* Bp. 1903—906.
3 darab.
- Szinnyei J. : *Iskolai magyar nyelvtan. I—II. köt.* Bp. 1905—906.
2 darab.
- Szinnyei J. : *Rendszeres magyar nyelvtan.* 1905. 1 drb.
- Sztripszky Hiador dr. : *Az erdélyi halászat ismeretéhez.* Klvár
1908. 1 drb.
- Tacitus : *Libri, qui supersunt.* Lipcse. 1902. 2 drb 3 péld.
- Természettudományi Közlöny 1907-iki évf.
- Toldy F. : *Irodalmi beszédek.* Bp. 1872. 2 drb.

Testgyakorlat tárgyában lefolyt szakértekezlet jkve. Bp. 1908.
1 darab.

Tornaügy 1906—7-iki évfolyam.

Történelmi Tár 1907--iki évfolyam.

Tóth Béla : Szálló igék lexikona. Bp. 1906. 1 drb.

Ürmösi Lajos : Erdély irányadó lapja. Klvár. 1901. 1 drb.

Utasítás az ázsiai kolera tárgyában. Bp. 1907. 1 drb.

Vallás- és közokt. Miniszter jelentése 1806-ról. 1 drb. 2 példány.

Váradai Antal : Szt. Margit asszony. Bp. 1907. 1 drb.

Warga Lajos : A keresztyén egyház történelme. Sárospatak. 1906.
2 darab.

Vécsei Tamás : Emlékbeszéd Hoffmann Pál felett. Bp. 1908.
1 darab.

Venetianer Frigyes : Mehemed Ervin Bej. Bp. 1906. 1 drb.

Vergilius M. : Bucolica et Georgica Lipcse. 1907. 1 drb. 3 pld.

Wergilius M. : Aeneis. Lipcse. 1907. 1 darab.

Wohlfahrt dr. : Uj testamentum magyarázata. Átdolg. Incze és
Herepei. Klvár. 1852. 1 drb.

Zsilinszky Mihály : Emlékbeszéd Br. Radvánszky Béla felett. Bp.
1907. 1 drb.

A fent részletezett kimutatás szerint szaporodott könyvtárunk az 1907—8-iki isk. évben — nem számítva új műnek a múlt évben megkezdett, vagy folyamatban volt folyóiratokat, folytatásokat — 150 művel 317 drbban és 1243·92 kor. értékben.

E gyarapodásból a Közkönyvtárra esik 115 mű, 211 drb, 654·40 kor. érték; a Kiskönyvtárra esik 35 mű, 106 drb, 589·52 kor. érték.

A könyvtár összes állománya 1908. július 1-én 12045 mű, 20808 drbban. Ebből a közkönyvtár állománya 9456 mű, 14103 drb. a Kiskönyvtaré 1358 mű, 4775 drb; a Gyulai könyvtaré 1231 mű, 1930 drb. — Nincs ideszámítva mintegy 150 drb isk. Ertesítő évenként.

Az összes művek a következőképen oszlanak meg : Önálló szakmunka van 10564 mű, 15221 drbban; tudományos folyóirat van : 184 mű, 3447 drbban; vegyes tartalmu mű van : 1297 mű, 2140 darabban.

A könyvtár megközelítő értéke : 54364 korona.

Könyvvásárlásra fordítottunk ebben az évben 920 koronát, melyből 583 korona a Kiskönyvtár gyarapodására esik.

Ajándékaikkal gyarapították a könyvtárt a vallás- és közokt. miniszter úr, Gönczi Lajos ig., Fazakas József dr. tanár, az EMKE, Barthos Indár tanár, Biró Sándor tanár, Szemere Miklós, Borzsák József tanár, Hoitsy Pál képv., Pap Ferenc, id. Daniel Gábor ny. főispán, Szabó Árpád tanár; egyes kiadók; Illyés István néhai koll. pénztáros hagyatékából kaptunk 31 db értékes művet. Fogadják a nemes adakozók a megérdemelt szives köszönetet.

A könyvtárt használta ebben az isk. évben 505 személy és használatra kivett összesen 1175 db könyvet.

b) Természettani szertár.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium ajándéka: Vozáry Pál: A naprendszer térképe, vászonra huzva. 14 kor. Az eszközök száma 470 db, 8662·69 korona értékben.

c) Természetrajzi szertár.

A szertár gyarapodott egy szép homoki viperával 10 korona értékben; *Kühnl* Vencel mérnök ur ajándéka. A Jung Henrik-féle természetrajzi új falitáblákból megszereztetett 30 db 114 korona értékben. Állomány: 4483 darab 6554 korona értékben.

d) Rajzszertár.

A rajzszertár áll összesen 573 darabból 472 kor. 69 fill. értékben. Ez évi gyarapodás 24 darab fa és gipszminta 71 korona 32 fillér értékben.

e) Tornaszertár.

Az 1907—908. évi gyarapodás értéke 29 kor. Az utolsó négy évi romlás értéke összesen 35 kor. Tényleges állomány értéke az 1907—908. év végén 3208·90 korona.

f) Történelmi és földrajzi szertár.

Vétel útján: A magyar korona országainak iskolai fal térképe. *B) kiadás;* Kogutovitz terv. 14 kor. — A római birodalom legnagyobb kiterjedése korában; Kogutovitz terv. 20 korona. — Balkán félsziget; terv. Kogutovitz, 22 korona. — Oroszország, terv. Kogutovitz, 22 korona. — Graecia, terv. Kogutovitz, 16:50 kor. — Évi gyarapodás 5 drb, 94 korona 50 fillér értékben.

g) Kép-, érem- és régiségtár.

Ajándékozás útján: 1 drb bronz érem, Kassay F. Dénes III. o. tanulótól. 1 drb régi mivű vaskulcs Benkő Sándor III. o. tanulótól. 1 darab ezüst érem Neumann Miksa VIII. o. tanulótól. 1 darab lengyel ezüst penz, Lengyel Gyula VII. o. tanulótól. 1 drb emlékérem a szabadságharcunk 50 éves évfordulójáról, Fekete Lajos I. o. tanulótól. 1 drb német emlékérem, Robonyi Elemér I. o. tanulótól.

Vétel útján: 1 drb régi római kőoltár és 1 drb régi római áldozó kőedény; mindkettő a homoródszentpáli ásatásokból. Vétel-áruk 4 korona.

XIII.

A tanulók névsora és osztályzata.*)

I. osztály		Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Földrajz	Számítan	Természetrajz	Mértani rajz	Szépírás	Énekelmélet	Egyházi ének	Torna	Általános oszt.
	Balázs Ferenc	2	3	4	4	3	4	2	4	3	3	3	2	4
	Boda Lajos	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
	Bodrogi György	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3
	Boér Virgil róm. kath.	1	2	3	3	2	3	1	3	2	1	—	2	3
5	Borbáth István	1	1	2	2	2	1	1	1	1	2	3	1	2
	Csulak Ferenc	1	1	2	2	1	1	1	2	2	2	2	2	2
	Damó Gábor	1	2	3	4	3	3	3	3	2	2	1	2	4
	Dénes Béla izraelita	1	1	2	3	2	3	3	3	2	1	—	2	3
	Fekete Lajos unit.	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	—	1	2
10	Gábos Zoltán	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
	Groák László	1	1	2	2	2	2	1	2	2	1	2	3	2
	Gönczi Pál	1	2	2	3	3	3	2	3	2	2	2	2	3
	Gyarmathy Ferenc	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2
	Gyorgyeszku Illés gör. kath.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	—	2	1
15	Hajdó Albert	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Jakab József	1	1	2	2	2	2	2	1	1	1	2	2	2
	Józsa Lajos róm. kath.	1	2	3	3	3	3	2	3	2	3	—	3	3
	Kabos Gábor	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2
	Kassay Sándor	1	2	2	2	2	3	2	3	3	3	2	3	3
20	Kelemen Lajos	1	3	4	4	3	3	3	3	2	3	3	3	4
	Kertész Béla	1	3	2	3	2	3	3	3	2	1	2	1	3

*) A tantárgyaknál: 1 = jeles, 2 = jó, 3 = elégséges, 4 = elégtelen.
fm. = felmentve.

Magaviseletnél: 1 = jó, 2 = szabályszerű, 3 = kevésbé szabályszerű
4 = rossz.

I. osztály		Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Földrajz	Számтан	Természetráaj	Mértani ráaj	Szépírás	Enekelmélet	Egyházi ének	Torna	Általános oszt.
	Koncz Árpád	1	2	2	3	2	2	1	2	3	3	1	1	2
	Koncz Gyula	1	2	3	3	3	2	3	2	2	3	3	2	3
	Kovács Endre	1	1	2	2	2	1	1	2	1	2	2	3	2
25	Kökössy Albert	1	2	4	4	3	3	3	3	3	3	2	2	4
	Lukácsffy Jenő	1	2	2	3	2	3	3	3	2	2	1	2	3
	Márton Dénes	1	2	2	2	1	2	2	2	2	3	2	2	2
	Miklós József	1	2	3	3	3	3	2	4	3	3	3	3	4
	Nagy Géza	1	1	2	2	2	1	1	2	2	3	1	2	2
30	Ozsváth József	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	2	3
	Papp László unit.	1	2	4	4	3	4	3	4	2	3	—	2	4
	Papp Ödön unit.	1	2	3	4	2	3	3	3	3	2	—	2	4
	Pál Dénes	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
	Péter Gábor	1	1	2	1	2	2	1	2	2	1	1	2	2
35	Robonyi Elemér ág. ev.	1	3	2	3	2	3	3	3	2	2	—	3	3
	Sándor József	2	2	3	3	3	4	2	3	3	3	3	3	4
	Szabó Béla	1	2	3	4	3	3	3	3	3	2	2	3	4
	Szabó Ferenc	1	2	3	3	3	3	2	3	2	2	2	2	3
	Szabó Mihály	1	2	2	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
40	Varga Pál unit.	1	1	1	1	2	1	2	1	2	1	—	3	2
	Zsigmond József	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2

Eltávozott : Toporcán Viktor.

Hittanorákra bejártak : Almási (Girtsits) Sándor, Kovács Pál, Walther Vilmos reáliskolai tanulók.

II. osztály.

	Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Földrajz	Számтан	Természetráaj	Mértani rajz	Szépírás	Egyházi ének	Énekelmélet	Torna	Általános oszt.
Balázs Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Baló Sámuel	1	1	2	2	3	2	2	2	1	1	1	3	2
Bartha Ödön	2	2	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	4
Barthalis Imre	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	2	3
5 Bányai László	1	1	1	2	2	1	2	3	3	2	1	2	2
Benjámín Pál izr.	1	1	3	3	2	3	3	3	2	—	3	3	3
Bodolla Gábor	1	3	3	3	3	2	2	2	2	2	1	3	3
Böjte Zoltán	1	1	2	2	2	2	2	3	2	2	1	2	2
Buzogány Mózes	1	1	3	3	3	3	3	3	2	2	1	3	3
10 Császár Géza	1	2	2	2	2	3	3	3	2	2	1	3	3
Csép Dezső	1	3	3	4	3	3	3	3	2	3	1	2	4
Dézsi András	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Erzse Miklós uj, ism.	1	2	2	3	2	2	2	1	1	2	1	2	2
Érsek Elek	1	2	2	2	2	3	2	2	2	2	1	2	2
15 Farkas László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Gál Sámuel uj	1	1	2	2	2	2	2	2	1	3	3	2	2
Ghise János g. kel.	1	2	3	3	2	3	3	3	2	—	3	3	3
Gyertyánosi Károly	1	2	3	3	2	3	2	3	2	2	2	2	3
Györfi Domokos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1
20 Hirsch Márton izr.	1	1	1	1	1	1	1	2	2	—	1	3	1
Incze Ferenc	1	2	3	3	3	3	3	3	1	1	1	2	3
Kassay László	1	2	2	1	2	1	1	2	2	1	1	3	2
Kassay F. Pál	1	2	2	2	3	3	2	2	2	2	3	3	3
Kállay Károly	1	2	2	2	2	2	1	2	1	1	1	2	2
25 Kertész Gyula	1	2	2	2	3	3	2	2	2	1	1	2	3
Kovács József	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	1	3	2
Kun Béla uj, izr.	1	1	3	3	3	2	2	3	3	—	1	3	3
Lőrinczi Sándor	1	2	3	3	2	2	2	3	3	2	1	2	3
Mester Gábor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1
30 Molnár Domokos	1	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	3
Nagy Lajos	1	2	3	3	3	2	2	3	2	2	2	2	3
Nagy Mózes	1	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1 ^m	2	2
Orbán Dénes	1	2	3	3	2	3	3	3	3	1	1	3	3
Ozsváth Árpád	1	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2 ^m	2	2
35 Pál István	2	3	3	3	3	3	3	3	2	3	2	3	3
Poéti Árpád uj, róm. kath.	2	2	3	4	3	3	3	3	3	—	2	3	4

II. osztály		Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Földrajz	Számítan	Természetráaj	Mértani rajz	Szépíráás	Egyházi ének	Enekelmélet	Torna	Általános oszt.
	Schvarcz Ödön	1	1	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2
	Solymossy Gyula	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2
	Spitzer Márton izr.	1	1	2	2	2	2	2	2	—	2	2	2	2
40	Szabó András uj	2	2	3	3	2	2	3	2	2	2	3	1	3
	Szabó Bálint	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Székely János	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1
	Talányi Ottó róm. kath.	1	2	3	3	3	3	3	3	2	—	2	3	3
	Ujvárosi Vilmos evang.	1	1	3	3	3	3	2	3	3	—	1	3	3
45	Zólya András evang.	1	2	2	2	2	3	2	2	2	1	1	2	2
	Zrinyi Nándor r. kath.	1	1	2	2	2	2	2	1	1	—	2	3	2

Hittanórákra bejártak: Birtalan Lajos, Bányai Ödön reális-
kolai tanulók.

III. osztály		Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Német	Földrajz	Történelem	Mennyiségtan	Mértani rajz	Énekelmélet	Egyházi ének	Testgyakorlat	Általános oszt.
	Bardocz József	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	3
	Bencze Dénes unitárius	1	2	3	2	2	3	3	2	2	2	—	2	3
	Benkő Sándor	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1	3
	Biró Gyula róm. kath.	1	2	2	3	3	2	2	3	3	2	—	1	3
5	Botos Andor	1	3	2	3	3	3	3	4	3	1	1	1	4
	Csanádi György	1	1	1	2	2	1	1	1	2	1	2	2	2
	Csép Béla	1	2	3	3	2	2	2	3	2	2	2	2	3
	Damó István	1	3	3	4	4	3	3	4	3	1	1	1	4
	Dózsa Dániel	1	1	2	2	2	2	2	3	2	2	1	3	2
10	Fábián Károly	1	2	3	4	3	3	2	3	3	3	2	2	4
	Kassay Dénes	1	3	3	3	3	3	3	3	3	1	2	3	3
	Kenyeres Lajos	1	1	2	3	2	2	2	2	2	2	1	1	2
	Kenyeres László	1	1	2	3	2	2	2	2	2	1	1	1	2
	Keresztély István	1	1	2	3	2	3	2	3	2	1	1	2	3
15	Keresztes József	1	1	2	3	2	1	1	2	1	1	1	1	2
	Kovács B. Albert	1	2	3	3	3	3	3	3	2	3	1	3	3
	Kovács István	1	2	2	3	2	2	2	2	1	3	2	2	2
	Kühnl Gyula róm. kath.	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	—	2	1
	László Tibor	1	2	2	3	3	2	1	3	3	1	1	2	3
20	Máthé Elek	1	2	3	3	2	2	2	3	3	2	2	2	3
	Méburger Frigyes ág. evang.	1	2	2	3	1	2	2	2	2	1	—	1	2
	Molnár Jenő	1	2	3	4	3	4	4	4	3	1	1	1	4
	Nagy Gyula	1	2	2	3	2	3	3	2	2	2	1	2	3
	Orbán Sándor ismétlő	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2
25	Osváth Balázs	1	2	2	4	3	2	2	3	2	2	2	2	4
	Palló Sándor	1	1	3	3	3	2	2	2	2	2	2	3	3
	Sándor Mózes	1	1	3	3	2	2	2	3	2	1	1	3	3
	Schaftent Jenő ág. evang.	1	3	3	3	3	3	3	3	3	1	—	3	3
	Simó Zoltán	1	2	2	3	3	2	2	2	3	1	1	2	3
30	Solymossy János	1	2	3	3	2	2	2	2	2	1	2	1	3
	Szász Károly	1	3	3	4	3	3	2	4	3	2	2	2	4
	Székely János	1	2	3	4	3	2	3	3	3	2	2	3	4
	Szoboszlai András róm. kath.	1	1	3	3	3	3	2	3	2	2	—	1	3
	Vida Albert	1	2	3	4	2	3	3	3	3	2	2	fm.	4
35	Vida Bálint	1	1	2	2	2	1	1	2	2	1	1	fm.	2

Hittanórákra bejártak: Farkas Imre, Horváth Zsigmond, Mézt Gyula, Solymossy László reáliskolai tanulók.

IV. osztály

Vallás
Magyar
Latin
Német
Történelem
Mennyiségtan
Természetráaj
Mértani rajz
Enekelmélet
Egyházi ének
Testgyakorlat
Általános oszt.
Magaviselet

	Adorján Gyula	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	1
	Albert Géza unit.	2	3	3	3	2	3	3	3	3	—	1	3	1
	Balogh Gerő	2	3	4	3	3	3	3	2	2	2	1	4	1
	Benedek Lajos unit.	2	2	3	2	2	1	2	2	3	—	3	2	1
5	Biró István	2	3	3	4	2	3	3	3	1	1	3	4	1
	Biró Tibor	1	2	2	1	1	2	2	2	2	3	2	2	1
	Bodrogi Endre	3	3	4	3	3	3	3	3	1	3	2	4	1
	Fosztó Béla ism.	2	3	3	3	2	3	2	2	3	3	2	3	1
	Gábos Dénes	1	2	3	2	2	2	2	2	3	1	1	2	1
10	Gotthárd Lajos unit.	2	4	4	3	2	3	3	3	2	—	1	4	1
	Gyarmathy Miklós	2	4	4	4	3	3	3	4	3	3	3	4	1
	Koncz Ármin	2	2	3	2	2	3	2	2	3	3	2	3	1
	Kovács Gábor	2	3	3	3	2	3	2	3	1	3	3	3	1
	Lukács Elemér róm. kath.	2	4	4	4	2	3	3	4	3	—	3	4	1
15	Miklósy Géza róm. kath.	2	3	3	3	2	3	3	3	2	—	3	3	1
	Mózes Jenő	2	3	3	3	2	2	3	3	3	2	3	3	1
	Nagy Gábor	1	1	3	3	2	2	2	3	1	2	3	3	1
	Neamtiu Oktáv gör. kath.	3	2	2	2	2	2	3	2	3	—	2	2	1
	Nemes István	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	fr.	3	1
20	Orendi Vilmos ág. ev.	2	3	2	1	2	2	2	3	1	—	1	3	1
	Pap Zoltán	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	fr.	3	1
	Péter Áron	2	2	3	2	1	2	2	2	1	1	2	2	1
	Potsa György	3	3	3	3	3	3	3	2	3	3	—	3	1
	Pütkösti László	3	3	3	3	2	2	3	3	2	1	3	3	1
25	Rácz Sándor	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2	1	2	1
	Rájk Gyula	1	1	2	2	1	1	2	2	1	3	fr.	2	1
	Szabó Kálmán	2	3	3	3	2	3	2	2	2	1	2	3	1
	Száva Géza	1	1	2	2	1	2	1	2	1	1	1	2	1
	Török József	1	1	1	1	2	1	2	1	1	—	2	2	1
	Ujvárosi Márton ág. ev.	3	4	4	3	3	3	3	3	2	—	3	4	1

Kimaradt: Soanca János.

Hittanórákra bejártak: Bán Ferenc, Bartha Zoltán, Fülöp Gyula, Keresztes Dénes, Kolumbán Antal, Száva Albert a reáliskolából és Horváth Béla a róm. kath. gimnáziumból.

V. osztály

	Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Görög	Görögpót. irod.	Rajz	Német	Történelem	Mennyiségtan	Természettan	Ének	Tesgyakorlat	Általános oszt.
	Adorján Gábor	1	2	1	3	3	—	2	2	1	2	1	1	3
	Baborszky Antal róm. kath.	1	1	1	2	1	—	2	1	2	1	1	2	2
	Bakk Sándor	1	1	2	3	2	—	2	2	2	1	3	2	2
	Bartha Andor	1	3	2	3	3	—	3	3	3	3	2	2	3
5	Bedő Miklós unit.	1	2	3	3	3	—	3	3	2	2	—	2	3
	Benedek Mihály	1	1	2	2	2	—	1	2	2	2	1	2	2
	Csomor István ág. ev.	1	1	1	2	1	—	1	1	2	1	1	2	2
	Deák Jenő ism.	1	1	1	2	—	1	2	1	2	2	1	1	2
	Demeter Kálmán	1	2	3	4	—	2	2	3	3	3	2	2	4
10	Dózsa Dezső	1	1	3	3	—	2	2	2	3	3	2	1	3
	Flórián László róm. kath.	1	3	3	3	—	3	3	3	3	4	—	1	4
	Fosztó György	1	1	1	2	1	—	2	1	1	1	1	2	2
	Gál Dénes	1	1	2	2	2	—	2	1	2	2	1	2	2
	Gelb Dezső izr.	1	1	3	3	—	2	2	2	3	3	3	—	3
15	Györffy Ferenc unit.	1	1	1	1	2	1	—	1	1	1	1	2	1
	Héja Kálmán róm. kath.	1	2	3	4	—	3	2	2	3	4	4	—	4
	Hirsch Lajos izr.	1	1	3	3	3	—	1	3	3	3	—	3	3
	Imreh János	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1
	Keresztes Géza	2	2	2	4	—	2	2	3	3	3	3	1	4
20	Kis András	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	1	1
	Kis Ernő	2	3	3	4	4	—	4	3	3	3	2	1	4
	Kis Gyula	1	2	2	3	2	—	3	3	3	2	1	2	3
	Kónya Kálmán	1	3	3	3	—	2	2	3	3	3	3	3	3
	Kovács Ferenc	1	1	1	2	1	—	1	1	2	2	1	2	2
25	Kovács N. Jenő	1	2	3	3	—	2	3	3	2	3	2	1	3
	Kovács N. Kálmán	1	2	2	3	—	2	2	3	2	3	2	1	2
	Kun Emil izr.	1	1	2	4	—	1	2	1	3	3	3	—	4
	Lőrincz Gyula	1	1	1	2	1	—	1	1	1	1	1	2	1
	Mihály Zoltán	1	3	3	4	—	3	2	3	3	4	4	2	4
30	Miklóssy Károly	1	3	3	4	—	3	2	3	3	3	3	2	4
	Nagy István	1	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	2	1
	Nagy Miklós	1	1	1	3	—	1	2	2	3	3	2	2	3
	Ördög Lajos	1	1	1	2	1	—	1	1	1	1	1	1	1
	Paltineán Gergely gör. kel.	1	1	2	3	—	1	1	1	1	2	—	2	2
35	Sándor Lajos	1	2	3	3	2	—	2	3	3	3	2	2	3
	Sebesi Andor	1	3	3	3	3	—	1	2	3	3	3	3	3
	Solymossy István	1	1	1	1	—	1	1	1	1	1	1	2	1
	Szűcs Tibor	1	3	3	4	—	3	2	3	3	4	3	3	4
	Tókos Bálint	1	2	2	3	—	2	2	2	3	2	2	2	3

Kimaradt: Bencze Domokos.

Hittanórákra bejártak: Péter Áron és Végh Ernő reálisk. tan.

VI. osztály

Vallás
Magyar
Latin
Görög
Német
Történelem
Mennyiségtan
Természettan
Egyházi ének
Tesztgyakorlat
Általános oszt.
Magaviselet

	Bakk József	1	1	1	1	1	1	2	1	2	fm.	1	1
	Bedő Gyula	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
	Benedek András	1	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2	1
	Benke Ferenc	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	1
5	Boér Árpád	2	2	3	3	2	2	3	2	2	1	3	1
	Bokor Lajos	2	2	3	3	2	2	2	1	2	1	3	1
	Doros Gábor	2	2	2	3	2	2	3	3	2	2	3	1
	Gaskó Béla	3	3	4	4	3	3	4	3	1	fm.	4	3
	Györfi Béla unitárius	1	2	2	2	2	2	2	2	—	2	2	1
10	Kassay F. Gyula	2	1	2	3	1	1	2	1	2	3	2	1
	Kassay F. Tivadar	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1
	Kiss Károly	2	3	3	3	3	2	3	3	1	1	3	1
	Kolumbán Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
	Koréh István	2	2	2	2	1	3	3	2	2	2	3	1
15	Kovács Elek	2	2	2	2	2	1	2	2	1	2	1	2
	Kovács Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Kovács László	1	3	3	3	3	3	4	3	3	fm.	4	1
	Lachnits János róm. kath.	3	2	4	4	3	3	3	4	—	3	4	2
	Molnár Andor	3	3	3	4	3	3	3	2	1	1	4	1
20	Molnár Károly	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Muszka Ferenc görög kath.	2	2	2	1	2	1	2	2	—	2	2	1
	Nagy Lajos	3	3	4	4	4	4	3	4	3	3	4	2
	Nemes József unitárius	3	3	2	2	2	3	2	2	—	1	3	1
	Olasz Mihály	1	2	2	3	2	2	2	2	2	fm.	2	1
25	Palló Imre	2	2	3	3	2	2	2	2	1	1	3	1
	Rájk Lajos	1	3	3	3	3	2	2	2	2	2	3	1
	Sándor Albert	2	3	3	3	4	3	3	3	1	1	4	1
	Szabó Gábor	2	3	3	3	3	2	2	2	3	2	3	1
	Varga Andor unitárius	2	3	4	3	3	3	3	3	—	2	4	1
30	Vánki Kálmán róm. kath.	3	3	3	3	2	3	3	3	—	3	3	2

Gábos Dénes m. tan. vizsgálatlan maradt.

Kimaradt: Deésy László és Pataki Endre.

Hittanórákra bejártak: Farkas Miklós, Magyar György, Pfafhuber Oszkár a reálból, Biró Endre a kath. gimnáziumból.

VII. osztály		Vallás	Magyar	Latin	Görög	Német	Történelem	Mennyiségtan	Természettan	Egészségtan	Egyházi ének	Testgyakorlat	Általános oszt.	Magaviselet
	Barabás Lajos	1	2	3	3	3	2	2	2	2	2	2	3	1
	Bartha Zoltán	1	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1
	Bedő Sándor	1	2	2	2	2	2	3	2	2	2	2	2	1
	Benkő Mózes	3	3	3	3	4	3	3	3	3	2	1	4	1
5	Biró Endre	1	2	1	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2
	Bokor Ferenc	3	3	3	3	4	3	3	3	3	2	1	4	1
	Borbath Samu	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	1
	Buzogány Lajos uj, unit.	1	2	2	3	2	2	2	2	2	2	1	2	1
	Ferenczi Endre	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	1
10	Ferenczi Gábor	3	3	3	4	3	3	3	3	3	—	3	4	1
	Gábos István	1	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1
	Gönczi László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Jakabházy Gábor uj, unit.	2	3	3	4	3	3	3	3	3	—	1	4	1
	Jakó Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
15	Keresztes Károly	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1
	Kiss Ferenc	2	2	2	3	3	2	3	3	2	3	2	3	1
	Kováts Jenő	2	2	1	2	1	2	1	2	1	1	1	2	1
	Lázár Endre	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	1
	Lengyel Gyula	1	2	2	3	1	2	2	1	2	2	2	2	1
20	Lőrinczi Zoltán uj, unit	2	3	3	2	3	2	3	3	2	—	2	3	1
	Marosi Antal róm. kath.	1	2	1	2	2	1	2	1	2	—	1	2	1
	Nagy András	3	3	3	4	3	4	3	3	3	2	2	4	1
	Nemes Árpád	2	3	3	3	3	4	4	3	2	3	3	4	1
	Pálffy László unit.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	—	2	1	1
25	Pika Szilárd uj, g. kath.	2	3	3	3	3	3	2	2	2	—	2	3	1
	Potsa János	1	2	2	3	2	2	2	2	3	2	1	2	1
	Potsa István	1	2	2	2	2	2	2	1	3	2	1	2	1
	Schmidt Károly ág. ev.	3	2	2	2	1	2	1	2	2	—	1	2	1
	Végh Gyula uj, unit.	1	3	2	2	2	2	2	2	2	—	2	2	1
30	Zeidner Erhárd ág. ev.	3	3	3	3	1	3	3	3	2	—	2	3	2
	Zilmann Béla	1	2	2	2	2	2	3	2	3	3	2	2	1

Hittanórákra bejártak: Pasku György a róm. kath. gimnáziumból, Bartos Pál, Bekő Balázs, Nagy Sándor, Székely Miklós reálisk. tanulók.

VIII. osztály		Magaviselet	Vallás	Magyar	Latin	Görög	Német	Történelem	Mennyiségtan	Természettan	Filozofia	Egyházi ének	Testgyakorlás	Általános oszt.
	Ábrahám Mózes izraelita	1	1	2	2	2	2	2	2	2	1	—	3	2
	Bartalis József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
	Bedő Sándor	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
	Benedek Aladár	1	1	1	3	3	2	1	3	2	1	1	2	3
5	Buzogány Kálmán unitárius	1	2	2	2	1	2	1	2	2	1	1	2	2
	Doros György	1	1	1	2	2	2	1	2	2	1	f. f.	2	
	Farkas József	1	1	3	3	3	3	2	3	2	1	1	2	3
	Filip János görög keleti	1	1	3	2	2	1	3	2	2	2	—	2	3
	Gyarmathi Dezső	1	1	2	3	2	2	2	1	1	1	2	1	2
10	Herczeg Lajos	1	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2
	Horváth Albert	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	1	f.	3
	Horváth József	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	1	1	3
	Jókai Lóránd	1	2	2	1	1	1	1	1	1	2	2	1	2
	Karácson Sándor	1	1	2	2	2	2	1	2	1	1	2	2	2
15	Kassay F. László	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
	Kelemen Károly magántanuló	—	2	2	2	2	2	2	2	2	2	—	—	2
	Kiss Ferenc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1
	Kiss István	1	1	2	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
	Kovács Endre	1	2	3	3	3	3	2	2	2	2	2	2	3
20	László Endre	1	1	1	1	1	2	1	2	2	1	2	3	2
	Lázár Dénes róm. kath.	1	1	3	3	2	3	2	2	2	2	—	1	3
	Mircse Sándor	1	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	1	2
	Nemes Imre	1	2	3	3	3	2	3	3	3	3	1	2	3
	Neumann Miksa izraelita	1	1	3	2	3	2	3	2	2	2	—	2	3
25	RácZ Vilmos	1	2	3	3	3	1	3	3	3	2	1	1	3
	Sándor Ernő unitárius	1	1	3	3	3	2	2	3	3	3	—	2	3
	Sebesi Ákos	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	f.	1	1
	Suciu Ambrus görög keleti	1	1	3	3	3	1	2	2	3	3	—	2	3
	Szabó Zoltán	1	1	1	2	2	2	1	3	2	1	2	1	2

Hittanórákra bejártak : Kovács József, Molnár Géza és Szabó László a reáliskolából.

XIV.

Statisztikai kimutatás.

Osztály	II. A tanulók száma				II. Vallás szerint							III. Anyanyelv szerint			IV. A szülők polgári állására nézve								V. Tanulásban tett előmenetel szerint					VI. Illetőség szerint						
	be volt írva	évközben kimaradt kilépet v. meghalt	vizsgálatlan maradt	év végén maradt	református	ág. hitvallásu	unitárius	róm. kath.	gör. kath.	gör. kel.	izraelita	magyar	német	román	birtokos és kberő	iparos	alkalmazott	keresk. vállalkozó	közisztviselő	magántisztviselő	más értelmiségi	személyes szolgálatból élő	magánzó	minden tárgyból			1 tant. elégtelen	2 tant. elégtelen	több tant. elégtelen	helybeli	udvarhelynegyei	más megyebeli	összesen	
																								jeles	jó	elégséges								
I.	42	1	—	41	32	1	4	2	—	1	1	40	—	1	8	8	5	—	—	2	15	1	2	2	3	16	13	5	2	2	13	14	14	41
II.	46	—	—	46	36	2	—	3	—	1	4	45	—	1	13	5	3	2	12	—	7	2	2	2	6	12	25	3	—	—	14	14	18	46
III.	35	—	—	35	29	2	1	3	—	—	—	34	1	—	6	8	2	1	5	9	—	2	2	—	4	23	5	1	2	12	16	7	35	
IV.	31	1	—	30	21	1	3	2	1	1	1	28	1	1	6	5	1	—	15	—	1	—	2	—	6	17	3	2	2	6	6	18	30	
V.	40	1	—	39	29	1	2	3	—	1	3	38	1	1	10	3	3	3	4	—	12	—	4	4	4	11	15	5	1	3	4	12	23	39
VI.	33	2	1	30	24	—	3	2	1	—	—	28	1	1	7	3	—	1	2	2	7	—	8	4	4	7	12	4	—	3	14	9	7	30
VII.	31	—	—	31	22	2	5	1	1	—	—	28	2	1	8	1	—	1	19	1	—	1	—	3	9	13	4	2	—	10	6	15	31	
VIII.	29	—	—	29	22	—	2	1	—	2	2	27	—	2	9	5	—	2	8	3	—	—	2	5	9	15	—	—	—	8	9	12	29	
Összesen	287	5	1	281	215	9	20	17	3	6	11	268	5	8	67	38	14	10	65	17	42	6	22	25	74	133	29	8	12	81	86	114	281	

VII. Életkor szerint

Az osztályok megjelölése	10 éves	11 éves	12 éves	13 éves	14 éves	15 éves	16 éves	17 éves	18 éves	19 éves	20 éves	21 éves	22 éves	Összesen
	I. osztály	7	18	9	7	—	—	—	—	—	—	—	—	
II. »	—	6	25	12	3	—	—	—	—	—	—	—	—	46
III. »	—	—	2	11	10	8	4	—	—	—	—	—	—	35
IV. »	—	—	—	2	14	12	2	—	—	—	—	—	—	30
V. »	—	—	—	—	9	13	13	4	—	—	—	—	—	39
VI. »	—	—	—	—	—	3	14	10	3	—	—	—	—	30
VII. »	—	—	—	—	—	—	5	13	8	3	2	—	—	31
VIII. »	—	—	—	—	—	—	—	5	13	3	7	—	1	29
Összesen	7	24	36	32	36	36	38	32	24	6	9	—	1	281

VIII. Erkölcsei állapotra nézve								IX. Egészségi állapotra					
hány tanuló kapott				hány fegyelmi eset volt				és pedig	hány betegségi eset volt			balesetből származó haláleset	
jó	szabályszerű	kevésbé szabályszerű	rossz	igazgatói megrovásban részesült	tanárkari megrovásban részesült	tanács folytán eltávozott	kizárattott		könnyű	súlyos	járványos		halállal végződő
osztályzat								jellegű					
264	15	1	—	3	12	1	—	egész évén át	508	43	16	—	—

XV.

Érettségi vizsgálat.

A vizsgáló bizottság *Gyárfás* Endre főgondnok elnöksége, illetőleg *Csanády* Zalán gondnok h. elnöksége és dr. *Szabó* Péter gyakorló főgimn. tanár mint kormányképviselő jelenlétében június hó 24—27. napjain tartotta meg a szóbeli vizsgálatot az alábbi eredménnyel:

A megvizsgált 29 növendék közül:

Jelesen érett	6
Jól érett	11
Egyszerűen érett	11
Javító vizsgálatra utasított	1

A sikerrel vizsgázottak a következő pályákat választották: papit 5, jogit 3, orvosit 3, gyógyszerészt 1, gazdaságit 3, iparit 1 alsóbb hivatalnokit 7, katonait 5.

Jelesen érettek: *Bedő* Sándor, *Jókai* Loránd, *Kassay* F. László, *Kiss* Ferenc, *László* Endre és *Sebesi* Ákos.

Egy reáliskolai érettségit tett növendék, *Molnár* Géza, a latinból a kiegészítő vizsgálatot jeles eredménnyel állotta ki.

A május 21—23-ik napjain megtartott írásbeli vizsgálatok feladatai ezek voltak:

1. *Magyarból*: »A magyar regény fejlődése«. (Jeles 9, jó 10, elégséges 10 dolgozat.)

2. *Latinból*: Magyarra fordítandó *P. Vergili Maronis Georgicon libri II. 17—48.* (Principio — sequentur.) Költemény 31 sor. (Jeles 4, jó 12, elégséges 13 dolgozat.)

3. *Mennyiségtanból*: a) algebrai: »Egy ártézi kut kiásása 25850 koronába kerül. Milyen mély a kut, ha az első méterért 1 kor. 80 fillért, és minden következő méterért 20 fillérrel többet fizettek?«

b) *geometriai*: »Egy vashíd két pillérjének egymástól való távolsága 73·6 méter, az áthidaló bolthajtás nyílásmagassága 14·72 méter. Mekkora a boltív hossza?» (Jeles 10, jó 7, elégséges 8, elégtelen 4 dolgozat.)

XVI.

Iskolai javadalmak.

A) Pályázatok, versenyek.

1. A *Bottáné*-féle alpból járó pályadíjra a tanári kar ezen tételt tüzte ki: »Udvarhelymegye tavaszi flórájának rövid ismeretése. A növények szárított példányai melléklendők«. Jutalma 56 korona. A kitűzött időre pályamunka nem adatott be.

2. A gróf *Teleki* Sámuel-féle 35 kor. 60 fillér díjra a tanárkartól kijelölt kérdés volt: »A magyar államiság veszélye és védelme a 18-ik században.« Egy pályamunka érkezett be, mely a jutalmat, jöllehet »hevenyészve összeállított munka . . . mindazonáltal ismeri szerző a 18-ik század szabadságharcainak indító okait, ismeri úgy a támadások, mint a védekezések irányelveit s helyesen jellemzi szabadságharcaink vezéralakjait«, elnyerte. *Kassay F. László* VIII. o. t. a szerzője.

3. A *Kiss* József-féle 50 kor. 40 fill. szépírási jutalom, két pályázó közül most már harmadizben *Farkas* József VIII. oszt. tanuló lett.

4. A *Kiss* József-féle 50 kor. 40 fill. francia nyelvi jutalmat az egyedül pályázó *Kassay F. László* VIII. o. tanuló nyerte el.

5. A gróf *Haller* Louise ő méltóságától küldött 14 drb arany a megtartott versenyek alapján a következők közt osztatott ki:

a) *hegedűvel* az első díjat (4 arany) elnyerte *Schmidt* Károly VII. o. t., a másodikat (3 arany) *Marosi* Antal VII. o. t., a harmadikat (2 arany) *Keresztes* Károly VII. o. t.

- b) *mély hegedűvel Paltineán* Gergely V. o. t. 1 aranyat ;
 c) *gordonkával* 1 aranyat *Keresztes* Károly VII. o. t.
 d) *a nagy gordon* kezelője *Kovács* Jenő VII. o. t. mint szorgalmi díjat 1 aranyat ;

e) 1 aranyat önképzőköri jutalmul adtak ki ;

f) 1 aranyat énekkel *Palló* Imre VI. o. t. nyert el.

6. A *Daniel* Anna-féle zenepályadíjból hegedűvel 8—8 koronát nyert *Kovács* Jenő VII. és *Kovács* Ferenc VI. o. t.

7. A *Farczady* K. Lajos-féle alapból 5—5 korona zene-jutalmat nyert *Kertész* Béla I. és *Horváth* József VIII. o. tanuló ; 5—5 korona *énekjutalmat* *Nemes* István IV. és *Farkas* László II. oszt. tanulók, szabadkézi rajzjutalmul *Zillmann* Béla VII. o. t. 10 koronát, *Kolumbán* Sándor VI. és *Kassay* László II. o. t. 5—5 koronát kaptak.

8. A *gróf Haller* Jánosné-féle 10 kor. zeneelméleti jutalmat *Meburger* Frigyes III. o. t. nyerte el.

9. A *Gyárfás*-alap 4 kor. kamatját *énekjutalmul* *Benkő* Sándor III. o. t. kapta.

10. A *Vajda* Rózsika-féle alapból gyorsírással *Gábos* István VII. o. t. 6 kor., *Órdög* Lajos V. o. t. 4 koronát.

11. *Az ifjusági önképzőkör* pályadíjak címén 257 koronát adott ki pénzben és könyvekben, ide számítva *Szöllösi* Sámuel úr 50 kor. adományát is.

12. *Az ifjusági gyorsírókör* a 10. sz. alatt említett 10 kor. felül még mintegy 20 korona értékű jutalmat adott ki pénzben és könyvekben.

13. A *tornavizsgálaton* 2 arany és 54 korona értékű könyvadatott ki versenydíjúl és jutalmul.

Az évváró ünnepély június 14-ikén d. u. 3—7 óráig folyt le a tornacsarnokban a nagyszámu közönség élénk érdeklődése mellett az alábbi műsorral :

1. »*Dalárinduló*« Huber K.-tól. Előadja az ifjusági énekkar.

2. *Igazgatói jelentés* s a jutalmak és pályadíjak kiosztása.

3. *Pályázatok hegedűvel* a gróf *Haller Louise*-féle 4, 3 és 2 aranyra ; továbbá a *Daniel*-féle két 8 koronás és a *Farczady* K. Lajos-féle két 5 koronás jutalomra :

1. Horváth József VIII. o. t. »Népdalok.«
  2. Keresztes Károly VII. o. t. »Bihari érzelgője« (Zsadányi).
  3. Kovács Jenő VII. o. t. »Boka kesergője« (Zsadányi).
  4. Marosi Albert VII. o. t. »Szerenade Op. 100« (Beriot).
  5. Schmidt Károly VII. o. t. »Symphonie Es-dur« (W. A. Mozart).
  6. Kovács Ferencz VI. o. t. »Fantasie Ballet Op. 100.« (Beriot).
  7. Balogh Gerő IV. o. t. »Magyar hegedű-kettős« (Kézsmárky).
  8. Orendi Vilmos IV. o. t. »Symphonie G-moll« (W. A. Mozart).
  9. Meburger Frigyes III. o. t. »Lavotta első szerelme«.
  10. Kertész Béla I. o. t. »Ouverture« (Nyitány) K. és L. c. operából (Auber).
4. *Pályázat mély hegedűvel, a gróf Haller Louise-féle 1*

aranyra :

1. Paltinean Gergely V. o. t. »Fuge« (Rieding.)
2. Meburger Frigyes III. o. t. »Bercsényi nótája.«

5. *Gordonkával a gróf Haller Louise-féle 1 aranyra :*

Keresztes Károly VII. o. t. »Népdalok.«

A gróf Haller Louise-féle 1 arany a nagy gordon kezelőjének Kovács Jenő VII. o. tanulóknak adatik ki szorgalomdíj címen. A gróf Haller Jánosné-féle 10 korona a zene- és énekelméletben legjártasabbnak lesz a jutalma.

6. *Pályázat énekből a gróf Haller Louise-féle 1 arany; a Farczady K. Lajos-féle két 5 koronás és a Gyárfás Domokos-féle 4 koronás jutalomra :*

Nemes Imre VIII., Palló Imre VI., Miklósi Károly V., Nemes István IV., Török József IV., Benkó Sándor III., Kerestély István III., Bartalis Imre. II. Farkas László II. és Kovács Endre I, Kassay Dénes és Vida Bálint III. oszt. tanulók.

7. *Induló.* Előadja az ifjusági zenekar.

B) Jutalmak.

1. A *Gál-Teleki*-alapról 40 korona 40 fillér értékű jutalomkönyvet kaptak az alábbi szorgalmas tanulók : Gábos Zoltán, Gyorgyeszku Illés, Hajdó Albert (I. o.), Balázs Sándor, Deézsy András, Farkas László, Györfi Domokos, Hirsch Márton, Mester Márton, Szabó Bálint, Székely János (II. o.), Csanády György, Kühnl Gyula (III. o.), Biró Tibor, Száva Géza, Adorján Gyula, Török József, Rájk Gyula (IV. o.).

2. Dr. *Bodolla* Gábor gondnok úr 40 korona ajándékából *Böjthe* Zoltán II. o. t. 20, *Szabó* Bálint és *Farkas* László II. o. t. 10—10 koronát kapott.

3. *Csanády* Zalán gondnok úr 20 korona adományából *Gyarmathy* Dezső VIII. o. tanulónak 10 korona tornajutalom és *Török* József IV. o. t. egy arany énekjutalom adatott.

4. *Biró* Áron előljárósági tag úr 14 korona ajándékából 4 korona jutalomkönyvekre fordított, 10 kor. *Nemes* Imre VIII. o. tanulónak adatott énekjutalmul.

5. *Szöllősi* Sámuel bérlő úr 5 arany adománya önképzőköri célokra fordított.

6. *Deréki* Antal szerkesztő úr 5 korona ajándéka *Orendi* Vilmos IV. o. tanulónak jutott zenejutalmul.

7. *Benedek* Béláné urasszony 10 korona adományából *Pálffy* László és *Kovács* Jenő VII. o. tanulók 5—5 koronát kaptak, előbbi a magyar irodalomban, utóbbi a német nyelvben tanusított szép készülségéért.

8. A *Székely Egyesület* 40 korona jutalma *Gábos* István VII. és *Benedek* András VI. oszt. tanulók közt osztatott meg egyenlő arányban.

9. *Nagy* Elemér tanár úr 2 kor. ajándéka *Kovács* Jenő I. o. tanuló lett énekjutalmul.

10. Dr. *Hinléder* Ernő orsz. képviselő 20 kor. ajándékát *Bartalis* József VIII. o. t. kapta.

C) Ösztöndíjak, segélyek és egyéb javadalmak.

a) Pénzbeli segélyek.

1. A *Kiss* József-féle alapítványból az alábbi 50 tanuló nyert egyenként 50 korona ösztöndíjat, illetőleg segélyt:

VIII. osztály.	László Endre	Buzogány Lajos
Buzogány Kálm.	Mirtse Sándor	Gábos István
Doros György	Szabó Zoltán	Keresztes Károly
Gyarmathi Dezső		Kovács Jenő
Herczeg Lajos	VII. osztály.	Lengyel Gyula
Karácson Sándor	Bedő Sándor	Pálffy László
Kassay F. László	Borbáth Samu	Potsa István

Potsa János
Végh Gyula

VI. osztály.

Bedő Gyula
Benedek András
Benke Ferenc
Kassay F. Gyula
Kassay Tivadar
Kolumbán Sándor
Kovács Ferenc
Molnár Károly
Olasz Mihály

V. osztály.

Bakk Sándor
Benedek Mihály
Csomor István
Deák Jenő
Fosztó György
Gál Dénes
Györfi Ferenc
Imreh János
Kovács Ferenc
Lőrincz Gyula
Nagy István

Ördög Lajos
Solymossi István

IV. osztály.

Adorján Gyula
Péter Áron
Biró Tibor
Gábos Dénes
Rácz Sándor
Benedek Lajos

III. osztály

Csanády György
Keresztes József

II. A *Gál-Teleki*-alapból 291 korona cipópénz a konviktus költségeire fordítottuk. Továbbá *Kis* Ferenc VIII. és *Kis* Gyula V. o. tanulók, mivel rokon növendékek nincsenek intézetünkben, egyenként 50 koronát kaptak.

III. A *Gidófalvi*-alapból: Bartalis József és Kis István VIII. o. t. 100—100, Gönczi László és Jakó Ferenc VIII. o. t. 60—60, Kovács Ferenc és Kassay Tivadar VI. o. t. 40—40, végül Bartha Zoltán VII. o. t., mint rokon, 100 koronát kapott.

IV. A gróf *Teleki* Miksa-féle alapból: Sebesi Ákos és Bedő Sándor VIII. és Biró Endre VII. tanulók 80—80 koronát.

V. A gróf *Teleki* Sámuel alapítványából: Kassay F. László VIII. és Keresztes Károly VII. o. t. 23 kor. 32 fillért; Adorján Gyula IV., Lőrinczi Sándor II. és Sándor Mózes III. o. tanulók fejenként 17 korona 50 fillért ösztöndíj, illetőleg segélyképpen.

VI. A *Keszei*-alapból 21—21 koronát kapott Ferenczi Endre VII., Miklós József I. és Bartha Andor V. o. t.

VII. A gróf *Korda*-alapból 21—21 korona segélyben Fábrián Károly (feltételesen), Kovács Bencze Albert III. o., Olasz Mihály VI. és Kovács József II. tanulók részesültek.

VIII. A *Nagy Sándor*-alapból Simó Z. III. o. t. 10 kor.-t nyert.

IX. A *Gazda József*-féle családi alapból Kovács László VI. o. (feltételesen) és Nagy Gábor IV. o. tanulók fejenként 87 kor. 50 fillért kapnak.

X. A *Székely-Ugron*-alapból Kis Ferenc VII. o. t. 50 koronát élvezett.

XI. A *Bod Benedek*-féle alapból mint rokon tanuló Botos Andor III. o. t. 30 koronát kapott.

XII. A *helybeli Zálogkölcson*-intézet alapítványi kamatját 40 kor. 70 fillért élvezte Keresztes József III. o. t.

XIII. A *Nagy Lajos*-alapítványból mint rokontanuló Csanády György III. o. t. kapott 12 koronát.

XIV. A *Jánosi József*-féle alapból Szabó Zoltán VIII. o. t. 15 koronát.

XV. A *bágyi Baczó Mózes és neje Bencze Mária aranylakodalmi ösztöndíjából* mint rokon Györffy Béla VI. o. t. 50 koronát élvezett.

XVI. A mátfalvi *Palló Imre*-féle alapból Palló Imre VI. o. rokon tanuló kapott 8 koronát.

XVII. Az *Illyés István*-alapból 10 koronát kapott Bedő Sándor VIII. o. t. mint a ki tanulói évei alatt a legjobb magaviseletet tanusította.

XVIII. A *Balogh Miklós alapítvány* 12 korona kamatja Hajdó Albert I. o. t. konviktusi díjai pótlására fordított.

XIX. Az *Udvarhelymegyei Takarékpénztár* 50 korona ajándéka Zillmann Béla VII. tanuló lett.

XX. A *kolozsvári Köszhasznu Takarékpénztár Részvénytársaság* 100 kor. adományából kapott Benkő Mózes VII., Kovács Ferenc V., Rácz Sándor IV., Farkas László II. és Szabó Bálint II. o. t. 20—20 koronát.

XXI. Az *Agrár Takarékpénztár* 25 korona ajándéka Herczeg Lajos VIII. o. tanulónak adatott ki.

XXII. A *Gyárfás*-alapítvány 4 kor. kamatja énekjutalomra fordított.

XXIII. A *Gyertyánffy*-alapítvány 12 kor. kamatja a legjobb tornásznak lett kiadva.

XXIV. A *Kendi Kandida*-féle alapítványra, melyből 1—1 tanulóknak 120 kor. jár, felvette a tanári kar Bakk József VI., Adorján Gábor V., Deésy Andor és Mester Gábor II. és Hajdó Albert I. o. tanulókat.

XXV. A *Kelemen díjból* a közvizsgálatok alkalmával kiadatott Kis Ferenc VIII., Bedő Sándor VII. és Bakk József VI. o. t. fejenként

6 kor. 50 fillér, Adorján Gábor V. o. tanulónak 5 kor. 50 fillér, Száva Géza IV. o. tanulónak 4 kor., 50 fillér, Vida Bálint III., Farkas László II. és Hajdó Albert I. o. tanulónak 3 kor. 50 fillér.

XXVI. A »Jövedéki bírságalapból« Kis Károly VI. és Kis András V. o. t. 300—300 koronát kapott.

b) Díjmentesség.

Tandij címén 116 tanulónak 2646 korona, lakásdíj címén 63 tanulónak 1202 korona engedtetett el, konviktusi kedvezmény élvezett 73 tanuló 5122 korona értékben.

c) Legáció.

A három ünnep alkalmával kibocsátott legátusok (VII. és VIII. o. t.) összesen 260 korona segélyben részesültek az egyháztagok adományából.

Az iskolai javadalmak összesítése.

1. Pályadíjak címén kiadatott	735 kor.
2. Jutalmokul (könyvben s pénzü)	192 »
3. Ösztöndíjak, segélyek címén	5116 »
4. Tandíjban elengedetett	2646 »
5. Lakásdíjban »	1202 »
6. Konviktusi díjban elengedetett	5122 »
7. Legációból	260 »
8. Külső ösztöndíjak címén	600 »
	<hr/>
	Összesen: 15,873 »

E szerint a tanulók 1907—8. évi közvetett és közvetlen segélyezése 15873 korona pénzértéket képvisel.

XVII.

Görögpótló tanfolyam.

Minthogy a görögpótló tanítását az V. osztályban már ebben az iskolai évben megindítottuk s a jövő iskolai évben a VI. osztályban is folytatjuk, erre nézve ugy a tanulók, mint a szülők érdekében részletesebb tájékoztatást az alábbiakban kívánunk adni.

A görög nyelv és irodalom helyett az 1890: XXX. t.-cikkenben megszabott tantárgyak a következők:

A) Irodalmi rész.

V. osztály *Homeros* és *Herodotos*, kapcsolatos olvasmányokkal magyar epikusokból és történetirókból.

VI. osztály. *Aischylosnak* vagy *Sophoklesnek* egy tragédiája; görög lyrai szemelvények, kapcsolatosan a magyar klasszikus költői iskolával.

VII. osztály. *Thukydides* és *Demosthenes*, kapcsolatos olvasmányokkal magyar történetirókból és szónokokból. A görög irodalom korszakai és fő képviselői.

VIII. osztály. *Platon* (pl. *Apologia*, *Kriton*, *Phaidon*). A görög művészet remekeinek történeti ismertetése szemlélet alapján.

B) Rajz.

V. osztály. Egyszerű stereometriai testeknek és ezek összetételeinek szemlélet alapján való rajzolása konturokban és utóbb árnyékolással is. Alkalmilag rajzolás lapminták és egyszerű reliefek (gipsz) után. (Ókori jellegzetes műalkotások bemutatása és ismeretése).

VI. osztály. Testcsoportok és egyszerűbb használati és diszi-

tési tárgyak rajzolása valóság után. Középkori jellegzetes műalkotások bemutatása és ismertetése.

VII. osztály. Az előző fokozaton felsorolt tananyag kibővítése; építészeti részletek, edények, fegyverek stb. rajzolása. Ujabbkori jellegzetes műalkotások bemutatása és ismertetése.

VIII. osztály. A természet köréből vett egyszerűbb tárgyak rajzolása, részben »sematizálva«, részben »naturalisztikusan«. Magyar műalkotások bővebb ismertetése.

Az *irodalomból* érettségi vizsgálat is tehető (csak szóbeli).

Mivel a *görög nyelvi* és a *görög pótló* irány szoros kapcsolatban van egyes életpályákkal, azért egyik vagy másik iránynak a választása *idejekorán* jól megfontolandó, hogy annak idején az életpálya megválasztásánál akadályok fel ne merüljenek. Míg ugyanis *görög nyelvi irány* képesítést ad *minden pályára*, addig a *görögpótló irány nem képesít a ref. papi és a tanári pályákra* (kivéve a természettudományi szakokat), valamint a *róm. kath. papi pályára* sem, amennyiben az illetők tanulmányaikat az egyetlen theologiai fakultásán kívánják végezni. Más életpályáknál a kétféle irány képesítése minden tekintetben egyforma.

De az életpályáktól eltekintve különösen számot kell vetni a tanulók képességeivel, mert a *görögpótló irány* könnyíteni kíván a tanulók munkáján, amiért nagyon *ajánlatos azoknak*, akik megfelelő képesség vagy készség hiányában már az alsóbb osztályokban *küzdenek az idegen nyelvekkel*, míg a reális tantárgyakban talán szembetűnő előmenetelt tanusítanak. Az ilyen tanulókat még egy *idegen nyelvnek* tanulása nemcsak szerfelett megterhelné, hanem egyéni rátermettségöknek a kifejtésében és továbbhaladásukban is akadályozhatná. Viszont azoknak a tanulóknak, akiknél az idegen nyelvek tanulása az alsóbb osztályokban nem okoz nehézséget, *ajánlatosabb a görög nyelvi irány választása* — hacsak valami különös körülmény nem indokolja a másik irány választását.

A *görögpótló irány* választása a beiratkozás alkalmával a *szülők* (gyámok) *szóbeli nyilatkozata útján történik*, távolmaradásuk esetén *írásbeli nyilatkozat* alapján, melyet a tanulók — ha csak az igazgatósághoz előre be nem küldetett — magukkal hozni kötelesek.

Ezen írásbeli nyilatkozat nélkül a tanuló bejelentését az igazgató a *szülőknek* (gyámnak) tudomására juttatja a fiu útján azzal a kijelen-

téssel, hogy ha 8 nap alatt a bejelentéssel ellenkező értesítést nem kap, a tanuló irányválasztása véglegesnek fog tekintetni. Irányváltogatásnak későbbben az iskolai év folyama alatt nincs helye.

Későbbi irányváltogatás akár más intézetből való átlépés miatt, akár ugyanazon intézet kebelében, csak az előző osztályok megfelelő tananyagából teendő fölvételi vizsgálat alapján lehetséges.

XVIII.

Adatok az év történetéhez.

(Igazgatói jelentés.)

Az 1907—908. isk. tanévet szeptember 5-ikén d. e. 10 órakor nyitottuk meg. A vallástanár imája után az igazgató buzdító beszédet intézett az ifjúsághoz, azután felolvastatta és megmagyarázta a tanulóknak az iskolai törvényeket s végül kiosztotta a »Kis József«-féle segélypénzeket. A bennlakók elrendezése délután megtörténvén, másnap megkezdődött a rendszeres iskolai munka, mely a rendtartásilag megszabott szünnapok kivételével (okt. 19-től 27-ig, decz. 21-től jan. 4-ig, április 11-től 26-ig és május 31-től junius 10-ig), megszakítás nélkül folyt a közvizsgálatok kezdetéig, vagyis junius 15-ig.

Beiratkozott 287 tanuló; 5-tel kevesebbet vettünk fel, mint a megelőző évre, mert az iskolai és internátusi helyiségek szűk és alkalmatlan volta többnek felvételét nem engedte meg. A szer-tárok sem alkalmasak már arra, hogy a tanszereket bennök célszerűen lehetne elhelyezni és kezelni. Szóval az építkezés évek óta vajudó kérdése annyira égetővé vált, hogy annak megoldását az intézet jól felfogott érdekében tovább halasztani nem lehet. Az

iskola külső fejlődése, haladása útjában lépten nyomon akadályok gördülnek a megfelelő helyiségek hiánya miatt. Előljáróságunk azon 220,000 korona építkezési segélyt, melyet gróf Apponyi Albert miniszter ur 1907. évi március havában felajánlani kegyes volt, ugyan hálás köszönettel elfogadta, de a mai drágaság mellett az építkezéshez hozzáfogni nem lehetett a rendelkezésre bocsátott összeggel, mert a múlt év őszen felterjesztett pótköltségvetésünk szerint 333,000 koronánál kevesebb költséggel nem lehet a miniszterium által is elfogadott és ezelőtt 5 évvel készült iskola-építési tervünket ez idő szerint megvalósítani. Az építési segély felemelése iránti kérelmünk a napokban vett értesítés szerint ő Nagyméltósága által szintén kedvezően intéztetvén el, most már az építkezés rövid időn belől végrehajtható lesz. Erre vonatkozólag előljáróságunk a szükséges lépéseket meg is tette, a bankokkal megindítván a tárgyalásokat, mire a miniszter urtól utasítva lőn.

Az év történetében kiemelkedő mozzanat az új Zsinati Törvényeknek még 1907. augusztus elsején történt életbe léptetése, mely maga után vonta a kollegiumok előljáróságainak olyatén újjászervezését, hogy azokban 1908. január elsejétől helyet foglalnak a gondnokokon kívül más világi tagok is, továbbá egyházi férfiak és csak korlátolt számban tanárok. Az új előljáróság egyházi tagjaiul: *Vajda* Ferenc esperes, *Menyhárt* András tb. esperes, *Biró* Áron számvevő-lelkész, *Hegyi* Péter udvarhelyi egyházmegyei és *Lőrincz* Gyula erdővidéki egyházmegyei főjegyző-lelkészek, világi tagul Dr. *Ráczkövy* Sámuel orvost és egyházm. tanácsost választották meg a novemberi kerületi közgyűlésen, kik működésüket f. évi január 7-ikén mint 5 évre megválasztott előljárósági tagok meg is kezdték. A 15 tagból alakított kollegiumi előljáróság egyenlő számban foglalja magában a világi, egyházi és tanár tagokat. Az egyházi társadalom is épen mint a polgári, maga határozza meg fejlődésének az irányát és az eszközöket, melyek által a maga elé tűzött célt elérni akarja. A kitűzött célnak módosulása pedig maga után vonja az eszközök módosulását is. Az iskolák egyházunknak igen fontos szervei, kiegészítő részei lévén, természetes, hogy azok kormányzását, vagyoni és adminisztrációs ügyeinek intézését az új egyházi szervezet folytán új alapokra kellett fektetni. A tanárikar ily szervezet mel-

lett inkább csak a szellemiekkel lévén elfoglalva, hivatását hatékonyabban betöltheti, áthárítatván eddigi teendőinek egy része az új előjáróságra. Az ügyek intézése, ha nem is oly gyorsan, de annál alaposabban történhetik a nagy és kis gyűlések hatáskörének, tárgyainak és összehívási idejének szigorú megszabása folytán; csupán a tőkepenzsek jelzálogi biztosíték mellett való gyors elhelyezhetésének kellene alkalmas módját találni, mert e tekintetben a versenyképesség igen lényeges kellék. — Erőt, kitartást és lankadatlan munkakedvet kívánunk előjáróságunk új tagjainak fontos feladatuk teljesítéséhez.

Most már emlékezzünk meg azon nagy veszteségről, mely egyházunkat és tanügyünket érte Dr. *Bartók* György püspök 1907. dec. 19-ikén bekövetkezett váratlan halála által. Temetésén két taggal képviseltette magát előjáróságunk s kegyelete jeléül koporsójára koszorút tétetett. Az elhunyt nagyérdemű főpásztort egyik életirója többek közt így jellemzi: »A törhetlen vasszorgalmu, eszes, alapos, rendes és hivatásához hű székelyvér typusa volt ő, a kőrösi Csomák, csernátoni Bodok, zágoni Mikések és a többiek iskolájából. Nemesi családjában egyaránt hagyomány volt a tudomány, mint a kard. Tudós volt ő is és viaskodó. Létre hozza az új alkotmányt, megállapítja az egyházi adminisztrációt, bevezeti a decentralizációt, egyensúlyt keres a vezetésben, rendezi az anyagi ügyeket s e mellett a tudós theologiai és gyakorlati munkák szakadatlan sorozatát dolgozza ki. Egyházszervezet, hitélet és kicsinyek vallásoktatása egyenlő előtte. Benne kibékül hit és tudás, az elmélet és az akció. Az általa képviselt presbiteri rendszer már is meghozta gyümölcsét, mert bizalommal kezdtek fordulni az egyház felé az alapítványtevők. Az 1906-ik évben tett alapítványok meghaladták a 600,000 koronát. — Jár, kél, vizsgál, buzdít és lelkesít; s közgyűlésen, konventen mint zsinaton ő az, ki bármely kérdésnél nem kiméli magát, nem néz tetszésre vagy ellenhatásra, bátran kiszáll, elmondja a mit akar . . . . Nem élt hiában; egész életében az igazságot kereste, az igazságot szolgálta, az igazságért szenvedett . . . . Jól történt, hogy sirja (a kolozsvári temetőben) éppen két nagy elődje (Nagy Péter és Szász Domokos) sirhantja közé esett, köztük maga is nagy, ők hárman vezetik be az erdélyi református egyházkerület újkori történetét. Ez pedig az erdélyi magyarság története is.«

Hogy *Kenessey* Béla új püspökünk, akit egyhangú lelkesedéssel emelt a kerület bizalma magas méltóságába, milyen uton halad, arra nézve biztosítékot nyújt Ő méltóságának multja, egyénisége. Az Ur szolgájához illő keresetlen egyszerűséggel mondotta egyértelmű lelkesedéssel és közmegnyugvással fogadott székfoglalójában: »Én ennek az egyházkerületnek egyszerű, igénytelen misszionáriusa akarok lenni, vagy ha úgy tetszik, mint Arany mondatja Lajos királylyal: Hiszen én vagyok az ország számadója« . . . Közvetlen két elődöm nemes, nagy munkássága olyan örökséget hagyott erre az egyházkerületre, hogy elég lesz, ha én ezeknek csak konzervátora leszek. Szász Domokos a körültekintések szervezését, a theologiai fakultást és a Szeretetházat hagyta ránk. Bartók György öröksége pedig a legföltöbbs gonddal és a legmesszebbmenő takarékosággal rendbeszedett pénzügyi helyzet s pontos, lelkiismeretes adminisztráció. Ezek fenntartását, tovább gondozását, teljes konszolidálását tartom számadói kötelességemnek.« Ad multos annos!

Nem csak egyházunk vezetésében, de kollegiumunk tanári karában is történtek személyi változások. A nagyenyedi tanítóképezde igazgatójára elhívott *Fejes* Áron tanszékére a kerületi közgyűlés *Bakóczy* Károly pozsonyi felsőkereskedelmi iskolai tanárt választotta meg, aki állását f. évi szeptemberben foglalja el mint rendes tanár. Az iskolai év kezdetén *Félegyházi* Antal kollegiumunk nagyérdemű tanára s két évtizeden át gazdasági felügyelője, 31 évi önzetlen és buzgó szolgálata után nyugalomba lépven, az ő helyét egész évben *Varga* Dezső h. tanár töltötte be. Dr. *Fazakas* József államilag kinevezett rendes tanár 4 évi tanári működése után megvált iskolánktól. Október elején szülővárosába (hova rokonsági és családi viszonyok vonzották), Kolozsvárra ment át az állami felsőbb leányiskolához. Szorgalmával, lelkiismeretes pontosságával, szelid bánásmódjával és eredményes munkásságával a hivatásának élő tanár mintaképeül szolgált. Az ő örökébe a miniszterium *Dékán* Samu békési tanárt nevezte ki; állását azonban csak március elején foglalta el. Mint kellő gyakorlattal rendelkező tanár, aki már szép sikerekre hivatkozhatik, bizonyára méltó utóda lesz Dr. *Fazakas* Józsefnek, mire néhány hónapi itteni sikeres működésével is alapos reményt nyújtott. A *Fejes* Áron

tanszéke helyettesítésével megbizott *Gagyi* Jenő h. tanár március elején állásáról lemondván Dékán Samu r. tanár az ő leckeóráit vette át, s így az október elejétől szakszerűleg helyettesített Fazakas óráit év végéig Nagy Elemér, Dékán S. (*Gagyi* után) Dr. Viski Károly és Haáz Rezső tanárok látták el. A betegség, családi ügy, vagy hivatalos kiküldetések (kerületi gyűlések) miatt elég gyakran szükségessé vált helyettesítések évközben is ugyan mindenkor megtörténtek; de zavaró hatásukat tanárok és tanulók egyaránt megérezték. Nem hagyhatjuk említés nélkül *Illyés* István volt kollegiumi pénztárnoknak f. évi február hó 9-én bekövetkezett hirtelen való kimulását. Intézetünk nevelte s az alma materhez való hű ragaszkodásában őt senki felül nem mulhatta, az iskola érdekeit nálánál jobban magáévé nem tehetette, erői szerint javát munkálni senki nem lehetett később, mint volt ő, a szigorú kontra, s a hivatalának élő későbbi pénztárnok. Emléke iskolánk körében sokáig fenn fog maradni! Ev végéig tartó helyettesítésére előljáróságunk Biró Sándor r. tanárt kérte fel, ki e megbízatásának a félben maradt számadások elkészítésével s a napi teendők elvégzésével eleget is tett.

A tanulók *magaviselete és fegyelmi állapota* ellen nagyobb kifogás nem merült fel. Csupán egy I. osztálybeli új tanulót kellett rendetlenkedései és kisebb értékek eltulajdonításáért az intézetből eltanácsolnunk. *Egészségi* tekintetben is kielégítők voltak az állapotok. A májusban járványszerűen fellépett kanyaró tanulóinkat eléggé megkímélte. Bennlakó növendékeink közül egyetlenegy esett ebbe a betegségbe, melyből a megyei közkórházban hamar kigyógyult. A künnlakók közül május közepe táján 7—8 fiu kapta meg a kanyarót, de valamennyi eset könnyű jellegű és annyira enyhe lefolyású volt, hogy 8—10 nap alatt teljesen felépültek. Hogy a tifusztól is megmenekültek tanítványaink, azt részben annak tulajdoníthatjuk, hogy az internátusban jó ásványvizet használnak ivásra. Testedzés és szórakozás céljából szeptemberben egynapos kirándulást rendeztünk a Libán nevű fűrésztelephez (Csikvm.) és a Szarkakőre. A VI. osztály növendékeit májusban elvitte a természetrajz tanára a Szentkeresztbányán levő vaskohók, hámorok és bányák megtekintésére. Az enyhe tél miatt a korcsolyázásra nem igen nyílt alkalom, épen azért a tornakör által meg-

alakított ifjúsági tornakörben szorgalmasan üzték a fiúk a testgyakorlást Szabó András felügyelete s ellenőrzése mellett; májusban pedig e kör tornaestélyt rendezett, mely szokatlanságánál fogva, ha nagy érdeklődést nem is tudott felkelteni a közönség körében, de alkalmas volt arra, hogy elért fényes sikerével jó hírnevét megalapítsa. Február elsején jól sikerült táncmulatsággal ujtotta fel a hagyományos »diák-bált« az ifjuság.

Az ifjuság szorgalmáról tanuskodik az önképzőkörben Nagy Elemér tanár buzgó vezetése mellett folyt élénk munkásság. A kör rendezett Árpád-ünnepélyt és egy irodalmi matinée-t Kemény Zsigmond emlékezetére s a középiskolai tanulmányok mindenik ágát felölelő pályakérdésekkel iparkodott a szaktanulmányok iránti érdeklődést fentartani a hivatottabbak körében. A tanári kar a természetrajz és történelemből tűzött ki tételeket a Bottáné és Teleki-féle pályadíjakra.

Október 31-én, a reformáció évfordulóján és Erzsébet királyné emlékünnepélyén Biró Sándor vallástanár mondta az alkalmi beszédet s az ifjuság úgy március 15-én, mint más ünnepélyeken és vallásos estélyeken szavalatokkal és zenedarabok előadásával működött közre.

Az ingyen kurzusban tanított gyorsírást, zenét, műéneket, szabadkézi rajzot és mintázást is, mely utóbbit *Hargita* Nándor szakiskolai igazgató ur ez évben is díjtalanul adott elő, elég sokan tanulták az önként vállalkozók s a szorgalmasabbak szép sikerrel is. A francia nyelv tanulása iránt kissé megcsappant az érdeklődés, mert az eddigi 20—25 helyett az idén csak 8—9 jelentkező akadt. Remélem, hogy már a jövő iskolai évben ezt a szerfölött hasznos modern nyelvet többen fogják tanulni, mint a jelen évben.

Az internátusba és konviktusba 177 tanuló vétetett fel, kik közül 73 részesült kedvezményben. Mivel a fűtési anyag megdrágult és az intézet helyiségeibe a villanyvilágítást bevezette a fentartó testület: az internátusi díjat (nagy és kis ágyban hálókra nézve egyaránt) évi 4 koronával fel kell emelni a jövő évtől kezdve, hogy a felmerült kiadási többlet ezáltal némi fedezetet nyerjen. A tandíjnak 25%-a volt elengedve.

Az ifjúsági istentiszteleteket rendszeren megtartottuk, ezekre s

a hittani órákra a reáliskolából 27 és a kath. gimnáziumból 5 református növendék járt be. A vallásnár, mikor csak itt volt az ifjuság, az Ur asztalához is elvezette őket. A helybeli egyházközséggel közösen rendezett iskolánk emlékünnepélyt Dr. Bartók György püspök emlékére. Képviseltette magát a zilahi templom és kollegium felavatási ünnepélyén, a kolozsvári tankerület igazgatói értekezletén és a sepsiszentgyörgyi Székely Mikó-kollegium zászlóavatási ünnepélyén.

A tanári kar a módszeres és ellenőrző értekezleteket pontosan megtartotta s igyekezett elhárítani mindazon nehézségeket, melyek a tanítás sikerét hátrányosan befolyásolják; 1908. január elsején az új Rendszabályokat életbe léptette.

Az állami főfelügyelet gyakorlása céljából *Kuncz* Elek kir. tanácsos, kolozsvári tank. kir. főigazgató mint miniszteri megbízott április 26—28. napjain látogatta meg iskolánkat s a tanári testülettel tartott bizalmas értekezleten közölte jóakaratu észrevételeit.

Az államkormány a f. évre iskolánknak 32 ezer kor. államségélyt irányzott elő. A görög-pótló tanfolyamot az V. osztályban megnyitottuk; minek szükséges voltát igazolja az a körülmény, hogy az osztály növendékeinek fele része választotta a görög-pótlót.

Alapítványát növelte nt. *Baczó* Mózes szászvárosi lelkész ur; új alapítványt tettek néhai *Illyés* István nevére, melyhez *Bod* Sándor szathmári tanár 20, Dr. *Nagy* Sámuel és Dr. *Imreh* Domokos 10—10 koronával járultak; a többi az iskola kebelében gyűlt össze. A 250 korona tőke kamatját azon VIII. oszt. tanuló kapja, ki a gimnáziumi tanfolyam alatt a legjobb magaviseletet mutatta, a tanári kar ítélete szerint. A tanulók segélyezésére a kolozsvári *Közhasznú Takarékpénztár* 100, az *Udvarhelymegyei Takarékpénztár* 50 és az *Agrár Takarékpénztár* itteni fiókjá 25 koronát volt szives felajánlani. Dr. *Himléder* Ernő orsz. képviselő 20 koronát adott egy jó tanuló jutalmazására. A *Székely Egyesület* és Dr. *Bodolla* Gábor gondnok ur 40—40 koronát ajánlottak fel tanulók jutalmazására. A szokásos 14 aranyat *Gróf Haller Louise* ő méltósága ezuttal is kegyes volt elküldeni. *Szöllösi* Sámuel ur önképzőköri célokra az idén is 5 aranyat juttatott intézetünknek.

Csanády Zalán gondnok ur 20, *Biró* Áron előljárósági tag ur 14, *Deréki* Antal szerkesztő ur 5, *Benedek* Béláné urasszony 10 és *Nagy* Elemér tanár ur 2 koronát adtak jutalmakra. Fogadják hálas köszönetünket.

Az érettségi vizsgálat június 24—27. napjain folyt le *Gyárfás* Endre főgondnok ur elnökle mellett Dr. *Szabó* Péter budapesti gyakorló főgimnáziumi tanár ur mint kormányképviselő jelenlétében. A jelöltek 55%-ka jeles és jó eredménnyel állotta ki a vizsgálatot s a 29 növendékből csak egyet kellett javító vizsgálatra utasítani.

Az osztályvizsgálatok eredményéből megállapítható, hogy a tanítás és tanulás eredménye jó volt, a mennyiben jeles bizonyítványt érdemelt 34 (12%, az előbbi évben csak 8%), jót 94 (34%), elégséges 104 (37%), elégtelent 49 (17%, az előző évben 18%).

A könyv- és szertárak gyarapítására 2073 korona fordított.

A tanulók közvetett és közvetlen segélyezése 15873 koronát teszen ki. — Az intézet fentartási költsége 92383 korona volt. Ebből személyi illetményekre 52692 korona esett, dologi szükségletekre 24776 korona; átmenetiekre, ösztöndíjakra és segélyekre 14910 korona. A fentartási költségekhez az állam 32000 koronával járul.

A végrendelet értelmében megjegyezzük, hogy a *Gidófalvy* Gábor-féle alapítvány cselekvő állása volt 1907. dec. 31-én 64359 korona 04 fillér; a *Privigyeyi*-alapé 1749 korona 27 fillér.

XIX.

Az 1908—9. tanévre vonatkozó értesítés.

1. Az 1908—1909. tanévre a beiratások szeptember 2., 3. és 4-ik napjain délelőtt 9—12 óráig és délután 2—3-ig eszközöltetnek, a *javitó-, pótló és felvételi vizsgálatok augusztus 31. és szeptember első napjain reggel 8-tól kezdődőleg* tartatnak meg. Uj tanulók az iskolai bizonyítvány mellett keresztlevelet és újraoltási bizonyítványt is tartoznak felmutatni.

2. *A tandíj félévenként 18 korona; a lakásdíj az internátusban félévenként nagy ágyért 20 korona, kis ágyért 16 korona, mely díjak előre fizetendők. Ezeken felül a beiratáskor kivétel nélkül minden tanuló 4 korona felvételi és 6 korona országos tanári nyugdíj-illelétet tartozik fizetni. A felvételi díj és nyugdíj-illeték fizetése alól senki fel nem menthető.*

3. Az ifjnsági olvasó egyleti díj fele része, 2 kor., az önképző kör ajánlási díja (VII. és VIII. oszt. 2., V. és VI. oszt. 1 kor.) és gyermekkönyvtári díj (1 kor.) a beiratáskor befizetendő.

4. Az internátusba csupán 160 tanuló^t vehetünk fel a jövő évre, azért mindenkinek érdekében áll, hogy **folyó évi augusztus hó elsejéig jelentkezzék** írásban, mert különben könnyen kiszorulhat a benlakásból. Minden benlakó tanuló köteles a konviktusban étkezni.

Az internátusban ágyat, közös asztalt, fűtést és világítást kap minden tanuló a fent jelzett lakás- (internátusi) díjért. Ágy- és ruhaneműről, valamint mosatásról a szülők tartoznak gondoskodni.

Szünnidőn az intézetben tartózkodni vagy a künlakóknak ugy szorgalomidőn, valamint vakáción a lakószobákba bejárni, csupán az igazgatóság előleges engedélyével lehet.

5. **Bukott** tanulók, ha egy tantárgyból kaptak elégtelen érdemfokozatot, a tanári karhoz címzett és az igazgatósághoz benyújtott kérelem alapján bocsáthatók javító vizsgálatra. *A két tantárgyból bukottak* az Erd. ev. ref. egyházker. Méltóságos Igazgatótanácsához Kolozsvárra címzett és az intézet igazgatóságához legkésőbb július hó 6-ikáig beadott folyamodvány alapján nyerhetnek engedélyt javító vizsgálatra való bocsátásra; az időszaki (félévek végén nyert) értesítő feltétlenül csatolandó a kérelemhez.

6. Mindenféle iskolai díj *egyenesen Nagy Elemér* díjkezelő tanár úr címére küldendő be 4 fillér kézbesítési díj csatolásával. Iskolai díjak a tanulók kezébe adni vagy juttatni tilos.

7. **A kollegium tápintézetére** (konviktus) vonatkozó tudnivalók :

A tápintézet kötelezett tagja minden rendes bennlakó tanuló; ezenkívül felvétetik vidéki, de künnlakó tanuló is, valamint helybeii teljesen szegény szülő jó magaviseletű tanuló fia is. Azonban a konviktusban étkező künnlakók száma 10-nél több nem lehet.

Kötelezett tagjai a tápintézetnek a bennlakás felügyelői is, kik a tápintézetben szintén teljesítik a felügyeletet.

A tápintézeti tagok száma ez időszerint 160-ig terjedhet a felügyelőkön kívül.

A tápintézet tagjai egész-, háromnegyed-, fél-, egynegyed-dijasok és ingyenesek.

Egész díj egy iskolai évre 200 korona; háromnegyed díj 150 korona; féldíj 100 kor; egynegyed díj 52 korona. E díjak négy egyenlő részletben és pedig: az első részlet tanév elején a beiratáskor; a második részlet az őszi szünet után következő szorgalomidő első napján, novemberben; a harmadik részlet legkésőbb február első napján; a negyedik részlet a husvét utáni szorgalomidő első napján fizetendő.

Minden tápintézeti tag, nem véve ki az ingyeneseket sem, felszerelés címén 4 koronát fizet, melyet a belépéskor, akármelyik időszakban történik a belépés, előre tartozik befizetni.

A ki évközben vétetik fel a tápintézetbe, a hátralevő időszaknak megfelelő arányban tartozik megfizetni a díjat.

Az egyszer befizetett díjak semmi esetben sem adatnak vissza.

Az ételmezés reggeli, ebéd és vacsorából áll.

a) *reggeli*: 2 és fél decil. tehéntej kenyérral.

b) *ebéd*: husleves, főtt hus mártással és körzettel; vagy pig árvaléves, sült körzettel, vagy a körzet helyett főzelék; vasárnap és csütörtökön 3-ik fogásnak tészta, vagy valami könnyebb étel.

c) *vacsora*: sült körzettel, vagy körzet helyett főzelék.

Minden étkezéskor egy személyre 20 deka jó házikenyér jut, az el nem fogyasztott kenyeret mindenki magával viheti. A hus úgy osztatik fel, hogy egy-egy személy 13 és fél dekát kap.

Évközi szünetek alatt rendszerint szünetel az étkezés, azonban az igazgatóságtól előre kieszközölt engedély alapján az intézetben maradt növendékek *külön díj* mellett szünidőkön is nyerhetnek ételmezést.

Az őszi szünidőre 5 korona, a karácsonyi és husvéti szünidőre 10 korona és végül a pünkösdi szünidőre 6 korona díjjal lehet jogot szerezni az étkezésre. Nyári szünidőn azonban a tápintézet személyzetén kívül senki ellátásban nem részesül.

A tápintézetbe felvett tanuló csakis akkor vehet részt a tápintézeti étkezésben, ha az esedékes díjakat befizette; a késedelmes fizetők helye 7 napon túl megüresedettnek tekintetik s új taggal betölthető.

Felvételt illető tudnivalók:

A tápintézetbe való felvételért folyamodók folyamodványaikat Kovács Dániel tanár úr, konviktusi elnökhöz f. évi augusztus hó 1-ső napjáig okvetlenül nyujtsák be, mert elkéselt folyamodványok csak akkor vétetnek tekintetbe, ha a késedelemre alapos, elfogadható okot tud felhozni folyamodó s ha betöltendő helyek állanak rendelkezésre.

Azok, a kik az egész díjat fizetők közé leendő felvételt kérnek, kérésük mellé csak iskolai bizonyítványt vagy kis értesítőt csatoljanak; ha pedig már az előző évet is ezen intézetben töltötték, elégséges az írásban való jelentkezés is.

Kedvezményes helyekért folyamodók kérvényei mellé a következő okmányok csatolandók:

a) iskolai bizonyítvány, vagy kisértesítő;

b) szegénységi bizonyítvány;

c) családi értesítő;

d) községi hitelesített adókönyvi kivonat.

A kevés számú ingyenes és negyeddíjas helyekre csakis olyan tanulók vehetők fel, kiknek tanulásbeli előmenetelük általános jeles, illetőleg jó, magaviseletük kifogástalan és szegénységük kellően igazolt. Elégtelen osztályzatú vagy kevésbé szabályszerű magaviseletű tanulók semmiféle díjfizetési kedvezményben nem részesülhetnek.

A felvétel egész évre szól ugyan, de ha az első félév végén nyert tanulásbeli és magaviseletbeli minősítés nem felel meg az eddig élvezett kedvezményes helynek, a tanári kar az illető tanulót a kedvezménytől megfosztja s megfelelő helyre teszi át s erről az évközi (szülei) értesítő útján az illető fiú szüleit tájékoztatja.

Az élelmezés a beiratást követő napon kezdődik s tart — az évközi szünidők kivételével — a vizsgálat lejártáig.

A tápintézetnek rendes orvosa van, ki az ételek minőségét ellenőrzi.

Megjegyzés. A tan- vagy lakásdíj elengedéseért vagy mérsékléseért *külön kérvény* nyújtandó be a beiratáskor. A konviktusi elnökséghez beadott folyamodványban kért tan- vagy lakásdíj kedvezmény teljesen érvénytelen.

Tankönyvváltozás. Az I. osztályban Landau-Wohlrab-féle Rajzoló geometria helyett Zalányi János geometriai tankönyve vétetik használatba. 2. A VI. oszt. görög-pótló tanfolyamon Sarudy György görög lyrai anthologia, Toncs Gusztáv görög-pótló tankönyve és a Csiky Gergely-féle Sophoklesz Antigonéja lesz használva. Más tankönyvváltozás nem történik.

Pályatétel: »Udvarhelymegye flórájának a vármegye bármely vidékén gyűjtött legalább 200 virágos növény-fajjal leendő bemutatása és rövid méltatása». A gyűjtött növények, mindegyik egy külön lapra ragasztva, melléklendők. Jutalma 56 korona. Határidő 1909. június 1.

Székelyudvarhely, 1908. július 3.

Az igazgatóság.

TARTALOM.

	Oldal.
I. Egyházi beszéd Dr. Bartók György püspök emlék- ünnepélyén	3
II. Félegyházi Antal	8
III. Illyés Isván	10
IV. A kollegium kormányzata s a tanári testület . . .	12
V. A közvizsgálatok sorrendje	17
VI. Tananyag kimutatása	19
VII. Magyar írásbeli feladatok	35
VIII. Rendkívüli tárgyak	38
IX. Testi nevelés	45
X. Internátus és konviktus	58
XI. Ifjusági körök (egyesületek)	61
XII. Iskolai gyűjtemények gyarapodása	76
XIII. A tanulók névsora és oszlályzata	86
XIV. Statisztikai kimutatás	96
XV. Érettségi vizsgálat	98
XVI. Iskolai javadalmak	99
XVII. Görgöpótló tanfolyam	106
XVIII. Adatok ez év történetéhez	108
XIX. A jövő tanévre vonatkozó értesítés	116
